

54686

54686

PÁL LAKATOS

QUELLENBUCH ZUR GESCHICHTE DER GEPIDEN

mit einem Vorwort von
S. Szádeczky-Kardoss

Szeged
1973

596.26

ACTA UNIVERSITATIS DE ATILA JÓZSEF NOMINATAE
ACTA ANTIQUA ET ARCHAEOLOGICA
Tomus XVII.

OPUSCULA BYZANTINA
II.

PÁL LAKATOS

QUELLENBUCH ZUR GESCHICHTE
DER GEPIDEN

mit einem Vorwort von
S. Szádeczky-Kardoss

Szeged 1973

INHALTSÜBERSICHT

	Seiten
VORWORT	5— 7
JORDANES ÜBER DIE GEPIDEN	9— 18
Getica	9— 17
Romana	17— 18
PROKOPIOS ÜBER DIE GEPIDEN	19— 37
De bello Gothico	19— 36
De bello Vandalico	36— 36
Historia arcana	36— 37
PAULUS DIACONUS ÜBER DIE GEPIDEN	39— 45
Historia Langobardorum	39— 44
Historia Romana	44— 45
HAUPTEREIGNISSE DER GEPIDENGESCHICHTE MIT	
QUELLENZUSAMMENSTELLUNG	47—117
Bis zum Ende der Hunnenherrschaft	47— 56
Bis zum Anfang der gepidisch-langobardischen Kriege	56— 77
Bis zum Untergang des Gepidenstaates	77— 90
Nachrichten über gepidische Überreste	90—117
BIBLIOGRAPHIE	119—135
Abkürzungsverzeichnis der benutzten Quellenausgaben	119—130
Die sichere bzw. vermutliche Zeitfolge der Entstehung der einzelnen Quellen	130—132
Abkürzungsverzeichnis der angeführten Sekundärliteratur	132—135

VORWORT

Die Sektion für Altertumswissenschaft an der Attila-József-Universität nimmt seit einigen Jahren an den Forschungsarbeiten teil, die betrieben werden, um die Vergangenheit des Universitätssitzes Szeged und seiner nächsten Umgebung, des Csongráder Komitats zu klären und das Zustandekommen einer zeitgemässen ortsgeschichtlichen Monographie vorzubereiten. Die Gepiden hatten mehr als ein Jahrhundert lang, von 454 bis 567, die ganze Theissgegend oder mindestens ihren Grossteil mitsamt dem Mündungsgebiete der Mieresch /Maros/ zweifelsohne beherrscht. Es besteht die Möglichkeit, dass sie daselbst bereits früher Fuss fassten und ihre Überreste auch nach dem Untergange des Gepidenstaates eine Zeitlang weiterlebten.

Auf manche geschichtlichen Probleme des Aufenthaltes jenes Volkes in der Theissgegend eine sichere Antwort oder wenigstens eine hypothetische Lösung suchend, waren wir genötigt einen beträchtlichen Teil des seinem Umfange nach ziemlich kargen Quellenmaterials einzusehen. So tauchte es in uns der Gedanke auf eine Quellensammlung als Beiwerk unsrer ortsgeschichtlichen Forschung zusammenzustellen. Die Verwirklichung dieses Planes unternahm Oberassistent Pál Lakatos meinen Anleitungen folgend.

Die Sammlung lässt die nach dem IX. Jahrhundert entstandenen Texte im allgemeinen ausser acht. Diese enthalten nämlich von den älteren Quellen abweichende, mehr oder minder zuverlässige Nachrichten nur ganz selten. Zum Beispiel behauptet die Chronik des Sigebertus Gemblacensis /a. 574/ unzweifelhaft irrtümlich, dass in dem mit dem Tode König Künimunds endenden Treffen die Gepiden, gleich wie die Langobar-

Übrigens erhoffen wir, dass es nicht zu viele vor 900 entstandene Texte gibt, die unmittelbar über das gesamte Gepidentum, seine besonderen Gruppen oder einzelne Persönlichkeiten des Volkes berichten und trotzdem unsrer Aufmerksamkeit entgingen. Wir hoffen dies, sind uns jedoch dessen bewusst, dass es uns kaum gelungen sein dürfte eine Vollständigkeit zu erzielen. Ständen ja uns in Szeged manche Werke nicht zur Verfügung, deren Lektüre vielleicht die Bereicherung der Quellensammlung ermöglicht hätte.

Szeged, den 15.12.1972

Sámuel Szádeczky-Kardoss

IORDANES ÜBER DIE GEPIDEN

Getica

... Ex hac igitur Scandza insula quasi officina IV 25
gentium aut certe velut vagina nationum cum rege suo
nomine Berig Gothi quondam memorantur egressi: qui ut
primum e navibus exientes terras attigerunt illico
nomen loci dederunt. Nam odieque illic, ut fertur,
Gothiscandza vocatur...

... In qua Scythia prima ab occidente gens resi- V 33
det Gepidarum, quae magnis opinatisque ambitur flumi-
nibus. Nam Tisia per aquilonem eius chorumque discur-
rit; ab africo vero magnus ipse Danubius, ab eoo Flu-
tausis secatur, qui rapidus ac verticosus in Istri flu-
enta furens divolvitur. Introrsus illis Dacia est, ad V 34
coronae speciem arduis Alpibus emunita, iuxta quorum
sinistrum latus, qui in aquilone vergit, ab ortu Vis-
tulae fluminis per immensa spatia Venetharum natio
populosa consedit.... Daciam dico antiquam, quam nunc
Gepidarum populi possidere noscuntur. Quae patria in XII 74
conspectu Moesiae sita trans Danubium corona montium
cingitur, duos tantum habens accessus, unum per Bou-
tas, alterum per Tapas. Haec Gotia, quam Daciam ap-
pellavere maiores, quae nunc, ut diximus, Gepidia
dicitur, tunc ab oriente Aroxolani, ab occasu Iazy-
ges, a septentrione Sarmatae et Basternae, a meridiae
amnis Danubii terminabant.

... Traianus....conditam civitatem germanae suae XVI 93
in nomine Marcianopolim nuncupavit. Abhinc ergo, ut XVII 94
dicebamus, post longam obsidionem accepto praemio di-
tatus Geta recessit ad propria. Quem cernens Gepida-
rum natio subito ubique vincentem praedisque ditatum,
invidia ductus arma in parentibus movit. Quomodo vero

- Getae Gepidasque sint parentes si quaeris, paucis absolvam. Meminisse debes me in initio de Scandzae insulae gremio Gothos dixisse egressos cum Berich rege suo, tribus tantum navibus vectos ad ripam Oceani cterioris, id est Gothiscandza. Quarum trium una navis, ut adsolet, tardior nanta nomen genti fertur dedisse; nam lingua eorum pigra gepanta dicitur. Hinc factum est, ut paulatim et corruptae nomen eis ex convicio nasceretur Gepidas. Nam sine dubio ex Gothorum prosapie et hi trahent originem; sed quia, ut dixi, gepanta pigrum aliquid tardumque designat, pro gratuito convicio Gepidarum nomen exortum est, quod nec ipsud credo falsissimum: sunt etenim tardioris ingenii et graviore corporum velocitate. Hi ergo Gepidae tacti invidia, dum Spesis provincia commanerent in insulam Visclae amnis vadibus circumactam, quam patrio sermone dicebant Gepedoios. Nunc eam, ut fertur, insulam gens Vividaria incolit ipsis ad meliores terras meantibus. Qui Vividarii ex diversis nationibus ac si in unum asyllum collecti sunt et gentem fecisse noscuntur. Ergo, ut dicebamus, Gepidarum rex Fastida quietam gentem excitans patrios fines per arma dilatavit. Nam Burgundzones pene usque ad internicionem delevit aliasque nonnullas gentes perdomuit. Gothos quoque male provocans consanguinitatis foedus prius importuna concertatione violavit superba admodum elatione iactatus, crescenti populo dum terras coepit addere, incolas patrios reddidit rariores. Is ergo missis legatis ad Ostrogotham, cuius adhuc imperio tam Ostrogothae quam Vesegothae, id est utrique eiusdem gentes populi, subiacebant, inclusum se montium quaeritans asperitate silvarumque densitate constrictum, unum poscens e duobus, ut aut bellum sibi aut locorum suorum spatia praepararet. Tunc Ostrogotha rex Gothorum ut erat solidi animi, respondit legatis bellum se quidem talem horrere durumque fore et omnino scelestum armis confligere cum propinquis, loca vero
- XVII 95
- XVII 96
- XVII 97
- XVII 98
- XVII 99

non cedere. Quid multa? Gepidas in bella inruunt, contra quos, ne minor iudicaretur, movit et Ostrogotha procinctum, conveniuntque ad oppidum Galtis, iuxta quod currit fluvius Auha, ibique magna partium virtute certatum est, quippe quos in se et armorum et pugnandi similitudo commoverat; sed causa melior vivacitasque ingenii iubet Gothos. Inclinata denique parte Gepidarum proelium nox diremit. Tunc relictæ suorum strage Fastida rex Gepidarum properavit ad patriam, tam pudendis obprobriis humiliatus, quam fuerat elationis erectus. Redeunt victores Gothi Gepidarum discessione contenti, suaque in patria feliciter in pace versantur, usque dum eorum praevious existeret Ostrogotha...

XVII 100

...Geberich.... primitias regni sui mox in Vandalica gente extendere cupiens contra Visimar eorum rege qui Asdingorum stirpe, quod inter eos eminet genusque indicat bellicosissimum, Deuxippo storico referente, qui eos ab Oceano ad nostrum limitem vix in anni spatio pervenisse testatur prae nimia terrarum immensitate. Quo tempore erant in eo loco manentes, ubi nunc Gepidas sedent, iuxta flumina Marisia, Miliare et Gilpil et Grisia, qui omnes supra dictos excedet. Erat namque illis tunc ab oriente Gothus, ab occidente Marcomanus, a septentrione Hermundolus, a meridie Histrum, qui et Danubius dicitur. Hic ergo Vandalis commorantibus bellum indictum est a Geberich rege Gothorum ad litus praedicti amnis Marisiae, ubi nec diu certatum est ex aequali, sed mox ipse rex Vandalorum Visimar magna parte cum gentis suae prosternitur...

XXII 113

XXII 114

...Vesegothae, id est illi alii eorum socii et occidui soli cultores, metu parentum exterriti, quidnam de se propter gentem Hunnorum deliberarent, ambigebant, diuque cogitantes tandem communi placito legatos in Romania direxerunt ad Valentem imperatorem fratrem Valentiniani imperatoris senioris, ut, partem Thraciae sive

XXV 131

- XXV 132 Moesiae si illis traderet ad colendum, eius se legibus eiusque vivere imperiis subderentur. Et, ut fides uberior illis haberetur, promittunt se, si doctores linguae suae donaverit, fieri Christianos. Quod Valens conperto mox gratulabundus annuit, quod ultro petere voluisset, susceptosque in partibus Moesiae Getas quasi murum regni sui contra ceteras statuit gentes. Et quia tunc Valens imperator Arrianorum perfidia saucius nostrarum partium omnes ecclesias obturasset, suae parti fautores ad illos diriget praedicatores, qui venientes rudibus et ignaris illico perfidiae suae virus infundunt. Sic quoque Vesegothae a Valente imperatore Arriani potius quam Christiani effecti. De cetero tam Ostrogothis quam Gepidis parentibus suis pro affectionis gratia euangelizantes huius perfidiae culturam edocentes, omnem ubique linguae huius nationem ad culturam huius sectae invitaverunt. Ipsi quoque, ut dictum est, Danubio transmeantes Daciam ripensem, Moesiam Thraciasque permissis principis insederunt...
- XXXVIII 197 ...Convenere partes, ut diximus, in campos Catalaunicos. Erat autem positio loci declivi tumore in editum collis excrescens. Quem uterque cupiens exercitus obtinere, quia loci oportunitas non parvum beneficium confert, dextram partem Hunni cum suis, sinistram Romani et Vesegothae cum auxiliariis occuparunt, relictoque de cacumine eius iugo certamen ineunt. Dextrum itaque cornum cum Vesegothis Theoderidus tenebat, sinistrum Aetius cum Romanis, conlocantes in medio Sanguibanum, quem superius rettulimus praefuisse Alanis, providentes cautioni militari, ut eum, de cuius animo minus praesumebant, fidelium turba concluderent. Facile namque adsumit pugnandi necessitatem, cui fugiendi inponitur difficultas. E diverso vero fuit Hunnorum acies ordinata, ut in medio Attila cum suis fortissimis locaretur, sibi potius rex hac ordinatione prospiciens, quatenus inter
- XXXVIII 198

gentis suae rubor positus ab imminente periculo redderetur exceptus. Cornua vero eius multiplices populi et diversae nationes, quos dicioni suae subdiderat, ambiebant. Inter quos Ostrogotharum praeminebat exercitus Valamire et Theodemire et Videmere germanis ductantibus, ipso etiam rege, cui tunc serviebant, nobilioribus, quia Amalorum generis eos potentia illustrabat; eratque et Gepidarum agmini innumerabili rex ille famosissimus Ardaricus, qui ob nimiam suam fidelitatem erga Attila eius consiliis intererat. Nam perpendens Attila sagacitate sua, eum et Valamerem, Ostrogotharum regem, super ceteros regulos diligebat. Erat namque Valamir secreti tenax, blandus alloquio, dolis gnarus; Ardaricus fide et consilio, ut diximus, clarus. Quibus non inmerito contra parentes Vesegothas debuit credere pugnaturis. Reliqua autem, si dici fas est, turbam regum diversarumque nationum ductores ac si satellites notibus Attilae attendebant, et ubi oculo annuisset, absque aliqua murmuratione cum timore et tremore unusquisque adstabat, aut certe, quod iussus fuerat, exequebatur.... In hoc etenim famosissimo et fortissimarum gentium bello ab utrisque partibus CLXV milia caesa referuntur, exceptis quindecim milibus Gepidarum et Francorum, qui ante congressionem publicam noctu sibi occurrentes mutuis concidere vulneribus, Francis pro Romanorum, Gepidas pro Hunnorum parte pugnantibus...

XXXVIII 199

XXXVIII 200

XLI 217

...Balamber.... iam omnem in pace Gothorum populum subactum possedit, ita tamen, ut genti Gothorum semper proprius regulus, quamvis Hunnorum consilio, imperaret. Et mox defuncto Venethario rexit eos Hunimundus, filius quondam regis potentissimi Hermanarici, acer in bello totoque corpore pulchritudine pollens, qui post haec contra Suavorum gente feliciter dimicavit. Eoque defuncto successit Thorismud filius eius

XLVIII 249

XLVIII 250

XLVIII 251 flore iuventutis ornatus, qui secundo principatus sui anno contra Gepidas movit exercitum magnaue de illis potitus victoria casu equi dicitur interemptus. Quo defuncto sic eum luxerunt Ostrogothae, ut quadraginta per annos in eius locum rex alius non succederet, quatenus et illius memoriae semper haberent in ore et tempus accederet, quo Valamer habitum repararet virilem, qui erat ex consubrino eius genitus Vandalario...

L 259 ...Talibus peractis ut solent animi iuvenum ambitu potentiae concitari, inter successores Attilae de regno orta contentio est, et dum inconsulti imperare cupiunt cuncti, omnes simul imperium perdiderunt. Sic frequenter regna gravat copia quam inopia successorum. Nam filii Attilae, quorum per licentiam libidinis pene populus fuit, gentes sibi dividi aequa sorte poscebant, ut ad instar familiae bellicosi reges cum populis mitterentur in

L 260 sortem. Quod ut Gepidarum rex conperit Ardarichus, indignatus de tot gentibus velut vilissimorum mancipiorum condicione tractari, contra filios Attilae primus insurgit inlatumque serviendi pudore secuta felicitate deterisit, nec solum suam gentem, sed et ceteras qui pariter praemebantur sua discessione absolvit, quia facile omnes adpetunt, quod pro cunctorum utilitate temptatur. In mutuum igitur armantur exitium bellumque committitur in Pannonia

L 261 iuxta flumen, cui nomen est Nedao. Illic concursus factus est gentium variarum, quas Attila in sua tenuerat ditione. Dividuntur regna cum populis, fiuntque ex uno corpore membra diversa, nec quae unius passioni compaterentur, sed quae exciso capite in invicem insanirent; quae numquam contra se pares invenerant, nisi ipsi mutuis se vulneribus sauciantes se ipsos discerperent fortissimae nationes. Nam ibi admirandum reor fuisse spectaculum, ubi cernere

erat contis pugrantem Gothum, ense furem Gepida, in
vulnere suo Rugum tela frangentem, Suavum pede, Hunnum
sagitta praesumere, Alanum gravi, Herulum levi armatura
aciem strui. Post multos ergo gravesque conflictos fa- L 262
vit Gepidis inopinata victoria. Nam XXX fere milia tam
Hunnorum quam aliarum gentium, quae Hunnis ferebant
auxilium, Ardarici gladius conspiratioque peremit. In
quo proelio filius Attilae maior natu nomine Ellac
occiditur, quem tantum parens super ceteros amasse per-
hibebatur, ut eum cunctis diversisque liberis suis in
regno preferret; sed non fuit vota patris fortuna con-
sentiens. Nam post multas hostium cedes sic viriliter
eum constat peremptum, ut tam gloriosum superstis pater
optasset interitum. Reliqui vero germani eius eo occiso L 263
fugantur iuxta litus Pontici maris, ubi prius Gothos
sedisse descripsimus. Cesserunt itaque Hunni, quibus
cedere putabatur universitas. Adeo discidium pernicio-
sa res est, ut divisi corruerent, qui adunatis viribus ter-
ritabant. Haec causa Ardarici regis Gepidarum felix
affuit diversis nationibus, qui Hunnorum regimini in-
viti famulabantur, eorumque diu maestissimos animos ad
hellaritatem libertatis votivam erexit; venientesque mul-
ti per legatos suos ad solum Romanum et a principe tunc
Marciano gratissime suscepti distributas sedes, quas L 264
incolerent, acceperunt. Nam Gepidi Hunnorum sibi sedes
viribus vindicantes totius Daciae fines velut victores
potiti nihil aliud a Romano imperio, nisi pacem et
annua sollemnia, ut strenui viri, amica pactione postu-
laverunt. Quod et libens tunc annuit imperator et usque
nunc consuetum donum gens ipsa a Romano suscipit princi-
pe. Gothi vero cernentes Gepidas Hunnorum sedes sibi de-
fendere Hunnorumque populum suis antiquis sedibus occu-
pare, maluerunt a Romano regno terras petere quam cum
discrimine suo invadere alienas, accipientesque Panno-
niam; quae in longo porrecta planitiae habet ab oriente
Moesiam superiorem, a meridie Dalmatiam, ab occasu Nori-

cum, a septentrione Danubium. Ornata patria civitatibus plurimis, quarum prima Syrmis, extrema Vindomina...

LIV 277 ... Quorum exitio Suavorum reges Hunimundus et Halaricus vereti, in Gothos arma moverunt freti auxilio Sarmatarum, qui cum Beuca et Babai regibus suis auxiliarii ei advenissent, ipsasque Scirorum reliquias quasi ad ultionem suam acrius pugnatos accersientes cum Edica et Hunuulfo eorum primatibus habuerunt simul secum tam Gepidas quam ex gente Rugorum non parva solacia, ceterisque hinc inde collectis ingentem multitudinem adgregantes ad amnem

LIV 278 Bolia in Pannoniis castra metati sunt. Gothi tunc Valamero defuncto ad fratrem eius Thiudimer confugerunt. Qui quamvis dudum cum fratribus regnans, tamen auctioris potestatis insignia sumens, Vidimer fratre iuniore accito et cum ipso curas belli partitus, coactus ad arma prosilivit; consertoque proelio superior pars invenitur Gothorum, adeo ut campus inimicorum corruentium cruore madefactus ut rubrum pelagus appareret armaque et cadavera in modum collium tumulata campum plus per decem milibus oppleverunt. Quod Gothi cernentes, ineffabili exultatione laetantur, eo quod et regis sui Valameris sanguinem et suam iniuriam cum maxima inimicorum strage ulciscerentur. De vero innumeranda variaque multitudine hostium qui valuit evadere, perquam effugati vix ad sua inglorii pervenerunt...

LVIII 300 ...Pitzamum quoque suum comitem et inter primos electum ad obtinendam Sirmiensem dirigit civitatem. Quam ille expulso rege eius Trasarico, filio Trapstilae, retenta eius matre obtinuit. Inde contra Savinianum Illyricum mag. mil., qui tunc cum Mundone paraverat conflictum, ad civitatem cognomine Margo planum, quae inter Danubium Margumque fluminibus adiacebat, cum duobus milibus ergo peditum, equitibus quingentis in Mundonis solacia veniens Illyricianum exercitum demolivit. Nam

LVIII 301

hic Mundo de Attilanis quondam origine descendens Gepidarum gentem fugiens ultra Danubium in incultis locis sine ullis terrae cultoribus divagatus et plerisque abactoribus scamarisque et latronibus undecumque collectis turrem quae Herta dicitur super Danubii ripam positam occupans ibique agresti ritu praedasque innectens vicinis regem se suis grassatoribus fecerat. Hunc ergo pene desperatum et iam de traditione sua deliberantem Petza subveniens e manibus Saviniani eripuit, suoque regi Theodorico cum gratiarum actione fecit subiectum...

Romana

Hunnorum rex Attila iunctis secum Gepidas cum Ardarico, Gothosque cum Valamir, diversasque alias nationes suis cum regibus, omnem Illyricum Traciamque et utramque Daciam, Mysiam et Scythiam populatus est. Contra quem Arnegisclus magister militum Mysiae egressus a Marcianopolim fortiter dimicavit, equoque sub se decidente praeventus est, et nec sic quiescens bellare, occisus est... 331

Valentinianus autem occidentalis Imperator dolo Maximi patricii, cuius etiam fraude Aetius perierat, in campo Martio, per Optilam et Thraufistilam Aetii satellites iam percusso Eraclio spadone truncatus est. Imperium quoque eius idem Maximus invasit... 334

...Variis namque sub Anastasio milis proeliis fatigatus et nunc Illyrico cum Saviniano et Mundone ad Margum, nunc cum Pompeio ad Adrianopolim, nunc cum Aristo ad Tzortam, nunc cum Parthis in Syriam, ut omittam intestina clade et pugnas in foro regiae civitatis, ad postremo contra Italiam plus piratico quam publico Marte concertans, frustratus est. 356

...Iustinianus imperator regnat iam iubante domi- 363

no ann. XXIIII... Illyricumque saepe ab Herulis Gipi-
disque et Bulgaris devastantibus per suos iudices fre-
quenter obstitit viriliterque cecidit...

- 386 ...Langobardorum gens, socia Romani regni princi-
pibus, et Theodahadi sororis filiam dante sibi impera-
tore in matrimonio iungens regi suo, contra emulos
Romanorum Gepidas una die pugna commissa eorum pene
castra pervasit, cecideruntque ex utraque parte amplius
387 LX milia; nec par, ut ferunt, audita est in nostris
temporibus pugna a diebus Attilae in illis locis, prae-
ter illa quae ante hanc contigerat sub Calluce mag.
mil. idem cum Gepidas aut certe Mundonis cum Gothis,
in quibus ambobus auctores belli pariter conruerunt...

PROKOPIOS ÜBER DIE GEPIDEN

De bello Gothico

...Γότθοι τε Γήπαισι τοῖς ἀμφὶ Σίρμιον πολεμοῦντες, I 3,15
πῶλει Γρατιανῇ, ἐν τῇ Ἰλλυριῶν ἑσχατιᾷ κειμένη, ὥς
πολεμῖα ἐχρῆσαντο. ἅπερ Ἀμαλασοῦνθη ἐπικαλῶν γράμματα I 3,16
τε γράψας τὸν Ἀλέξανδρον ἔπεμψεν ὃς....ἔς δὲ Ῥάβενναν
αὐτὸς κοιμισθεῖ καὶ Ἀμαλασοῦνθη ἐς ὅψιν ἦκων, τοὺς τε
βασιλέως λόγους ἀπήγγειλε λάθρα καὶ τὰ γράμματα ἐς τὸ
ἐμφανὲς ἐνεχεῖρισεν.

...Βασιλεὺς....καθίστατο ἐς τὸν πόλεμον, ἕνατον I 5,1
ἔτος τὴν βασιλείαν ἔχων. καὶ Μοῦνδον μὲν τὸν Ἰλλυριῶν I 5,2
στρατηγὸν ἐς τε Δαλματίαν ἵεναι, τὴν Γότθων κατήκοον,
καὶ Σαλώνων ἀποπειράσασθαι ἐκέλευεν (ἦν δὲ ὁ Μοῦνδος
γένος μὲν βάρβαρος, διαφερόντως δὲ τοῖς τε βασιλέως
πράγμασιν εὖνους καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια)...Μοῦνδος μὲν I 5,11
οὖν καὶ ἡ ἐδὼν αὐτῷ στρατιὰ ἐς Δαλματίαν ἀφικόμενοι καὶ
Γότθοις τοῖς ἐκεῖνη ὑπαντίσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντες,
νικήσαντές τε τῇ ξυμβολῇ, Σάλωνας ἔσχον....Γότθοι.... I 7,1
στρατῷ πολλῷ ἐς Δαλματίαν ἦκον. ἐπειδὴ τε Σαλώνων I 7,2
ἄγχιστα ἵκοντο, Μαυρίκιος σφίσιν, ὁ Μοῦνδου υἱὸς, οὐκ
ἐς παράταξιν, ἀλλ' ἐπὶ κατασκοπῇ ἦκων ἐδὼν ὀλίγοις τισὶν
ὑπηντίσας. καρτερᾶς δὲ γενομένης τῆς ξυμβολῆς Γότθων I 7,3
μὲν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἔπεσον, Ῥωμαῖοι δὲ σχεδὸν
ἅπαντες καὶ Μαυρίκιος ὁ στρατηγός. ἅπερ ἐπεὶ ἤκουσε I 7,4
Μοῦνδος περιδυνός τε γενόμενος τῇ ξυμφορᾷ καὶ θυμῷ
πολλῷ ἤδη ἐχόμενος, αὐτίκα μάλᾳ ἐπὶ τοῦς πολεμίους οὐ-
δενὶ κοσμῷ ἦει. τῆς τε μάχης κρατερᾶς γεγενημένης τὴν I 7,5
Καδμεῖαν νίκην Ῥωμαίοις νικῆσαι ξυνέπεσε. τῶν μὲν γὰρ
πολεμίων ἐνταῦθα οἱ πλεῖστοι ἔπεσον καὶ ἡ τροπὴ λαμπρὰ
ἐγεγόνει, Μοῦνδος δὲ κτείνων τε καὶ ὀπῇ παρατῆχοι ἐπό-
μενος καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν τῇ τοῦ παιδὸς ξυμφορᾷ
ὥς ἥκιστα ἔχων ὑφ' ὅτου δὴ τῶν φευγόντων πληγεῖς ἔπεσε,

- καὶ ἡ τε δόσις ἐς τοῦτο ἐτελεύτα καὶ τὰ στρατόπεδα
 I 7,6 ἑκάτερα διελέλυτο. τότε Ῥωμαῖοι ἀνεμνήσθησαν τοῦ
 Σιβλλῆς ἔπου, ὅπερ ᾄδόμενον ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ τέρας
 αὐτοῖς ἔδοξεν εἶναι. ἔλεγε γὰρ τὸ λόγιον ἐκεῖνο ὡς,
 ἡνίκα ἂν Ἀφρικὴ ἔχηται, ὁ κόσμος ἐν τῷ γόνῳ ὀλεῖται.
 I 7,7 τὸ μέντοι χρηστήριον οὐ τοῦτο ἐδήλου, ἀλλ' ὑπειπὼν ὅτι
 δὴ αὖθις ὑπὸ Ῥωμαίοις Λιβύη ἔσται καὶ τοῦτο ἐπεῖπεν,
 ὅτι τότε ἐν τῷ παιδί ἀπολεῖται Μοῦνδος. λέγει γὰρ ὧδε
 I 7,8 Africa capta Mundus cum nato peribit. ἐπεὶ δὲ κόσμον
 τῇ Λατίνῳ φωνῇ Μοῦνδος ὀνομάζεται, ὧντο ἀμφὶ τῷ κόσμῳ
 τὸ λόγιον εἶναι...
 I 11,5 Γότθοι... βασιλεῖα... Οὐσττιγίν εἵλοντο, ἄνδρα
 οἰκίας μὲν οὐκ ἐπιφανοῦς ὄντα, ἐν μάχαις δὲ ταῖς ἀμφὶ
 Σφρμιον λίσαν εὐδοκιμηκότα τὸ πρότερον, ἡνίκα τὸν πρὸς
 Γήπαιδας πόλεμον Θεουδέριχος διέφερε.
 II 14,21 ... Ἐροβλῶν πολλοί... ἐνδιατρίβειν ἤθεσι τοῖς
 II 14,23 πατράσι οὐκέτι εἶχον, ἀλλ' ἐνθενδε ὅτι ταχιστα
 ἐξαναστάντες ἐπίπροσθεν αἰεὶ ἐχώρου, τὴν γῆν ἐσμπασαν,
 ἢ ἐκτὸς Ἰστρου ποταμοῦ ἔστι, ἐν τε παισὶ καὶ γυναῖξιν
 II 14,24 περιιδόντες. ἐπεὶ δὲ ἀφίσκοντο ἐς χώραν, οὐ δὴ Ῥογοὶ τὸ
 παλαιὸν ὤκνητο, οἳ τῷ Γότθῳ στρατῷ ἀναμιχθέντες ἐς
 II 14,25 Ἰταλίαν ἐχώρησαν, ἐνταῦθα ἰδρῶσαντο. ἀλλ' ἐπεὶ τῷ λιμῷ
 ἐπιέζοντο ἅτε ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ ἐνθενδε οὐ πολλῷ ὕστερον
 ἐξαναστάντες, ἀγχιστά που τῆς Γηπαίδων χώρας ἀφίσκοντο.
 II 14,26 καὶ αὐτοὺς Γήπαιδες τὰ μὲν πρῶτα ἱκέτας γενομένους
 ἐνοικίζεσθαι τε καὶ προσοίκους σφίσι ξυνεχώρουν εἶναι.
 II 14,27 ἔπειτα δὲ ἤρξαντο ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς ἀνδρία ἔργα ἐς
 αὐτοὺς ἐνδείκνυσθαι. γυναῖκας τε γὰρ ἐβιάζοντο καὶ βοῦς
 τε καὶ ἄλλα χρήματα ἥρπασον, καὶ ἀδικίας οὐδ' ὀτιοῦν
 ὑπελείποντο, καὶ τελευτῶντες ἀδίκων χειρῶν ἐς αὐτοὺς
 II 14,28 ἤρχον. ἄπερ Ἐρουλοὶ φέρειν τὸ λοιπὸν οὐχ οἷός τε ὄντες.
 Ἰστρον τε ποταμὸν διαβαίνουσι καὶ τοῖς ἐκεῖν Ῥωμαίοις
 προσοικεῖν ἔγνωσαν, Ἀναστασίῳ τῇν αὐτοκράτορος ἀρχὴν
 II 15,27 ἔχοντος.... Νῦν δὲ Ἐρουλοὶ, οἳ δὴ παρὰ Ῥωμαίοις ὤκνηται,

- φόνου σφίσι τοῦ βασιλέως ἐξειργασμένου ἔπεμψαν τῶν
 λογίμων τινὰς ἐς θούλην τὴν νῆσον, τοὺς διερευνησο-
 μένους τε καὶ κομιούοντας, ἦν τινα ἐνταῦθα εὑρεῖν
 αἵματος τοῦ βασιλέως οἷος τε ὦσιν.... χρόνου δὲ II 15,30
 αὐτοῖς ἐν τῇ πορείᾳ ταύτῃ τριβέντος συχνοῦ Ἑρουλοῖς
 τοῖς ἀμφὶ Σιγγιδόνον ἔννοια γέγονεν ὥς οὐ τὰ
 εὐμφορα σφίσιν αὐτοῖς ποιοῖεν ἐκ θούλης ἀρχηγὸν
 ἐπαγόμενοι Ἰουστινιανοῦ βασιλέως οὗτι ἐθελουσίου.
 πέμψαντες οὖν ἐς Βυζάντιον βασιλέως ἐδέοντο ἄρχοντα II 15,31
 σφίσι πέμψαι, ὃν ἂν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὁ δὲ αὐτοῖς II 15,32
 τῶν τινα Ἑρουλῶν ἐκ παλαιοῦ διατριβὴν ἐνταῦθα
 ἔχοντα εὐθὺς ἔπεμψε, Σουαρτοῦαν ὄνομα. ὅνπερ Ἑρουλοὶ II 15,33
 εἶδον μὲν τὰ πρῶτα καὶ προσεκύνησαν ἄσμενοι
 ἐπιστέλλοντί τε τὰ εἰωθότα ἐπήκουον, ἡμέραις δὲ οὐ
 πολλαῖς ὕστερον ἤκε τις ἀγγέλλων τοὺς ἐκ θούλης
 νήσου ἄγχιστά πη εἶναι καὶ Σουαρτοῦας μὲν ὥς ἀπολέ- II 15,34
 σων αὐτοὺς ὑπαντιάζειν ἐκέλευεν, Ἑρουλοὶ δὲ τὸ
 βούλευμα ἐπαινέσαντες εὐθὺς εἶποντο. ἐπεὶ δὲ ἡμέρας II 15,35
 ὁδῷ ἀλλήλων διεῖχον, νύκτωρ μὲν ἀφέντες αὐτὸν ἅπαντες
 ἐς τοὺς ἐπηλύτας αὐτόμολοι ἦλθον, αὐτοὺς δὲ μόνος ἐς
 Βυζάντιον ἀποδράς ᾤχετο. καὶ βασιλεὺς μὲν πάσῃ II 15,36
 δυνάμει κατὰγειν ἐς τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐν σπουδῇ
 ἐποιεῖτο, Ἑρουλοὶ δὲ δύναντι τῶν Ῥωμαίων δειματ-
 νοντες Γήπαισι προσχωρεῖν ἔγνωσαν. αὕτη μὲν Ἑρου-
 λοῖς αἵτις τῆς ἀποστάσεως γέγονε.
- ...μάχης δὲ κρατερᾶς ἀμφὶ πόλιν Ταρβήσιον γε- III 1,35
 νομένης Βιτάλιος παρὰ πολὺ ἥσσηθεὶς ἔφυγεν, ὀλίγους
 μὲν τινὰς σώσας, τοὺς δὲ πολλοὺς αὐτοῦ ἀπολέσας. ἐν
 ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑρουλοὶ τε πολλοὶ πύπτουσι καὶ Οὐρίσανδος
 ὁ τῶν Ἑρουλῶν ἀρχηγὸς θνήσκει. Θευδιμοῦνδος δὲ ὁ III 1,36
 Μαυρικίου τοῦ Μοῦνδου υἱὸς, μεῖράκιον ὢν ἔτι, ἐς κίνδυ-
 νον μὲν θανάτου ἦλθεν, ὅμως δὲ ξὺν Βιταλίῳ διέφυγεν.
 Ἰλδιβάδου τε ὄνομα ἐκ τοῦ ἔργου τούτου παρὰ τε βασιλέα
 ἦλθε καὶ πάντας ἀνθρώπους...
- ἦν δὲ τις.... Οὐέλας, Γήπαις μὲν γένος, ἐς δὲ τὸ III 1,43
 τῶν βασιλέως δορυφόρων ἀξίωμα ἦκων. οὗτος ἀνὴρ III 1,44
 μνησθεὶς γυναικὸς εὐπρεποῦς τὴν ὄψιν, ἐξαφαιδὼν
 τινα ἔρωτα ἦρα, ἐσταλμένου δὲ

- αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐφ' ᾧ τινα ποιοῖεν ἐδὺν ἑτέροις
 τισὶν ἐπ' αὐτοὺς ἔφοδον τὴν μνηστὴν ἑτέρῳ τῶν βαρβάρων
 τινὶ Ἰλδίβαδος, εἴτε ἀγνοῖα εἴτε τῇ ἄλλῃ ἡγμένος,
 III 1,45 ξυνώκισεν. ὥς δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐπανήκων
 Οὐέλας ἤκουσε, θυμοειδὴς ὣν φέσει, τὴν ἐκ τοῦ ἔργου
 ὕβριν οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ αὐτίκα κτεῖναι Ἰλδίβαδον ἔγνω,
 III 1,46 χαριεῖσθαι Γότθοις ἅπασιν ταύτῃ οἶσμενος. καὶ ποτε αὐτὸν
 Γότθων τοὺς ἀρίστους ἐστιῶντα τηρήσας τῇ ἐπιβουλῇ
 III 1,47 ἐπεχείρησεν. ἀριστῶντα γὰρ τὸν βασιλεῖα πολλοὺς τε ἄλλους
 καὶ τοὺς δορυφόρους περιστάσθαι νόμος. ὁ μὲν οὖν τὴν
 χεῖρα ἐπιβαλὼν ἐς τὰ βρώματα ἐπὶ τῆς στιβάδος πρηνὴς
 ἔκειτο, Οὐέλας δὲ αὐτοῦ ἄφνω τῷ εἴφει τὸν τράχηλον παθεῖ.
 III 1,48 ὥστε, τῶν βρωμάτων ἔτι ἐχομένων ἐν τοῖς τοῦ ἀνθρώπου
 δακτύλοις, ἡ κεφαλὴ εἰς τὴν τράπεζαν καταρραγεῖσα ἐξέπληξέ
 τε καὶ ἐςθάμβος τι μέγα τοὺς παρόντας ἤνεγκεν ἅπαντας...
 III 33,8 Γήπαιδες δὲ πόλιν τε Σφόριον καὶ Δακίας ἐκ τοῦ ἐπὶ
 πλεῖστον ἅπασας καταλαβόντες ἔσχον, ἐπειδὴ τάχιστα
 βασιλεὺς αὐτὰς Ἰουστινιανὸς ἀφείλετο Γότθους ἐξηνδραπόδισάν
 τε τοὺς ταύτῃ Ῥωμαίους, ἔτι μέντοι ἐπίπροσθεν αἰεὶ δόϋ
 III 33,9 ἰδόντες ἐλητίζοντο βιαζόμενοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. διδὼ δὲ
 βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς συντάξεις οὐκέτι ἐδίδου, ὥσπερ εἴθιστο
 σφῆς ἀνέκαθεν πρὸς Ῥωμαίων κοιφίεσθαι.
 III 33,10 Λαγγοβάρδας δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐδωρήσατο
 Νωρικῶν τε πόλει καὶ τοῖς ἐπὶ Παννονίας ὀχυρώμασι τε καὶ
 III 33,11 ἄλλοις χωρίοις πολλοῖς καὶ χρήμασι μεγάλοις ἄγαν. διὰ τοι
 τοῦτο ἔξ ἡθῶν τῶν πατρῶν Λαγγοβάρδαι ἐξαναστάντες
 ἐνθενδε ποταμοῦ Ἰστροῦ ἰδρύσαντο, Γηπαίδων οὐ πολλῶ
 III 34,1 ἄποθεν....χρόνῳ δὲ ὕστερον Γήπαιδες τε καὶ Λαγγοβάρδαι
 ἄτε δὴ ἐν γειτόνων πῃ ᾤκημένοι ἀλλήλοις διάφοροι
 III 34,2 γεγέννηνται ἐς τὰ μάλιστα. πολεμῶντες τε προθυμίᾳ τῇ
 πάσῃ ἀλλήλους ἑκάτεροι ὥρων τοῖς πολέμοις διὰ μάχης
 III 34,3 ἵέναι, χρόνος τε τῇ ξυμβολῇ τακτὸς ὥριστο. Λαγγοβάρδαι
 δὲ οὐκ ἂν οἶσμενοι Γήπαισιν ἀξιόμαχοι κατὰ μὲν αὐτοῖ
 ἔσεσθαι (πλήθει γὰρ αὐτοὺς ἐλασσοῦσθαι τῶν πολέμων

ξυνέβαινε) Ῥωμαίους ἔγνωσαν ἐς συμμαχίαν ἐπαγαγέσθαι.
 πέμψαντες οὖν παρὰ βασιλέα Ἰουστινιανὸν πρέσβεις στρα- III 34,4
 τευμα σφίσιν ἐδέοντο πέμψαι. ὅπερ ἐπεὶ Γήπαιδες
 ἔγνωσαν πέμπουσι καὶ αὐτοῖς ἐς Βυζάντιον πρέσβεις
 ὑπὲρ τῶν αὐτῶν δεησομένους. ἦρχε δὲ τότε Γηπαίδων
 μὲν θορισὶν ὄνομα, τῶν δὲ ἑτέρων Αὐδούιν. βασιλεὺς III 34,5
 δὲ Ἰουστινιανὸς λόγους μὲν τοὺς πρὸς ἀμφοτέρων
 ἀκοῦειν ἔγνω, οὐχ ἅμα μέντοι ξυνιδόντων, ἀλλὰ καὶ
 χωρὶς παρ' αὐτῶν γινομένων. ἐν τοῖς πρῶτοι οὖν Λαγγο- III 34,6
 βάροι βασιλεῖ ἐς ὅσιν ἔλθοντες ἔλεξαν τοιαῦτα, ἡμῖν
 μὲν, ὦ βασιλεῦ, καταπεπλήχθαι τῇ Γηπαίδων ἀτοπία
 ξυμβαίνει, οἳ γε τοσαῦτά τε τὸ πλῆθος καὶ τοιαῦτα τὸ
 μέγεθος ἐς τὴν ὑμετέραν παρανενομηκότες ἀρχὴν νῦν
 καὶ τὴν μεγίστην τῶν ὕβρεων ὑμῖν κομιοῦντες ἐφ' ὑμᾶς
 ἤκουσιν. οὗτοι γὰρ ἂν μόνοι τὰ ἔσχατα ἐς τοὺς πέλας III 34,7
 ὕβριζοιεν, οἳ ἴσαν αὐτοὺς εὐπετεῖς εἰς τὸ ἐξαπατᾶσθαι
 οἰόμενοι τῆς τῶν ἡδικοημένων ἀπολασσόντες εὐθείας παρ'
 αὐτοὺς ἥκοιεν. ὑμᾶς δὲ διασκοπεῖσθαι τοσοῦτον αἰτοῦ- III 34,8
 μεν, ὅπη ποτὲ γνώμης τὰ ἐς φίλιν Γήπαισιν ἔχει. οὕτω
 γὰρ ἂν τὰ ξυνοίσοντα ὡς ἀσφαλέστατα ἐξεργάσαισθε τῇ
 Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἐπεὶ τοῖς αἰὶ προγεγενημένοις τεκμη-
 ριοῦσθαι τὰ ἐσόμενα ἐδὴ τῷ ἀσφαλεῖ δύνανται ἄνθρωποι.
 εἰ μὲν οὖν ἐς ἑτέρους τινὰς τὴν ἀγνωμοσύνην ἐπιδεδεί- III 34,9
 χθαι μόνον τὸ Γηπαίδων ἔθνος ξυνέβαινε, πολλοῦ λόγου
 τε ἂν ἡμῖν καὶ χρόνου καὶ τῆς ἔξωθεν μαρτυρίας
 ἐδέησε, διελέγχειν ἐφιεμένοις τὸν τῶν ἀνδρῶν τρόπον.
 νῦν δὲ τὸ παράδειγμα ἐγγύθεν παρ' ὑμῶν αὐτῶν λαβεῖν
 πάρεστι. σκέψασθε γὰρ Γότθοι μὲν τὴν Δακῶν χώραν ἐς III 34,10
 φόρου ἀπαγωγὴν τὰ πρότερα εἶχον, Γήπαιδες δὲ τοῦ
 Ἰστρου ἐπὶ θάτερα τὸ ἐξ ἀρχῆς ὥκνητο ἅπαντες, Γότθων
 μὲν οὕτω κατεπηχότες τὴν δύναμιν ὥστε τὸν ποταμὸν
 διαπορθμεύεσθαι οὐδὲ ὅσον ἀποπειράσασθαι πώποτε
 ἴσχυσαν, ἔνσπονδοι δὲ καὶ φίλοι Ῥωμαίοις τὰ μάλιστα
 ὄντες καὶ δῶρα πολλὰ τῷ τῆς φίλας ὀνόματι κομιζόμενοι

- III 34,11 ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς τε τῶν ἔμπροσθεν βεβασιλευκότων,
καὶ παρὰ σοῦ μέντοι οὐδέν τι ἤσσουν. ἡδέως ἂν οὖν
πυθοίμεθα τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν τί ποτε ὑπὲρ τούτων
αὐτοῖς ἐς ῥωμαίους ἀγαθὸν εἰργασταί. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοιεν
- III 34,12 οὐ μικρὸν ἢ μέγα εἰπεῖν. ἕως μὲν οὖν οὐκ εἶχον ἐφ'
ὅτῳ ἂν ὑμᾶς ἀδικοῖεν, οὐ γινώμη τινί, ἀλλ' ἀπορίᾳ
- III 34,13 ἡναγκασμένοι ἡσυχῇ ἔμενον. τοῦ μὲν γὰρ Ἰστρου
ἐπέκεινα προσποιεῖσθαι ὑμεῖς οὐδέν ἡξιοῦτε, τὸ δὲ
- III 34,14 ἐνθένδε τὸ ἐκ Γότθων αὐτοῦς ἀνεσθβεῖ δέος. τίς δ'
ἂν εὐγνωμοσύνην ποτὲ τὴν ἀδυναμίαν καλοῖη; ποῖα δὲ
φιλα βεβαίως ἐν τῇ τοῦ ἑξαμαρτάνειν ἀμηχανίᾳ
γενήσεται; οὐκ ἔστιν, ὦ βασιλεῦ, ταῦτα, οὐκ ἔστι.
δύναμις γὰρ ἀνθρώπου φύσιν ἐνδείκνυται μόνη,
ἐξαγοῦσα πᾶσιν ἐν δημοσίῳ τῇ τοῦ δρᾶν ἐξουσίᾳ τὸν
- III 34,15 τρόπον. ἰδοὺ γὰρ, ἐπειδὴ τᾷχιστα Γήπαιδες εἶδον
Γότθους μὲν ἐκ Δακίας ἀπεληλαμένους ἀπάσης, ὑμᾶς δὲ
ἀσχολίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους ἐχομένους, πανταχόθι τῆς
γῆς ἐπιβατεῦσαι τῆς ὑμετέρας οἱ μιαιώτατοι τετολημῆκασιν.
- III 34,16 πῶς ἂν τις ἐφικέσθαι δύναίτο λόγῳ τῆς τοῦ πράγματος
ἀτοπίας; οὐ κατεφρόνησαν τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς; οὐκ ἔλυ-
- III 34,17 σαν σπονδῶν τε καὶ συμμάχων θεσμούς; οὐχ ὕβρισαν
εἰς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν; οὐκ ἐβιάσαντο βασιλεῖαν, ἧς
δοῦλοι ἂν εὐξαιντο εἶναι, ἣν τις σχολῇ ὑμῖν ἐπ'
αὐτοῖς γένηται; Γήπαιδες, ὦ βασιλεῦ, Σίρμιον ἔχουσι
καὶ ῥωμαίους ἀνδραποδίζουσιν, ὅλην τε προσποιεῖσθαι
- III 34,18 Δακίαν ἀύχοῦσι. τίνα πόλεμον ὑπὲρ ὑμῶν ποτε ἢ ἐξὺν
ὑμῖν ἢ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς νενικηκότες; ἢ τίνας ἀγωνίας
ἄθλα τὴν χώραν ταύτην πεποιημένοι; καὶ ταῦτα ἔμμισθοι
πρὸς ὑμῶν γεγονότες πολλάκις καὶ τὰ χρήματα, ὥσπερ
εἴρηται, κεκομισμένοι χρόνον οὐκ ἴσμεν ὅπως ἄνω.
- III 34,19 καίτοι τῆς παρούσης αὐτῶν πρεσβείας οὐ γέγονε πράξις
μιαρωτέρα ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἐπειδὴ γὰρ ἡμᾶς
πολεμῆσενοντας ἐπ' αὐτοὺς εἶδων, ἐς Βυζάντιόν τε
θαρσοῦσιν ἀφίχθαι καὶ βασιλεῖ ἐς τοσόνδε περιυβρισμένῳ
- III 34,20 ἐς ὅψιν ἤκειν. ἴσως που καὶ ἀναιδέας περιουσίᾳ ἐς
ἐυμαχίαν παρακαλέσουσιν ἐφ' ἡμῖν τοῖς οὕτω κατεσπουδα-

- σμένους ὑμῖν. καὶ μὴν εἰ μὲν ἀποδωσέοντες III 34,21
ἤκουσιν ὥνπερ ἐπεβάτευσαν, οὐδὲν σφίσι προσῆκον,
Λαγγοβάρδας αἰτιωτάτους τῆς ἐνθένδε ὠφελείας
λογιστέον Ῥωμαίοις, ὥνπερ τῷ δέει ἀναγκασθέντες
τὴν ἀκούσιον εὐγνωμοσύνην ὅψε τοῦ καιροῦ μετα-
μψιχονται. τῷ γὰρ τὴν ἀνάγκην πεποιημένῳ τὴν III 34,22
χάριν εἰκότως ὁ τῆς εὐεργεσίας τυχὼν εἴσεται. εἰ
δὲ γε μηδὲ νῦν ἐκστῆναι τῶν οὐ προσήκόντων βεβού-
ληνται, τίς ἂν εἴη ταύτης δὴ τῆς κακοτροπίας
ὑπερβολή; ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ἀφελεῖα βαρβαρικῇ, III 34,23
λόγων σπανιζούσῃ, τῶν πραγμάτων οὐδαμῇ ἐπαξίως
εἰρήσθω. σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, διασκοποῦμενός ὅσα III 34,24
ἐνδεεστέρωσ ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν ἡμῖν εἴρηται, τὰ
Ῥωμαίοις τε καὶ Λαγγοβάρδαίς τοῖς σοῖς ξυνοφούντα
πᾶσσε, τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐννοῶν, ὥς
ἡμῖν μὲν ἀμφὶ τῷ θεῷ ὁμογυμνοῦσι τὸ ἐξ ἀρχῆς
συντεταγμένοι Ῥωμαῖοι δίκαιως, τοῖς δὲ Ἀρειανοῖς
οὔσι καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀπ' ἐναντίας χωρήσουσι."
Λαγγοβάρδαι μὲν τοσαῦτα εἶπον. γενόμενοι δὲ τῇ III 34,25
ὑστεραίᾳ παρὰ βασιλέα καὶ οἱ Γηπαίδων πρέσβεις
ἔλεξαν ὥδε "Δίκαιον, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐπὶ
ξυμμαχίας αἰτήσῃ παρὰ τοῖς πέλας ἀφικομένους
ἀναδιδάξαι πρῶτον, ὥς δίκαιά τε ἀνησυχούμενοι παρείσι
καὶ εὐμφορα τοῖς ξυμμαχήσουσιν, οὕτω τε τοῖς
λόγους, ὥνπερ ἔνεκα πρεσβεύουσι, ποιεῖσθαι. ὥς III 34,26
μὲν οὖν ἡδίκημεθα πρὸς Λαγγοβαρδῶν, αὐτόθεν δὴλον,
δίκῃ γὰρ διαλύειν τὰ διάφορα ἐν σπουδῇ ἔχομεν,
δικάζεσθαι δὲ οἷς ἂν σπουδάζεται βιάζεσθαι III 34,27
οὐδαμῇ πρόσσεστιν. ὥς δὲ πολυανθρωπία τε καὶ ἀρετῇ III 34,28
Γηπαῖδες παρὰ πολλοὺς Λαγγοβαρδῶν κρείσσους τυγχά-
νουσιν ὄντες, τίς ἂν τις ἐν εἰδόσι μακρολογούῃ;
τὸ δὲ ἐδὼν τοῖς καταδεεστέροις ἐς τὴν ἀγωνίαν III 34,29
καθισταμένους ἐς κακὸν τι προὔπτον ἵεναι. παρὼν
τὴν νίκην ἐδὼν τοῖς δυνατωτέροις ταπτομένους
ἀκινδυνον ἔχειν, οὐκ ἂν τινὰς οἶδμεθα τῶν καὶ

- III 34,30 κατὰ βραχὺ σωφρονουσύντων ἐλέσθαι. ὥστε καὶ ὑμῖν ἐφ'
ἑτέρους τινᾶς ἰοῦσι ξυντετάξονται τὸ λοιπὸν Γήπαιδες,
χάριν μὲν τῶν πεπραγμένων ὀφείλοντες, δυνάμει δὲ
III 34,31 περισσῆ συμποριζόμενοι τὴν τῶν πολέμων, ὥς τὸ
εἰκὸς, ἐπικράτησιν. καὶ μὴν καὶ τοῦτο λογίζεσθαι
ὑμᾶς ἂν πρέποι, ὥς Λαγγοβάρδαι μὲν ἐξ ὑπογυφίου
Ῥωμαίοις γεγέννηται φίλοι, Γήπαιδας δὲ ὑμῖν ἐνσπνδούς
τε τὸ ἀνέκαθεν καὶ γνωρίμους γεγονέναι συμβαίνει.
- III 34,32 φίλτα δὲ χρόνου μήκει συμπλεκομένη τὴν διάλυσιν οὐκ
εὐπετὴ ἔχει. ὥστε συμμάχους οὐ δυνατοὺς μόνον, ἀλλὰ
III 34,33 καὶ βεβαίους κεκτήσεσθε. δικαίωμα μὲν οὖν πρὸς
ὑμᾶς ἐς τὴν συμμαχίαν ἐπαγωγὰ ταῦτά ἐστιν ἡμῖν.
θεάσασθε δὲ ὅποιοι Λαγγοβάρδαι τοὺς τρόπους εἰσὶ.
- III 34,34 δίκη μὲν τὰ διάφορα διαλύσαι, καίπερ πολλὰ
προκαλουμένων ἡμῶν, οὐδαμῇ ἔγνωσαν, θράσει ἀλογιστῶ
ἐχόμενοι· ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος ἤδη πού ἐν χερσὶ γέγονεν,
οἱ δὲ ὀπίσω τῶν πραγμάτων ἀναποδίζοντες τῷ τὴν οἴκειαν
ἀσθένειαν ξυνεπίστασθαι παρ' ὑμᾶς ἤκουσιν, ἀξιοῦντες
Ῥωμαίους ἀνελέσθαι τὸν ὑπὲρ αὐτῶν οὐ δέον ἀγῶνα.
- III 34,35 πάντως δὲ οἱ κλῶπες οὗτοι τὸ τε Σίρμιον καὶ ἄλλα ἐπὶ
Δακίας ἅττα χωρὶα ὑπέθεσιν ὑμῖν τοῦ πολέμου τοῦδε
III 34,36 προΐσχονται εἶναι. καίτοι πόλεων τε καὶ χώρας τοσοῦτον
τῇ σῇ βασιλείᾳ περὶεστὶν ὥστε καὶ διερευνᾶσθαι τῶν
ἀνθρώπων τινᾶς, οἷς ἂν καὶ δοίης μοῖραν τίνα πρὸς
III 34,37 ἐνοίκησιν. φράγγους ἀμέλει καὶ τὸ Ἑροῦλων ἔθνος καὶ
τούτους Λαγγοβάρδας τοσοῦτοις ἐδωρήσω πόλεώς τε καὶ
χώρας, ὃ βασιλεῦ, μέτροις, ὅποσα οὐκ ἂν τις διαριθμῆσαιτο.
- III 34,38 ἡμεῖς δὲ τῇ φίλτᾳ τῇ σῇ τὸ θαρσεῖν ἔχοντες, τοῦτο, ὅπερ
ἐβούλου διαπεπράγμεθα· ὃ δέ τι προΐεσθαι τῶν ὑπαρχόντων
βεβουλευμένος κρείσσω παρὰ πολὺ τοῦ πρὸς αὐτοῦ
τετυχηκότος τῆς χάριτος τὸν προτερήσαντά τε καὶ γνώμη
τὸ δῶρον αὐτονόμῳ ἐλθόμενον οἶεται εἶναι, ἢν μὴ ἐς τὸν
κεκτημένον ὑβρίζων, ἀλλὰ τῷ φίλος οἱ ἐς τὰ μάλιστα εἶναι
III 34,39 ὅπερ καὶ Γήπαισιν ἐς Ῥωμαίους τετυχηκεν εἶναι. ὧν

ἐνθυμουμένους ὅτι αἱ μάλιστα μὲν κατὰ τὸ συμμαχικὸν αἰτοῦμεν σὺν ἡμῖν ἐπὶ Λαγγοβάρδας ἵεναι δυνάμει τῇ πάσῃ· εἰ δὲ μὴ, ἐκποδῶν ἀμφοτέροις στήναι. ταῦτα γὰρ βουλευσάμενοι δέκα καὶ τε ποιεῖτε καὶ λίαν ἐπιτηδείως τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ." καὶ Γήπαιδες μὲν τοσαῦτα III 34,40 εἶπον. βουλευσάμενος δὲ πολλὰ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς αὐτοὺς μὲν ἀποπέμψασθαι ἀπράκτους ἔγνω, ὁμοίχμην δὲ πρὸς Λαγγοβάρδας διώμοτον πεποιημένους πλεον αὐτοῖς ἢ ἐς μυρσίους ἱππεῖς ἔπεμψεν, ὧν δὲ κωνσταντιανὸς καὶ βούσης καὶ Ἀρσάτιος ἥρχον. εὐνῆν III 34,41 δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰωάννης, ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδεὺς, προρρηθὲν αὐτῷ ἐκ βασιλέως, ἐπειδὴν τάχιστα διαμαχήσονται πρὸς τὸ Γηπαίων ἔθνος, ἐνθενδε σπουδῇ ἐς τὴν Ἰταλίαν εἶναι τοῖς ἐπομένοις ἵεναι. ἐτύγχανε γὰρ ἐξ Ἰταλίας καὶ αὐτὸς ἦκων. σύμμαχοι III 34,42 δὲ αὐτοῖς Ἑρουλοὶ πεντακῶσις τε καὶ χίλιοι εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλημούθ ἥρχον. οἱ γὰρ ἄλλοι σύμμακτες Ἑρουλοὶ ἐς τρισχιλίους ὄντες εἶναι τοῖς Γηπαῖσιν ἐτετάχατο, ἐπεὶ Ῥωμαίων ἀποστάντες οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἔτυχον ἐξ αἰτίας ἥ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔρρηθον. μοῖρα δὲ Ῥωμαίων τῶν παρὰ Λαγγο- III 34,44 βάρδας ἐπὶ συμμαχίᾳ ἰδόντων Ἑρουλῶν τισὶ εἶναι Ἀδρόν τῷ τοῦ ἀρχοντος ἀδελφῷ ἐξαπινάτως ἐπιτυχάνουσι. μάχης τε καρτερᾶς γενομένης νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ III 34,45 τὸν τε Ἀορδὸν τῶν τε Ἑρουλῶν πολλοὺς ἐκτεῖναν. γινόντες δὲ Γηπαιδὲς ἄγχιστά πη εἶναι τὸν Ῥωμαίων στρατὸν, τὰ διάφορα εὐθὺς Λαγγοβάρδαις διέλυσαν, ἐς τε σπονδὰς οἱ βάρβαροι οὗτοι εὐνέβησαν ἀλλήλοις, ἀκόντων Ῥωμαίων. ταῦτα ἐπεὶ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς III 34,46 ἔμαθον, ἐν πολλῇ ἀμηχανίᾳ ἐγένοντο. οὔτε γὰρ ἔτι ἐδύναντο πρὸς αὐτοὺς ἵεναι οὔτε ἀναστρέφειν ὅπισθεν εἶχον δειμαίνοντες οἱ στρατηγοὶ μὴ Γηπαιδῆς τε καὶ Ἑρουλοὶ καταθέοντες τὴν Ἰλλυριῶν ληΐσονται χώραν. αὐτοῦ III 34,47 γούν μετάντες ἐς βασιλέα τὰ παρόντα σφίσις ἀνῆνεγκαν.

- III 35,12 ...ἔτυγχανε δὲ Λαγγοβαρδὸς ἀνὴρ ἐξ Γήπαιδας φεύγων
III 35,13 ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἥνικα Λαγγοβαρδῶν Οὐάκης ἤρχεν, ἦν
τὶς οἱ ἀνέψιδς Ῥισιοῦλφος ὄνομα, ὃν δὲ ὁ νόμος, ἔπειδ' ἂν
III 35,14 Οὐάκης τελευτήσειεν, ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκάλει. προνοήσας
οὖν Οὐάκης ὅπως εἰς τὸν παῖδα τὸν αὐτοῦ ἡ ἀρχὴ ἄγοιτο,
ἔγκλημα Ῥισιοῦλφω ἐπενεγκὼν αἰτίαν οὐκ ἔχον φυγῇ τὸν
III 35,15 ἄνθρωπον ἐξημίωσεν. ὅς δ' ἔξ ἡθῶν ἀναστὰς τῶν πατρῶν
ἐὼν ὀλίγοις τισὶν ἐς τοὺς Οὐάρκους αὐτίκα φεύγει, παίδων
III 35,16 οἱ ἀπολελειμμένων ἐνταῦθα δυοῖν. χρήμασι δὲ Οὐάκης τοὺς
βαρβάρους τοὺτους ἀνέπεισε (τὸν Ῥισιοῦλφον κτεῖναι). τῶν
δὲ Ῥισιοῦλφου παίδων ὁ μὲν εἷς ἐτελεσθησε νόσῳ, ὁ δὲ δὴ
III 35,17 ἕτερος, Ἰλδύγης ὄνομα, ἐς Σκλαβηνοὺς φεύγει. οὐ πολλῷ
μὲν οὖν ὕστερον ὁ μὲν Οὐάκης νοσήσας ἔξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο,
ἐς δὲ Οὐάλαρον, τὸν Οὐάκου υἱὸν, ἡ Λαγγοβαρδῶν ἦλθεν
ἀρχή. ᾧ δὴ παιδὶ κομιδὴ ὄντι ἐπίτροπος καταστὰς Αὐδοῦν
III 35,18 τὴν ἀρχὴν διωκεῖτο. δυνάμει τε πολλῇ ἀπ' αὐτοῦ χράμενος
αὐτὸς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐς μακρὰν ἔσχε, τοῦ παιδὸς τοῦτου
III 35,19 νόσῳ αὐτίκα ἔξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος. ἥνικα τοῖνυν
Γήπαισί τε καὶ Λαγγοβαρδαῖς ὁ πόλεμος κατέστη, ὥσπερ μοι
εἴρηται, Ἰλδύγης εὐθὺς Λαγγοβαρδῶν τε τοὺς οἱ ἐπισπομένους
καὶ Σκλαβηνῶν πολλοὺς ἐπαγαγόμενος ἐς Γήπαιδας ἦλθε, καὶ
αὐτὸν Γήπαιδες κατὰξιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλπίδα εἶχον.
III 35,20 γενομένων δὲ τῶν ἐν τῷ παρόντι πρὸς Λαγγοβαρδὰς σπονδῶν
ἐνεκα ὁ μὲν Αὐδοῦν τὸν Ἰλδύγην εὐθὺς ἄτε πρὸς φίλων
ἐξηλτεῖτο Γηπαίδων, οἱ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον ἐκδοῦναι οὐδαμῇ
ἐγνώσαν, ἐκέλευον δὲ αὐτὸν ἐνθένδε ἀπαλλαγέντα ὅπη βοῦλοιο
III 35,21 διασώσασθαι. καὶ ὅς μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐὼν τοῖς ἐπομένοις
καὶ Γηπαίδων τισὶν ἐθελούσις ἐς Σκλαβηνοὺς αὖθις ἀφίκετο.
III 35,22 ἔνθεν τε ἀναστὰς παρὰ Τουτίαν τε καὶ Γότθους ἦει, στρα-
τευμα οὐχ ᾗσον ἢ ἐς ἑξακισχίλους ἐὼν αὐτῷ ἔχων, ἔς τε
Βενετίας ἀφικόμενος Ῥωμαίοις τισὶν ὑπαντήσας, ὧν Λάзарος
ἡγεῖτο, ἐς χειρὰς ἦλθε, τρεψάμενός τε αὐτοὺς πολλοὺς
ἐκτείνειν. οὐ μέντοι Γότθοις ξυνέμιξεν, ἀλλ' Ἰστρον ποταμὸν
διαβὰς αὖθις ἐς Σκλαβηνοὺς ἀπεχώρησεν...

IV 8,14 ...Γουβάζης ...ἔξηγε τὸ Λαζῶν στράτευμα,

καὶ ἐτάξαντο ὧδε. πρῶτοι μὲν οἱ Λαζῶν ἱππεῖς τεταγμένοι
ἦσαν, ὅπισθεν δὲ οὐκ ἄγχιστα πη, ἀλλ' ὥς ἀπωτάτω,
 ἢ Ῥωμαίων ἵππος αὐτοῖς εἶπετο. τούτων δὲ δὴ τῶν Ῥωμαίων IV 8,15
 ἡγοῦντο Φιλήγαγος τε, Γήπαις γένος, δραστήριος ἀνὴρ,
 καὶ Ἰωάννης Ἀρμένιος... Ἡδὴ δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Γουβάξην καὶ IV 8,29
 Λαγισθαῖον περὶ ἐς ἱππεῖς τοῦς σφετέρους ἀφίκοντο καὶ
 ἡ μάχη ἐν χερσὶν ἀμφοτέρωθεν ἦν. τότε δὴ Φιλήγαγος τε IV 8,30
 καὶ Ἰωάννης, ἐλάσσους εἶναι ἢ ἐνεγκεῖν ἐπιούσαν τὴν τῶν
 βαρβάρων ἵππον οἶδμενοι, μάλιστα ἐπεὶ ἀπέγνωσαν τὴν Λαζῶν
 δύναμιν, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀποθορόντες ταῦτ' ποιεῖν ἀναγκά-
 ζουσι Ῥωμαίους τε καὶ Λαζοὺς ἅπαντας. ἐς φάλαγγα τε ὥς IV 8,31
 βαθυτάτην ταξέμενοι περὶ μετωπηδὸν ἀντίοι τοῖς
 πολεμίοις ἔστησαν ἅπαντες, τὰ δόρατα ἐπανατεινόμενοι
 σφίσιν...

...Γήπαιδες μὲν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις IV 18,1
 ἐρρήθη, τὰς σπονδὰς θέμενοι πρὸς Λαγγοβάροδας τοῦς σφίσι
 πολεμίους ὄντας ἐτύγγανον. παντάπασι δὲ οὐχ οἷοί τε IV 18,2
 ὄντες τὰ διάφορα πρὸς αὐτοῦς διαλύσαι πολεμητέα σφίσιν
 οὐ πολλῷ ὕστερον ᾔοντο εἶναι. Γήπαιδες μὲν οὖν καὶ IV 18,3
 Λαγγοβάροδι πανδημεῖ ἐπ' ἀλλήλους τῷ πολέμῳ ἀκμάζοντες
 ἦσαν. ἡγεῖτο δὲ τῶν μὲν Γηπαίδων Θορισὶν τῶν δὲ Λαγγο-
 βαρόων Αὐδοεὶν ὄνομα. καὶ αὐτῶν ἑκατέρῳ ἀνδρῶν μυριάδες IV 18,4
 πολλαὶ εἶπνυτο. ἥδη μὲν οὖν ἄγχιστα πη ἀμφοτέροι ἦλθον,
 οὕτω δὲ τὰ στρατόπεδα πρὸς ἀλλήλων καθεωρῶντο. δεικνύοντα IV 18,5
 δὲ τὰ πανικὰ καλοσθέντα ἐξαπινάφως ἑκατέροις ἐπιπεσόντα
 φεθγόντας ἀπ' αἰτίας οὐδεμιᾶς ἅπαντας ὀπίσω ἀπήνεγκε,
 μόνων τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἀπολελειμμένων ἐδν ὀλίγοις
 τισιν. οἵπερ αὐτοῦς ἀνθέλκειν τε καὶ τῆς ὑπαγωγῆς ἀνα- IV 18,6
 χαιτίζειν ἀποπειρασάμενοι οὐδὲν ἥνυον οὔτε θωπεύαις
 οἰκτραῖς οὔτε ἀπειλαῖς φοβεραῖς χρώμενοι. περιδεῆς οὖν IV 18,7
 γεγυνώς Αὐδοεὶν ὄρων διασκεδαννυμένους ἀκόσμως οὕτως
 (οὐ γὰρ ἦδει τοῦς πολεμίους τὴν ὁμοίαν κεκληρωθῆσαι
 τύχην) τῶν οἱ ἐπομένων τινὰς ἐπὶ πρεσβεῖα παρὰ τοὺς
 ἐναντίους εὐθὺς ἔπεμψε τὴν εἰρήνην αἰτησομένους. οἵπερ, IV 18,8
 ἐπεὶ παρὰ τὸν ἀρχοντα τῶν Γηπαίδων Θορισὶν ἀφικόμενοι

- τὰ πρᾶσσόμενα εἶδον, ἐκ τε τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς
 τετυχηκόων κατενόησαν τὰ τοῖς πολεμίοις ξυνενεχθέντα
 καὶ τῷ Θορισίν ἐς ὅσιν ἐλθόντες ἀνεπυνθάνοντο αὐτοῦ
 IV 18,9 ὅπῃ ποτέ οἱ γῆς τῶν ἀρχομένων τὸ πλῆθος εἶη. καὶ ὅς τῶν
 συμπεπτωκόων οὐδὲν ἀρνηθεῖς "φείγουσιν οὐδενὸς διώκοντος"
 ἔφη. οἱ δὲ ὑπολαβόντες "ταῦτ' αὐτοῦ" φασὶ "λαγγοβάρδαι
 πεπόνθουσιν. ἀληθιζομένων γάρ σοι, ὦ βασιλεῦ, οὐδὲν τι
 IV 18,10 τῶν ἡμετέρων ἀποκρυψόμεθα. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ γένη ταῦτα
 διολωλῆναι ὥς ἥκιστα βουλομένῳ τῷ θεῷ ἔστι καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 διέλυσε τὴν παράταξιν, σπηλίου ἀμφοτέροις ἐπιβαλὼν
 δέος, φέρε δὴ καὶ ἡμεῖς ἐπιχωρήσωμεν τῇ τοῦ θεοῦ γυνῃ,
 τὸν πόλεμον καταλθόντες." Ἔστω, γινέσθω ταῦτα" ὁ Θορισίν
 IV 18,11 ἔφη. δυοῖν τε οὕτως ἐνιαυτοῖν ἐκεχειρίαν πεποίηται,
 ὅπως μεταξὺ ἐπικηρυκευόμενοι τε καὶ παρ' ἀλλήλους ἀεὶ
 φοιτῶντες ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ διάφορα διαλίσσωνται.
 IV 18,12 τότε μὲν οὖν οὕτως ἐκάτεροι ἀνεχώρησαν. Ἐν δὲ τῇ
 ἐκεχειρίᾳ ταύτῃ οὐχ οἷος τε γεγενημένοι ἐς τῶν ἀντιλεγομένων
 τὴν διάλυσιν ἀλλήλοις ξυμβῆναι, αὐτοῖς ἐπὶ τὰ πολέμια
 IV 18,13 ἔργα χωρεῖν ἐμελλον. δειμαίνοντές τε Γήπαιδες τὴν
 Ῥωμαίων ἀρχὴν (ἐπίδοξοι γὰρ ἦσαν ὥς λαγγοβάρδαι
 ξυντάξονται) τῶν τινὰς οὕνων ἐς τὴν ὁμαιχμίαν ἐπάγεσθαι
 IV 18,14 διεννοοῦντο. ἔπεμψαν οὖν παρὰ τῶν κουτριγοῦρων τοῦς
 ἄρχοντας, οἱ δὴ ἐνθένδε ἔκηνται Λίμνης τῆς Μαιώτιδος,
 καὶ αὐτῶν ἐδόκοντο πόλεμον τὸν πρὸς λαγγοβάρδας ξυνδιενεγ-
 IV 18,15 κεῖν σφίσιν. οἱ δὲ αὐτοῖς δισχιλίους τε καὶ μυρίους
 εὐθὺς ἔπεμψαν, ὧν ἄλλοι τε ἡγοῦντο καὶ χινιαλῶν, ἀνὴρ
 IV 18,16 διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια. Γήπαιδες δὲ τούτων δὴ
 τῶν βαρβάρων τῇ παρουσίᾳ ἐν τῷ παρόντι ἀχθόμενοι, ἐπεὶ
 οὐπω ὁ τῆς μάχης ἐνείσθηκει καιρὸς, ἀλλ' ἐνιαυτὸς ταῖς
 ξυνθήκαις ἔτι ἐλέλειπτο, πέψουσιν αὐτοῦς καταθεῖν μεταξὺ
 τὴν βασιλέως γῆν, ἀπαργὸν τῆς σφετέρας ἀκαιρίας πεποιοη-
 IV 18,17 μένοι τὴν ἐς Ῥωμαίους ἐπιβουλὴν. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν
 διάβασιν ποταμοῦ Ἰστροῦ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐν τε Ἰλλυριοῖς
 καὶ τοῖς ἐπὶ Θράκης χωροῖς ἐφρόνουν, αὐτοῖς τούτους δὴ
 τοῦς οὕνους ἐν χώρᾳ τῇ κατ' αὐτοῦς διαπορθμεύσαντες

ποταμὸν Ἰστρον εἰς τὰ Ῥωμαίων ἦθη ἀφίεσαν...

...Σκλαβηνῶν δὲ πολλὸς ὄμιλος Ἰλλυριοῖς ἐπισκή- IV 25,1
ψαντες πάθη ἐνταῦθα οὐκ εὐδιήγητα εἰργάσαντο....ἐπ' IV 25,4
οἴκου ἀπεκομίσθησαν σὺν πάσῃ τῇ λεῖρᾳ. οὐδὲ γὰρ δια- IV 25,5
πορθμευομένους ποταμὸν Ἰστρον ἴσχυσαν σφᾶς ἐνε-
δρεῦσαι Ῥωμαῖοι ἢ ἄλλῳ τῷ βιάσασθαι τρόπῳ, ἐπεὶ
Γήπαιδες αὐτοὺς μισθαρνήσαντες ὑπεδέξαντο καὶ διε-
πόρθμευσαν μακρόμισθοι γεγεννημένοι. ἐπὶ κεφαλῇ γὰρ
ἐκάστη κατὰ στατήρα χουσοῦν ἢ μίσθωσις ἦν. διόπερ IV 25,6
βασίλεὺς ἐδυσφορεῖτο, οὐκ ἔχων τὸ λοιπὸν ὅπη ποτὲ
αὐτοὺς ἀναστέλλοι διαβαίνοντας ποταμὸν Ἰστρον, ἐφ'
ὧ ληΐσονται τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἢ ἔδν ταῖς ὠφελγαῖς
τὴν ἀποπορεῖαν ποιουμένων ἐνθένδε, ἥθελέ τε τοῦτων
δὲ ἔνεκα Γηπαίων τῷ ἔθνει εἰς συνθήκας καταστήναί
τινας.

Ἐν τοῦτῳ δὲ Γήπαιδές τε καὶ Λαγγοβάρδαι αὖθις IV 25,7
πολεμῆσειντες ἐπ' ἀλλήλους ἦσαν. Γήπαιδές τε τὴν
Ῥωμαίων δειμαίνοντες δυνάμιν (ἀνῆκοι γὰρ οὐδαμῇ
ἦσαν ὡς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς δμαιοχμὴν διωμδῶς
πρὸς Λαγγοβάρδας πεποιεῖται) φίλοι καὶ ξυμμαχοὶ Ῥω-
μαίοις γενέσθαι ἐν σπουδῇ ἔσχον. πρέσβεις οὖν εἰς IV 25,8
Βυζάντιον εὐθὺς πέμπουσι, βασίλῃ καὶ αὐτοῖς εἰς τὴν
δμαιοχμὴν παρακαλοῦντες. καὶ ὅς αὐτοῖς μελλήσει
οὐδεμιᾷ ἐπὶ τῇ ξυμμαχίᾳ τὰ πιστὰ ἔδωκε. δεηθέντων IV 25,9
δὲ τῶν πρέσβεων τῶνδε καὶ τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου
βουλῆς ἄνδρες δυοκαίδεκα ὄρκια δόντες, ταύτας

αὐτοῖς τὰς συνθήκας ἐπέρρωσαν. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον IV 25,10
Λαγγοβάρδαι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν δεομένοις στρατιᾷν
εἰς ξυμμαχίαν ἐπὶ Γήπαιδας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
ἔπεμψεν, ἐπενεγκὼν Γήπαισι Σκλαβηνῶν τινας ἐπὶ
πονηρῷ τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὰς ξυνηθήκας διαβιβᾶσαι
ποταμὸν Ἰστρον. ἡγούντο δὲ τῆς στρατιᾶς ταύτης IV 25,11
Ἰουστίνους τε καὶ Ἰουστινιανούς...Ἀοάτιδας τε καὶ
Σουαρτοβάς.... καὶ Ἀμαλαφρίδας.... τοῦ δὲ στρατοῦ IV 25,13
τούτου οὐδεὶς παρὰ Λαγγοβάρδας ἀφίκετο, ὅτι μὴ οὗτος

- Ἀμαλαφρίδας σὺν τοῖς ἐπομένοις. οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν
Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ πόλιν Οὐλπίαναν βασιλέως ἐπαγγέλαντος
διατριβὴν ἔσχον, στάσεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητῶρων
γεγεννημένης, ὥνπερ ἔνεκα σφίσιν αὐτοῖς οἱ χριστιανοὶ
IV 25,14 διαμάχονται...οἱ μὲν οὖν Λαγγοβάρδαι πανδημεῖ σὺν τῷ
Ἀμαλαφρίδᾳ ἐς τὰ Γηπαίδων ἦθη ἀφίκοντο, ὑπαντισσάντων
δὲ τῶν Γηπαίδων σφίσι καὶ μάχης καρτερᾶς γενομένης
ἡσπῶνται Γήπαιδες, καὶ αὐτῶν παμπληθεῖς φασιν ἐν τῷ
IV 25,15 πόνῳ τοῦτῳ ἀποθανεῖν. Αὐδοῦν τε, ὁ τῶν Λαγγοβαρδῶν
βασιλεὺς, τῶν οἱ ἐπομένων τινὲς ἐς Βυζάντιον πέμψας
εὐαγγέλια μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἐδήλου, νενικημένων
τῶν πολεμίων, ἐμέμφετο δὲ οὐ παραγενέσθαι οἱ κατὰ τὸ
ἐυμαχικὸν τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν...
- IV 26,5 Ναρσῆς δὲ ἐκ Σαλῶνων ἄρας ἐπὶ Τουρίλαν τε καὶ
IV 26,13 Γότθους ἦει παντὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ...εἴποντο δὲ αὐτῷ
...καὶ Ἀσβαδος, νεάνης τις, Γήπαις γένος, διαφερόντως
δραστήριος, ὁμογενεῖς τετρακοσfoύς ἐξὼν αὐτῷ ἔχων,
ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια καὶ Ἀροῦθ, Ἐρουλος μὲν τὸ
γένος, ἐκ παιδὸς δὲ Ῥωμαίων τὴν δόξαιταν στέρξας καὶ
τὴν Μαυρικίου τοῦ Μοσνδοῦ γυναῖκα γαμετὴν ποιησάμενος,
αὐτὸς τε μαχιμώτατος ὢν καὶ πολλοὺς τοῦ Ἐροσίων ἔθνους
ἐπομένους ἔχων ἐν πολέμου κινδύνοις ὡς μάλιστα
δοκιμωτάτους...
- IV 27,1 ..?Ἰλδιγισὰλ Λαγγοβάρδας ἀνὴρ, οὗπερ ἐν τοῖς
ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνησθῆν ὅτε τοῦ Αὐδοῦν ὄντος ἐχθροῦ,
ὅς τούτων δὴ τῶν βαρβάρων ἡγεῖτο (αὐτῷ γὰρ τὴν ἀρχὴν
κατὰ γένος προσήκουσαν Αὐδοῦν βιασάμενος ἔσχευ) ἐξ ἡθῶν
IV 27,2 ἀποδρὰς τῶν πατρίων ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεται. οὗ δὴ αὐτὸν
ἀφικόμενον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τοῖς μάλιστα
IV 27,5 φιλοφροσύνῃς ἡξίωσεν...χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἰλδιγισὰλ,
ἐνδεέστερον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τὴν Ῥωμαίων
δόξαν ἐπικαλῶν οἱ αὐτῷ τὴν τε τιμὴν καὶ τὰ ἐπιτήδεια
εἶναι, δυσφορουμένῳ ἐπὶ πλεῖστον ἐᾷκει· ὁ δὲ Γόαρ
κατενόησε, Γότθος ἀνὴρ, πάλαι τε δορυβάτης ἐν τῷδε τῷ

πολέμῳ ἐκ Δαλματίας ἐνταῦθα ἦκων....οὗτος ὁ Γόαρ τὸν IV 27,7
 Ἰλδιγισὰλ ἰδὼν ἀσχάλλοντα, ἥπερ μοι εἴρηται, ἐνδελε-
 χέστατα νουθετῶν ἀναπεῖθει δρασμῶ χρήσασθαι, ἐδν
 αὐτῷ ὁμολογήσας ἐκ Βυζαντίου ἀπαλλαγῆσεσθαι. ἐπειδὴ IV 27,8
 δὲ αὐτοῖς ἡ βουλὴ ἤρεσκε, φεύγουσι μὲν ἐξαπιναιῶς
 ἐδν ὀλίγοις τισίν...Γόαρ μὲν οὖν καὶ Ἰλδιγισὰλ οὕτω IV 27,18
 διαφυγόντες ἐς Γήπαιδας ἦλθον. Ἐτύγχανε δὲ καὶ τις IV 27,19
 ἐκ Γηπαίδων, Οὐστρίγοτθος ὄνομα, ἐς Λαγγοβάρδας φυγὼν
 τρόπῳ τοιῷδε. Ἐλεμοῦνδος μὲν ὁ Γηπαίδων γεγυνῶς
 βασιλεὺς οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο
 νόσῳ, τοῦτου δὲ οἱ μόνου τοῦ Οὐστρίγοτθου ἀπολε-
 λειμμένου παιδὸς, ὅνπερ ὁ Θορισὶν βιασάμενος (μειρά-
 κιον γὰρ ἦν ἔτι) τὴν ἀρχὴν ἔσχε. διδὼ δὲ ὁ παῖς οὐκ IV 27,20
 ἔχων τὸν ἡδίκηκότα καθ' ὅ τι ἀμύνηται, ἐξ ἡθῶν ἀναστὰς
 τῶν πατρίων ἐς Λαγγοβάρδας Γήπαισι πολέμους ὄντας
 ἀπὶ τῶν ὤχετο. ἐγένοντο δὲ Γήπαισιν ὀλίγῳ ὕστερον πρὸς IV 27,21
 τε βασιλέα Ἰουστινιανὸν καὶ τὸ Λαγγοβαρδῶν ἔθνος
 διαλλαγαί, ὀρκίοις τε ἀλλήλους δεινοτάτοις κατέλαβον
 ἢ μὴν τὸ λοιπὸν φίλῃν τὴν ἐς ἀλλήλους ἀπέραντον
 διασώσασθαι. ἐπειδὴ τε αὐτοῖς τὰ ἐς τὰς διαλλαγὰς IV 27,22
 βεβαιότατα ξυνετελέσθη, βασιλεὺς τε Ἰουστινιανὸς καὶ
 Αὐδουῖν ὁ τῶν Λαγγοβαρδῶν ἡγούμενος παρὰ Θορισὶν τὸν
 Γηπαίδων ἄρχοντα πέμψαντες τὸν Ἰλδιγισὰλ ἅτε κοινὸν
 ἐχθρὸν ἐξητοῦντο, τὴν ἐς τὸν ἰκέτην τὸν αὐτοῦ
 προδοσίαν δεόμενοι δῆλωσιν τῆς ἐς αὐτοὺς φίλῃς
 ποιήσασθαι πρώτῃν. καὶ ὅς τοις Γηπαίδων λογίμοις IV 27,23
 κοινολογησάμενος τὰ παρόντα σπουδῇ ἀνεπυθάνετο
 εἰ ποιητέα οἱ τὰ πρὸς τοῖν βασιλέοιν αἰτούμενα εἶη.
 οἱ δὲ ἀντικρυς μὴ ποιήσῃν ἀπεῖπον, κρεῖσσον ἀπι- IV 27,24
 σχυρισάμενοι εἶναι Γηπαίδων τῷ ἔθνει αὐταῖς τε
 γυναιξὶ καὶ γόνῳ παντὶ διολωλέναι αὐτίκα δὲ μάλα
 ἢ ἀνοσίοις ἐπ' ἀσεβήματι γενέσθαι τοιοῦτω. ταῦτα IV 27,25
 ἀκούσας ὁ Θορισὶν ἐς ἀμχανίαν ἐξέπιπτεν. οὔτε γὰρ
 ἀκουσίῳ τῶν ἀρχομένων ἐπιτελέσαι τὸ ἔργον εἶχεν
 οὔτε ἀνακυκλεῖν πόλεμον, πόνῳ τε καὶ χρόνῳ πεπαυ-

- IV 27,26 μένον πολλῶ, πρὸς τε Ῥωμαίους καὶ Λαγγοβάρδας ἔτι ἤθελεν. ὕστερον μέντοι ἐπενόει τάδε. πέμψας παρὰ τὸν Αὐδουῖν ἐξητεῖτο τὸν Ἐλεμοῦνδου υἱὸν Οὐστρίγοθον, ἐπὶ τὴν ὁμοίαν αὐτῷ ἁμαρτάδα ὁρμῶν, τῶν τε ἱκετῶν
- IV 27,27 ἀνταλλάσσεσθαι τὴν προδοσίαν παρακαλῶν. τῇ γὰρ τῆς ἐμφερυῆς ἀτοπίας ὀκνήσει τὴν ἐπίταξιν αὐτῶν ἀναχαιτῖσαι εἶχεν, ἀλλ' Αὐδουῖν αὐτὸν μηδεμιᾷ μελλήσει
- IV 27,28 τῇ παρανομίᾳ καὶ ὁμολογίᾳ λήψεσθαι. τούτων τε αὐτοῖς δεδογμένων ἐξεπιστάμενοι ὥς οὔτε Λαγγοβάρδαι οὔτε Γήπαιδες ἐθέλουσι τοῦ μίσματος μεταλαχεῖν σφίσιν, ἐς μὲν [οὖν] τὸ ἐμφανὲς οὐδὲν ἔδρασαν, ἕκαστος δὲ ὁδῶ τὸν θατέρου ἐχθρὸν ἔκτεινεν. ὅντινα μέντοι
- IV 27,29 τρόπον, ἀφίημι λέγειν. οὐ γὰρ ὁμολογοῦσιν ἀλλήλοις οἱ ἀμφ' αὐτοῖν λόγοι, ἀλλὰ κατὰ πολλὸ διαλλάσσουσιν οἷα γε τῶν πραγμάτων τὰ λαθραῖότατα. τὰ μὲν οὖν κατὰ Ἰλδιγισθλ καὶ Οὐστρίγοθον ἐς τοῦτο ἐτελεῦτα....
- IV 32,22 ..Ἡδὲ μὲν οὖν ἡ μάχη ἐς τοῦτο ἐτελεῦτα καὶ ξυνε- σκόταζε παντάπασιν ἤδη. Τουτίλαν δὲ φεύγοντα ἐν σκότῳ . σὺν ἀνδράσιν οὐ πλέον ἢ πέντε οὖσιν, ὥνπερ ὁ Σκιποῦαρ εἶς ἐτύγχανεν ὧν, τῶν τινες Ῥωμαίων ἐδῶκον, οὐκ εἰδότες ὡς Τουτίλας εἶη ἐν τοῖς καὶ Ἀσβαδον τὸν Γήπαιδα
- IV 32,23 ξυνέβαινεν εἶναι. ὅσπερ ἐπεὶ Τουτίλα ἀγχοτάτω ἐγένετο,
- IV 32,24 ὡς τῷ δορατὶ αὐτὸν κατὰ τῶν νῶτων παύσαν ἐπῆει. Γοθικὸν δέ τι μαιράκιον ἐκ τῆς Τουτίλα οἰκίας φεύγοντι τῷ δεσπότῃ ἐπόμενον, τύχην τε ἀπαξιούν τὴν τότε παρούσαν, ἀνέκραγε μέγα "Τί τοῦτο, ὧ κύων, τὸν δεσπότην τὸν σαυτοῦ πλήξων ὥρμηκας;" ὁ μὲν οὖν Ἀσβαδος ἐπὶ Τουτίλαν τὸ δόρυ σθένει παντὶ ὥσεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦ Σκιποῦαρ
- IV 32,25 τὸν πόδα πληγεῖς αὐτοῦ ἔμεινε. καὶ αὐτὸς δὲ Σκιποῦαρ πρὸς τοῦ τῶν διωκόντων πληγεῖς ἔστη, οἱ τε ἐξὸν Ἀσβάδῳ πεποιημένοι τὴν δόξιν, τέτταρες ὄντες, ὅπως αὐτὸν διασώσονται, οὐκέτι ἐδῶκον, ἀλλὰ ἐξὸν αὐτῷ ὀπίσω ἀνέστρεφον. οἱ δὲ τῷ Τουτίλᾳ ἐπισπόμενοι, διώκειν σφᾶς ἔτι τοῦς πολεμίους οἰόμενοι, οὐδὲν τι ἥσσον πρὸς (ω) ἤλαυνον, καθπερ αὐτὸν καιρίαν πληγέντα καὶ λειποψυχοῦντα

βεβαιότατα ἐπαγόμενοι, πρυτανευούσης αὐτοῖς τῆς
ἀνάγκης τὸν βίαιον δρόμον. σταδίους δὲ ἀνύσαντες IV 32,27
τέσσαράς τε καὶ ὀγδοήκοντα ἐς χωρίον ἀφίκοντο Κάπρας
ὄνομα. οὐ δὲ τὸ λοιπὸν ἡσυχάζοντες Τουτίλα τὴν πληγὴν
ἐθεράπευον, ὅσπερ οὐ πολλῷ ὕστερον τὸν βίον ἐξεμέτρησεν.
....τινὲς δὲ οὐχ οὕτω τὰ γε κατὰ Τουτίλαν καὶ τήνδε IV 32,33
τὴν μάχην ξυμβῆναι, ἀλλὰ τρόρῳ τῷ ἑτέρῳ φασίν· ὅνπερ
μοι ἀναγράψασθαι οὐ τοι ἄπο τρόπου ἔδοξεν εἶναι.
λέγουσι γὰρ οὐκ ἀπροφάσιστον οὐδὲ παράλογον τὴν IV 32,34
ὑπαγωγὴν ξυνενεχθῆναι τῷ Γότθων στρατῷ, ἀλλὰ Ῥωμαίων
ἀκροβολιζομένων τιῶν βέλος ἐκ τοξεύματος τῷ Τουτίλᾳ
ἐξαπινάφως ἐπιπесεῖν οὐκ ἐκ προνοίας τοῦ πέμψαντος,
ἐπεὶ Τουτίλας ἐν στρατιῷ του λόγῳ ὥπλισμένος τε καὶ
παρταταγμένος ὅπου δὴ τῆς φάλαγγος ἀπημελημένος
εἰστήκει...

De bello Persico

...πᾶσαν δὲ τὴν ἐλπίδα ἐν Βελισαρίῳ τε καὶ I 24,40
Μοῦνδῳ ὁ βασιλεὺς εἶχεν....Μοῦνδος δὲ, Ἰλλυριῶν I 24,41
στρατηγὸς ἀποδεδειγμένος τύχη τινὶ ξυνεκύρησε
βαρβάρους Ἑρούλους ἐπαγαγόμενος κατὰ τινα χρεῖαν ἐς
Βυζάντιον μετὰπεμπτος ἦκειν. Ὑπάτιος μὲν οὖν ἐπειδὴ I 24,42
εἰς τὸν ἵπποδρομον ἀφίκετο, ἀναβαίνει μὲν αὐτίκα οὗ
δὲ βασιλέα καθίστασθαι νόμος....ἐκ δὲ παλατίου I 24,43
Μοῦνδος μὲν διὰ πύλης ἐξέρχεται, ἔνθα δὲ ὁ κοχλίας ἀπὸ
τῆς καθόδου κυκλοτεροῦς οὔσης ὠνόμασται. Βελισάριος I 24,44
δὲ....λογισάμενος οὖν ὥς οἱ ἐπὶ τὸν δῆμον ἵτεον I 24,50
ἐστὶν, οἱ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐστήκεσαν,...ἐπ' αὐτοὺς
ἦει....κραυγῆς δὲ πολλῆς....γεγεννημένης, πλησφον I 24,52
που ἐστήκῃς Μοῦνδος καὶ βουλόμενος ἔργου ἔχεσθαι
(ἦν γάρ τις τολμητὴς καὶ δραστήριος), ἀπορούμενος
δὲ ἥ χρήσεται τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὴ ἔτεκμήρατο ὥς
Βελισάριος ἐν τῷ πόνῳ εἴη, εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἵπποδρόμιον
διὰ τῆς εἰσόδου, ἥ Νεκρὰ καλεῖται, εἰσβάλλει. τότε I 24,53

δὴ ἑκατέρωθεν οἱ Ἑπατῖου στασιῶται κατὰ κράτος πλησσομένοι διεφθείροντο. ἔπειθ' ὁ τροπὴ λαμπρὰ ἐγεγόνει καὶ φόνος ἦν ἥδη τοῦ δήμου πολὺς...

De bello Vandalico

- I 2,1 Ὀνωρίου δὲ τὴν πρὸς ἡλίου δυσμαῖς ἔχοντος βασιλείαν
βάρβαροι τὴν ἐκείνου κατέλαβον χώραν· οἵτινες δὲ καὶ ὅτῳ
I 2,2 τρόπῳ, λελέξεται. Γοτθικὰ ἔθνη πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα
πρότερόν τε ἦν καὶ τανῦν ἔστι, τὰ δὲ δὴ πάντων μέγιστα
τε καὶ ἀξιολογώτατα Γότθοι τέ εἰσι καὶ Βανδάλιοι καὶ
Οὐσιγότθοι καὶ Γήπαιδες. πάλαι μέντοι Σαυρομάται καὶ
Μελάγχλαινοι ὠνομάζοντο· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ Γετικὰ ἔθνη
I 2,3 ταῦτ' ἐκάλουν. οὗτοι ἅπαντες ὀνόμασι μὲν ἀλλήλων διαφέ-
ρουσιν, ὥσπερ εἴρηται, ἄλλῳ δὲ τῶν πάντων οὐδενὶ διαλλάσ-
I 2,4 σουσι. λευκοὶ τε γὰρ ἅπαντες τὰ σώματά εἰσι καὶ τὰς
κόμας ξανθοὶ εὐμήκεις τε καὶ ἀγαθοὶ τὰ ὄψεις, καὶ
νόμοις μὲν τοῖς αὐτοῖς χρῶνται, ὁμοίως δὲ τὰ ἐς τὸν
I 2,5 θεὸν αὐτοῖς ἡσκηται. τῆς γὰρ Ἀρείου δόξης εἰσὶν
ἅπαντες, φωνὴ τε αὐτοῖς ἔστι μία, Γοτθικὴ λεγομένη καὶ
μοι δοκοῦν ἐξ ἑνὸς μὲν εἶναι ἅπαντες τὸ παλαιὸν
ἔθνος, ὀνόμασι δὲ ὕστερον τῶν ἐκδόστοις ἡγησασμένων
I 2,6 διακεκρίσθαι. οὗτος ὁ λεῶς ὑπὲρ πεταμὸν Ὑιστρον ἐκ
παλαιοῦ ἔκουν. ἔπειτα Γήπαιδες μὲν τὰ ἀμφὶ Σιγγιδόνον
τε καὶ Σίρμιον χωρὶς ἔσχον, ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς
ποταμοῦ Ὑιστροῦ, ἔνθα δὴ καὶ ἐς ἐμὲ ἴδρυνται.

Historia arcana

- 18,16 Κατέτεινε δὲ ἡ Γότθων ἀρχὴ πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου
ἐκ Γάλλων τῆς γῆς ἄχρι τῶν Δακτίας ὁρίων, οὗ δὲ πόλις τὸ
18,17 Σίρμιον ἔστι. Γαλλίας μὲν οὖν καὶ Βενετῶν γῆν τὴν
πολλὴν Γερμανοὶ ἔσχον, ἐπειδὴ ἀφίκετο ἐς Ἰταλίαν ὁ
18,18 Ῥωμαίων στρατός. Σίρμιον δὲ καὶ τὰ ἐκείνη χωρὶς Γήπαιδες

κατέχουσιν, ἅπαντα μέντοι συλλήβδην εἰπεῖν ἀνθρώπων
παντελῶς ἔρημα. τοῦς μὲν γὰρ ὁ πόλεμος, τοῦς δὲ νόσος 18,19
τε καὶ λιμὸς διεχρήσαντο, ἃ δὴ τῷ πολέμῳ ἔπεσθαι
πέφυκεν.

PAULUS DIACONUS ÜBER DIE GEPIDEN

Historia Langobardum

At vero Tato....de belli triumpho non diu laetatus I 21
est. Inruit namque super eum Waccho, filius germani sui
Zuchilonis, et eum ab hac luce privavit. Confluxit
quoque adversus Wacchonem Hildechis, filius Tatonis;
sed superante Wacchone devictus, ad Gepidos confugit,
ibique profugus ad vitae fine usque permansit. Quam ob
causam Gepidi cum Langobardis extunc inimicitias
contraxere....Habuit autem Waccho uxores tres, hoc est
primam Ranicundam, filiam regis Turingorum; deinde
duxit Austrigusam, filiam regis Gepidorum, de qua ha-
buit filias duas: nomen uni Wisegarda, quam tradidit in
matrimonium Theudiperto regi Francorum; secunda autem
dicta est Walderada, quae sociata est Cusupald, alio
regi Francorum, quam ipse odio habens, uni ex suis,
qui dicebatur Garipald, in coniugium tradidit...

Gepidi igitur ac Langobardi conceptam iam dudum I 23
rixam tandem parturiunt, bellumque ab utrisque parti-
bus praeparatur. Commisso itaque proelio, dum ambae
acies fortiter dimicarent et neutra alteri cederet,
contigit, ut in ipso certamine Alboin, filius Audoin,
et Turismodus, Turisindi filius, sibi obvii fierent.
Quem Alboin spata percutiens, de equo praecipitatum
extinxit. Cernentes Gepidi, regis filium, per quem
magna ex parte bellum constiterat, interisse, mox dis-
solutis animis fugam iniunt. Quos Langobardi insequen-
tes acriter sternunt. Caesisque quam plurimis, ad
detrahenda occisorum spolia revertuntur. Cumque perac-
ta Langobardi victoria ad sedes proprias remeassent,
regi suo Audoin suggerunt, ut eius Alboin conviva fie-

ret, cuius virtute in proelio victoriam cepissent; ut, qui patri in periculo, ita et in convivio comes esset. Quibus Audoin respondit, se hoc facere minime posse, ne ritum gentis infringeret. "Scitis", inquit, "non esse apud nos consuetudinem, ut regis cum patre filius prandeat, nisi prius a rege gentis exterarum arma suscipiat".

II 24 His Alboin a patre auditis, quadraginta solummodo secum iuvenes tollens, ad Turisindum, cum quo dudum bellum gesserat, regem Gepidorum, profectus est, causamque qua venerat intimavit. Qui eum benigne suscipiens, ad suum convivium invitavit atque ad suam dexteram, ubi Turismo-
dus, eius quondam filius, sedere consueverat, collocavit. Inter haec dum varii apparatus epulas caperent, Turisindus iam dudum sessionem filii mente revolvens natique funus ad animum reducens praesentemque peremptorem eius loco resedere conspiciens, alta trahens suspiria, sese continere non potuit, sed tandem dolor in voce erupit: "Amabilis", inquit, "mihi locus iste est, sed persona quae in eo residet satis ad videndum gravis". Tunc regis alter qui aderat filius, patris sermone stimulatus, Langobardos iniuriis lacessere coepit, asserens eos, quia a suris inferius candidis utebantur fasceolis, equabus quibus crure tenus pedes albi sunt similes esse, dicens: "Fetillae sunt equae, quas similatis". Tunc unus e Langobardis ad haec ita respondit: "Perge", ait, "in campum Asfeld, ibique procul dubio poteris experiri, quam valide istae quas equas nominas praevalent calcitrare; ubi sic tui dispersa sunt ossa germani quemadmodum vilis iumentum in mediis pratis". His auditis, Gepidi confusionem ferre non valentes, vehementer in ira commoti sunt manifestasque iniurias vindicare nituntur; Langobardi econtra parati ad bellum, omnes ad gladiatorum capulos manus iniciunt. Tunc rex a mensa prosiliens, sese in medium obiecit suosque ab ira belloque conpescuit, interminans primitus eum puniri, qui

primus pugnam commisisset; non esse victoriam Deo placitam, dicens, cum quis in domo propria hospitem perimit. Sic denique iurgio conpresso, iam deinceps laetis animis convivium peragunt. Sumensque Turisindus arma Turismodi filii sui, ea Alboin tradidit, eumque cum pace incolomem ad patris regnum remisit. Reversus ad patrem Alboin, eius dehinc conviva effectus est. Qui dum cum patre laetus regias delicias caperet, ordine cuncta retulit, quae illi apud Gepidos in Turismodi regia contigissent. Mirantur qui aderant et laudant audaciam Alboin, nec minus adtollunt laudibus Turisindi maximam fidem....

Igitur Audoin, de quo praemiseramus, Langobardorum rex I 27 Rodelindam in matrimonio habuit; quae ei Alboin, virum bellis aptum et per omnia strenuum, peperit. Mortuus itaque est Audoin, ac deinde regum iam decimus Alboin ad regendam patriam cunctorum votis accessit. Qui cum famosissimum et viribus clarum ubique nomen haberet, Chlotarius rex Francorum Chlotsuindam ei suam filiam in matrimonio sociavit. De qua unam tantum filiam Alpsuindam nomine genuit. Obiit interea Turisindus rex Gepidorum; cui successit Cunimundus in regno. Qui vindicare veteres Gepidorum iniurias cupiens, inrupto cum Langobardis foedere, bellum potius quam pacem elegit. Alboin vero cum Avaribus, qui primum Hunni, postea de regis proprii nomine Avars appellati sunt, foedus perpetuum iniit. Dehinc ad praeparatum a Gepidis bellum profectus est. Qui cum adversus eum e diverso properarent, Avars, ut cum Alboin statuerant, eorum patriam invaserunt. Tristis ad Cunimundum nuntius veniens, invasisse Avars eius terminos edicit. Qui prostratus animo et utrimque in angustiis positus, hortatur tamen suos primum cum Langobardis confligere; quos si superare valerent, demum Hunnorum exercitum e patria pellerent. Committitur ergo proelium. Pugnatum est totis viribus. Langobardi victores effecti sunt, tanta in Gepidos ira saevien-

tes, ut eos ad internitionem usque delerent atque ex copiosa multitudine vix nuntius superesset. In eo proelio Alboin Cunimundum occidit, caputque illius sublatum, ad bibendum ex eo poculum fecit. Quod genus poculi apud eos "scala" dicitur, lingua vero Latina patera vocitatur. Cuius filiam nomine Rosimundam cum magna simul multitudine diversi sexus et aetatis duxit captivam; quam, quia Chlotsuinda obierat, in suam, ut post patuit, perniciem, duxit uxorem. Tunc Langobardi tantam adepti sunt praedam, ut iam ad amplissimas pervenirent divitias. Gepidorum vero ita genus est diminutum, ut ex illo iam tempore ultra non habuerint regem. Sed universi qui superesse bello poterant aut Langobardis subiecti sunt, aut usque hodie, Hunnis eorum patriam possidentibus, duro imperio subiecti gemunt...

II 7 ...Langobardi relictam Pannoniam, cum uxoribus et natis omnique suppellectili Italiam properant possessuri. Habitaverunt autem in Pannoniam annis quadraginta duobus. De qua egressi sunt mense Aprili, per indictionem primam, alio die post sanctum pascha, cuius festivitas eo anno iuxta calculi rationem ipsis Kalendis Aprilibus fuit, cum iam a Domini incarnatione anni quingenti sexaginta octo essent evoluti....Certum est autem, tunc Alboin multos secum ex diversis, quas vel alii reges vel ipse ceperat, gentibus ad Italiam adduxisse. Unde usque hodie eorum in quibus habitant vicos Gepidos, Vulgares, Sarmatas, Pannonios, Sauvos, Noricos sive aliis huiusmodi nominibus appellamus...

II 28 Qui rex postquam in Italia tres annos et sex menses regnavit, insidiis suae coniugis interemptus est. Causa autem interfectionis eius fuit. Cum in convivio ultra quam oportuerat apud Veronam laetus resederet, cum poculo quod de capite Cunimundi regis sui soceris fecerat reginae ad bibendum vinum dari praecepit atque eam ut cum patre suo laetanter biberet invitavit. Hoc ne cui videatur in-

possibile, veritatem in Christo loquor: ego hoc poculum vidi in quodam die festo Ratchis principem ut illud convivis suis ostentaret manu tenentem. Igitur Rosemunda ubi rem animadvertit, altum concipiens in corde dolorem, quem conpescere non valens, mox in mariti necem patris funus vindicatura exarsit, consiliumque mox cum Helmechis, qui regis scilpor, hoc est armiger, et conlactaneus erat, ut regem interficeret, iniiit. Qui reginae persuasit, ut ipsa Peredeo, qui erat vir fortissimus, in hoc consilium adsciret. Peredeo cum reginae suadenti tanti nefas consensum adhibere nollet, illa se noctu in lectulo suae vestiariae, cum qua Peredeo stupri consuetudinem habebat, supposuit; ubi Peredeo rem nescius veniens, cum regina concubuit. Cumque illa patrato iam scelere ab eo quaereret, quam se esse existimaret, et ipse nomen suae amicae, quam esse putabat, nominasset, regina subiunxit: "Nequaquam ut putas, sed ego Rosemunda sum", inquit. "Certe nunc talem rem, Peredeo, perpetrata habes, ut aut tu Alboin interficies, aut ipse te suo gladio extinguet. Tunc ille intellexit malum quod fecit, et qui sponte noluerat, tali modo in regis necem coactus adsensit. Tunc Rosemunda, dum se Alboin in meridie sopori dedisset, magnum in palatio silentium fieri praecipiens, omnia arma subtrahens, spatham illius ad lectuli caput, ne tolli aut evaginari possit, fortiter conligavit, et iuxta consilium Peredeo Helmechis interfectorem omni bestia crudelior introduxit. Alboin subito de sopore experrectus, malum quod imminebat intellegens, manum citius ad spatham porrexit; quam strictius religatam abstrahere non valens, adprehenso tamen scabello subpedaneo, se cum eo per aliquod spatium defendit. Sed heu pro dolor! vir bellicosissimus et summae audaciae nihil contra hostem praevalens, quasi unus de inertibus interfectus est, uniusque mulierculae consilio periit, qui per tot hostium strages bello famosissimus extitit.... Igitur Helmechis, extincto Alboin, regnum eius invadere conatus est. Sed minime potuit, quia Langobardi, nimium de morte illius dolentes, eum moliebantur extinguere. Statimque

Rosemunda Longino praefecto Ravennae mandavit, ut citius navem dirigeret, quae eos suscipere possit. Longinus tali nuntio laetus effectus, festinanter navem direxit, in qua Helmechis cum Rosemunda, sua iam coniuge, noctu fugientes ingressi sunt. Auferentes secum Albsuindam, regis filiam, et omnem Langobardorum thesaurum, velocius Ravennam pervenerunt. Tunc Longinus praefectus suadere coepit Rosemundae, ut Helmechis interficeret et eius se nuptiis copularet. Illa ut erat ad omnem nequitiam facilis, dum optat Ravennatium domina fieri, ad tantum perpetrandum facinus adsensum dedit; atque dum Helmechis se in balneo ablueret, egredienti ei de lavacro veneni poculum, quod salutis esse adseverabat, propinavit. Ille ubi sensit se mortis poculum bibisse, Rosemunda, evaginato super eam gladio, quod reliquum erat bibere coegit. Sicque Dei omnipotentis iudicio interfectores

II 30 iniquissimi uno momento perierunt. His ita peremptis, Longinus praefectus Albsuindam cum Langobardorum thesauris Constantinopolim ad imperatorem direxit. Adfirmant aliqui, etiam Peredeo pariter cum Helmechis et Rosemunda Ravenna venisse atque exinde cum Albsuinda Constantino-polim directus esse ibique in spectaculo populi coram imperatore leonem mirae magnitudinis occidisse.

Historia Romana

XIV 2 ...Fultus itaque fortissimarum gentium, quas sibi subiugarat, praesidio ad occidentale demoliendum animum intendit imperium. Erant si quidem eius subiecti dominio rex ille Gepidarum famosissimus Ardaricus. Walamir etiam Gothorum regnator, ipso cui tunc serviebat rege nobilior. Fortissimae nihilo minus gentes Marcomanni Suevoi Quadi, praeterea Eruli Turcilingi sive Rugi dum propriis regulis aliaeque praeter hos barbarae nationes aquilonis

XIV 3 in finibus commanentes. Horum omnium Attila superbus im-

perio quamquam virium robore facile se posse adipisci putaret quod cuperet, non minori tamen consilii astutia quam armorum fortitudine hostes adgredi satagebat...

...Sed nequaquam Valentiniano mors Aetii inpune cessit; nam et ipse anno sequenti a Transila Aetii milite, cum triginta annis imperium gessisset, confossus interiit... XIV 15

Walamir Ostrogotharum rex, de quo superiori libello praemisum est, quod Attilae Hunnorum regi subiectus extiterit, mox ut Attila occubuit, ab Hunnorum se suosque dominio avitae libertatis memor excussit. Idem quoque et Gepidarum rex Ardaricus ceteraeque Hunnis subiectae faciunt nationes. XV 11

Egressus igitur Constantinopolim Theodericus ad Ostrogothas revertitur hortaturque continuo, ut quam primum parati sint, quatenus possessuri Italiam proficiscantur. At tamen prius quam Italiam adventaret, Trapstilam Gepidarum regem insidias sibi molientem bello superans extinxit, Busan quoque Vulgarorum regem magna simul cum suis agminibus caede prostravit. Egressus itaque a Misia cum omni Ostrogothorum multitudine universaque supellectili per Sirmium Pannoniasque iter faciens ad Italiam venit. XV 15

...Hac etiam aetate gens Langobardorum amica tunc populi Romani apud Pannonias degebat, quibus in regni gubernaculo Audoin praeerat. Is eo tempore cum Turisendo Gepidarum rege confligens per Alboin suum filium iuvenem strenuum victoriam nactus est. Denique inter ipsas Alboin sese acies Turismodum Turisendi regis filium appetentem alacriter adgressus extinxit perturbatisque hac occasione Gepidis suis victoriam peperit. XVI 20

HAUPTEREIGNISSE DER GEPIDENGESCHICHTE

MIT QUELLENZUSAMMENSTELLUNG

Bis zum Ende der Hunnenherrschaft

Die Gepiden waren mit den Goten aus Skandinavien gezogen. Bei Iordanes ist die mit Sagen geschmückte Schilderung ihrer Überfahrt nach dem südlichen Gestade der Ostsee zu lesen. Die Goten brachen bald /um die Mitte des zweiten Jahrhunderts/ weiter nach Südosten auf, die Gepiden verblieben dagegen noch lange an der Weichselmündung. Der sagenhafte Nachricht über die Abstammung der Gepiden wird von Nennius vorgetragen, der unter den fünf Söhnen des Armenon den Gebidus als den Stammvater der Gepiden erwähnt.

Iord. Get. 94-96:

siehe oben.

Anon. Raven. I 12 p. 11:

Octava ut hora noctis Roxolanorum est patria. Cuius post terga infra oceanum procul magna insula Antiqua Scithia reperitur. Quam insulam plerique philosophi... historiographi conlaudant; quam et Iordanus, sapientissimus cosmographus, Scanzan appellat. Ex qua insula ... pariterque gentes occidentales egressae sunt; nam Gotthos et Danos, una simul Gepidas ex ea antiquitus exisse legimus.

Nennius 17 p. 159-160:

Primus homo venit ad Europam de genere Iafeth Alanus cum tribus filiis suis, quorum nomina sunt Hessitio, Armenon, Negue... Armenon autem habuit quinque filios: Gothus, Valagothus, Gebidus, Burgundus, Longobardus... Ab Hisitione autem ortae sunt quattuor gentes Franci, Latini, Albani et Britti. Ab Armenone autem quinque: Gothi, Valagothi, Gebidi, Burgundi, Longobardi.

Dic. 8, 12-17. -- Schmidt 529. -- Mih. 578-579. -- Csal. 10. -- Ihm: RE VII 1230. -- Wensk. 63, 435, 449, 463,

469, 511. -- Sevin 9-10. -- Dahn 14. -- Zeuss 437.

Im Jahre 169 unter der Regierung des Kaisers Marcus Aurelius wurden die Nordgrenzen des Römischen Reichs von zahlreichen Völkerschaften überfallen. In ihrer Aufzählung befindet sich auch der Volksname "Sicobotes", der nach der Meinung einiger Gelehrten vielleicht mit den Gepiden zu verbinden wäre.

Iul. Capit., Marc. XXII 1 p. 66-67:

...Gentes omnes ab Illyrici limite usque in Galliam conspiraverant, ut Marcomanni, Varistae, Hermunduri et Quadi, Suevi, Sarmatae, Lacringes et Burei hi alique cum Victualis, Sosibes, Sicobotes, Roxolani, Basternae, Harlani, Peucini, Costoboci.

Dic. 9, 18. -- Schmidt 529. -- Ihm: RE VII 1230. -- Zeuss 402, 436. -- Rap. 15.

Im Jahre 193 entsandte Kaiser Didius gegen die Gepiden ein Heer, das den Senator Albinus zum Gegenkaiser ausrief. Den Letztgenannten besiegte später /197/ die Armee des Septimius Severus in Thrakien. Die Erwähnung der Gepiden in der späten Geschichtsquelle stellt einen Beleg von zweifelhafter Zuverlässigkeit dar.

Malalas XII p. 291, 10-14:

Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐτυράννησεν Ἀλβῖνος ὁ συγκλητικός· ὅντινα ὁ στρατός, ὡς πολεμεῖ τοῖς Γήπεσι πεμφθεῖς παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως Διδίου, ἀνηγόρευσε βασιλέα αὐθεντήσας τὴν σύγκλητον. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν ὁ Σέβηρος ἐν τῇ θράκη, καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ἐφόνευσεν.

Dic. 19-20. -- Schmidt 529. -- Csal. 10. -- Wot.: RE IV 70-71. -- Sevin 27. -- Rap. 15, 18.

Zwischen 248 und 290 /der nähere Zeitpunkt bleibt umstritten/ besiegte zuerst der mit seinen Gepiden nach Süden ziehende König Fastida burgundisches Kriegsvolk, dann erlitt er bei der vage lokalisierten /meist unweit des Flusses

Aluta vorgestellten/ Stadt Galtis vom Gotenkönig Ostrogotha /dessen Geschichtlichkeit von manchen bezweifelt wird/ eine Niederlage. Die geschlagenen Gepiden kehrten in ihr rauhes, bewaldetes Bergland /vielleicht in die Gegend der nordöstlichen Karpaten ?/ zurück.

Iord. Get. 97-100:

siehe oben.

Roderic. Tolet. de reb. Hisp. I 16 p. 161:

...Fastida, rex Gepidarum ab Ostrogottha rege Gotthorum, aut bellum sibi parari, aut terrae spacium legatione praemissa petiit derelinqui. Tunc Ostrogottha, ut erat animi solidi, respondit relatis, bellum tale se abhorrere, durumque fore et omnino scelestum conflagere cum propinquis, loco vero non cedere fore dignum. Gepidae autem in bella irruunt, et inclinata parte Gepidarum, rex eorum pudendis opprobriis ad patriam fugit bello coactus. Victores Gotthi discessionem contenta in sua patria toto tempore faeliciter remanserunt.

Dic. 21-23, 33-37. -- Schmidt 530. -- Mih. 420-423. -- Csal. 10. -- Ihm: RE VII 1230-1231. -- Seeck: RE VI 2046. -- Bóna I 114. -- Sevin 25-26, 31-33. -- Dahn 14-15. -- Zeuss 437-438. -- Rap. 36-37, 104. -- Alföldi 673.

In das Jahr 253, als Volusianus zum zweiten Male und Maximus zum ersten Male das Konsulat bekleidete, setzt unsre Quelle die Verwundung des Mitkaisers Philippus Iunior in den Scharmützeln mit den Gepiden, sowie sein Ableben in Rom. Die Nachricht beansprucht schwerlich Zuverlässigkeit, die Datierung keineswegs: den jüngeren Philippus ereilte der Tod bereits im Jahre 249.

Chron. Pasch. a. 253 p. 503, 1-5:

Ἰνδ. ιγ'. γ'. ὑπ. Βολουσιανοῦ τὸ β' καὶ Μαξίμου.

Φίλιππος ὁ Ἰουνίωρ πολλοὺς συμβαλὼν πολέμους εὐτυχῶς ἐπραξεν. καὶ ὡς πολεμεῖ τοῖς Γήπεσιν, ἐκονδύλησεν ὁ ἵππος αὐτοῦ, καὶ συμπεσὼν αὐτῷ μηρόκλαστος ἐγένετο· καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κλάσματος τελευτᾷ, ὃν

ἑτῶν με!

Dic. 24-26. -- Schmidt 530. -- Stein: RE X 771. -- Sevin 27. -- Zeuss 436.

Kaiser Claudius II. bezwang 269 im Norden der Balkanhalbinsel, bei Naissus eine gewaltige Koalition der ostgermanischen Völker. Nach der Angabe der späten Geschichtsquelle sollten sich die Gepiden ebenfalls unter den besiegten Völkern befunden haben.

Trebel. Pol. Claud. 6, 1-4 p. 137-138:

Sed redeamus ad Claudium. Nam, ut superius diximus, illi Gothi, qui evaserant eo tempore, quo illos Marcius est persecutus, quosque Claudius emitti non siverat, ne id fieret, quod effectum est, omnes gentes suorum ad Romanas incitaverant praedas. Denique Scytharum diversi populi, Peuci, Grutungi Austrogoti, Tervingi, Visi, Gipedes, Celtae etiam et Eruli, praedae cupiditate in Romanum solum inruperunt atque illic pleraque vastarunt, dum aliis occupatus est Claudius dumque se ad id bellum, quod confecit, imperatorie instruit, ut videantur fata Romana boni principis occupatione lentata, sed credo, ut Claudii gloria ad cresceret eiusque fieret gloriosior toto penitus orbe victoria. Armatorum denique gentium trecenta viginti milia tunc fuere.

Dic. 37-39. -- Schmidt 530. -- Mih. 104-105. -- Csai. 10. -- Ihm: RE VII 1230. -- Wensk. 473. -- Sevin 33. -- Zeuss 436. -- Rap. 15, 84.

Kaiser Probus /276 - 282/ siedelte nebst anderen Barbaren auch Gepiden ins Reich. Ihrer Aufruhr konnte er nur unter zähen Kämpfen Herr werden. Einige Inschriften bewahren vielleicht das Andenken der angesiedelten Gepiden, beziehungsweise ihrer Abkömmlinge.

Flav. Vop., Prob. 18, 1-3 p. 216:

Facta igitur pace cum Persis ad Thracias redit et centum milia Basternarum in solo Romano constituit, qui omnes fidem servarunt. Sed cum ex aliis gentibus plerosque

pariter transtulisset, id est ex Gepidis, Grauthungis et Vandulis, illi omnes fidem fregerunt et occupato bellis tyrannicis Probo per totum paene orbem pedibus et navigando vagati sunt nec parum molestiae Romanae gloriae intulerunt. Quos quidem ille diversis vicibus variisque victoriis oppressit, paucis domum cum gloria redeuntibus, quod Probi evasissent manus. Haec Probus cum barbaris gessit.

Fiebigger S. 136 Nr. 282: CIL XVI 1091 /Ostia/

[Ge]pidius / [H]ermes et /Gepidia Irene / se(pulcrum) vibi sibi fec(erunt) / Iulia Victorie [...]

Fiebigger S. 136 Nr. 283 /Roma/

D. m. [...] Gaepidius / Theodorus vixit / annis XI mens. XI / dieb. XXVIII. Marciana, / [...] t verna, filio dul(cissimo) fecit / benemerenti.

Fiebigger S. 136 Nr. 284: CIL VIII 4105 /Lambaesis/

D. m. / D. m. s. L. Va/lerius Heu/tices vix. an/nis LXXI. Geb(idia) / Silvana co/niux fecit.

Dic. 40-41. -- Schmidt 530. -- Mih. 108-109. -- Ihm: RE VII 1230. -- Sevin 33-34, 201-202. -- Dahn 15. -- Zeuss 436-437. -- Rap. 103-104.

Der Schriftsteller erwähnt in seiner kurz nach 1. April 291 gehaltenen Rede, dass die Goten /Tervingi/ und Taifalen die Wandalen und Gepiden angegriffen haben.

Mamertinus 17,1 p. 65:

Furit in viscera sua gens effrena Maurorum, Gothi Burgundos penitus excidunt rursumque pro victis armantur Alamanni itemque Tervingi, pars alia Gothorum, adiuncta manu Taifalorum, adversum Vandalos Gipedesque concurrunt.

Dic. 41-42. -- Schmidt 530. -- Mih. 80-81. -- Ihm: RE VII 1231. -- Sevin 34. -- Dahn 15. -- Zeuss 438. -- Rap. 11, 100, 105, 119, 121. -- Alföldi 673.

Die im IV. Jahrhundert verfertigte Landtafel gibt von einem Volke mit dem Namen Piti, in der Nachbarschaft der

Gaete /wahrscheinlich der Westgoten/, bei der Stadt Porolissum Kunde. Der Volksname Piti wäre nach der Meinung einiger Fachleute eine Abart oder verzerrte Form des Namens der Gepiden.

Tab. Peut. segm. VIII 3,4 p. 496, Abb. 149:

...Piti. Gaete.

Dic. 9. -- Schmidt 530. -- Ihm: RE VII 1230. -- Sevin 29-30. -- Zeuss 436.

Um 378 verkündeten die Westgoten den Gepiden die christliche Heilsbotschaft.

Iord. Get. 133:

siehe oben.

Mih. 426-427. -- Bóna II 115. -- Wensk. 50. -- Sevin 37-38.

Es geschah mutmasslich an der Wende des IV-V. Jahrhunderts, dass der Ostgotenkönig Thorismud, ein Lehnsmann der Hunnen die Gepiden schlug, in der Schlacht jedoch selbst das Leben verlor. Manche halten diese Begebenheit für eine blosse Erfindung.

Iord. Get. 250:

siehe oben.

Roderic. Tolet. hist. Hun. VII. p. 139-140:

Hermanaricus autem dolore vulneris et Hunnorum potius vitae suae anno centesimo decimo est defunctus. Cuius mors Hunnis occasionem praebuit praevalendi, ipsosque Gotthos qui remanserant et Ostrogothos fere extinxit. Ostrogothi autem et Gepidae usque ad bellum Catalaunicum sub Hunnorum dominio remanserunt, a tempore Hermanarici regis Gotthorum usque ad Voalamer regem Ostrogothorum et Ardaricum regem Gepidarum, qui tempore belli Catalaunici rati posse restitui libertati, se Gotthorum auxiliis addiderunt.

Dic. 53-54. -- Schmidt 253, 531. -- Csál. 11. -- Ensslin:

RE VI A 340-341. -- Bóna I 115-116. -- Sevin 53. - Dahn 15. -- Zeuss 432.

Der an der Wende des IV-V. Jahrhunderts schaffende Autor gedenkt der Gepiden unter dem Namen Gippedi an einer Stelle, wo die Reihe an sie nach den Gothi und Duli /?/ kommt.

Iul. Hon. 26 p.40:

Gentes occidentalis oceani. Tolosates gens / No-
vempopuli gens / Narbonenses gens / Morini gens /
Franci gens / Alani gens / Amsivari gens /
+Langiones gens / Suebi gens / Langobardi gens /
Iuthungi gens / Burgundiones gens / Armilausini
gens / Marcomanni gens / +manni gens / Heruli
gens / Quadi gens / Sarmatae gens / Bastarnae
gens / Carpi gens / +Gothi gens / Duli gens /
Gippedi gens.

Dic. 42. -- Schmidt 530.

Nach dem Zeugnis des 409 geschriebenen Briefes kamen mit dem Gallien verwüstenden Heere der Wandalen, Alanen und Sveven auch Gepiden nach Westen. Vermutlicherweise geriet der Schatz von Szilágyosomlyó bei der Abwanderung dieser Gepiden unter die Erde.

Hieronym. epist. CXXIII 15 p. 91-92:

...Innumerabiles et ferocissimae nationes universas Gallias occuparunt. Quidquid inter Alpes et Pyrenaeum est, quod Oceano Rhenoque includitur, Quadus, Vandalus, Sarmata, Halani, Gepides, Heruli, Saxones, Burgundiones, Alemanni, et, o lugenda respublica! hostes Pannonii vastarunt.

Dic. 48-51. -- Schmidt 531. -- Csal. 11. -- Ihm: RE VII 1231. -- Wensk. 497. -- Sevin 52. -- Zeuss 438. -- Alföldi 515.

Um 439-440, als Salvianus sein Werk verfasste, waren die

Gepiden - wenigstens teilweise - noch Heiden.

Salvianus IV/14, 67-68 p. 49:

...Nam cum omnes ... barbari aut pagani sint aut haeretici, ut de paganis, quia prior illorum error est, prius dicam, gens Saxonum fera est, Francorum infidelis, Gipedarum inhumana, Chunorum impudica, omnium denique gentium barbarorum vita vitiositas. ...Si fallat Chunus vel Gipida, quid mirum est, qui culpam penitus falsitatis ignorat?

Salvianus IV 17,81 p. 52:

...Numquid Scytharum aut Gipedarum inhumanissimi ritus in maledictum atque blasphemiam nomen domini salvatoris inducunt?

Schmidt 533. -- Ihm: RE VII 1232. -- Sevin 100.

Im Jahre 447 überfiel Attila die illyrischen Provinzen des Oströmischen Reichs. In seiner Streitmacht befanden sich nebst anderen Völkern auch Gepiden unter der Führung ihres Königs Ardarich. Einige Fachwissenschaftler halten diese Nachricht für unzuverlässig.

Iord. Rom. 331:

siehe oben.

Dic. 57-58. -- Schmidt 268. -- Mih. 408-409. -- Csal. 11.
-- Seeck: RE II 611. -- Sevin 57-58.

Der Gepidenkönig Ardarich war neben dem Ostgoten Valamer der am meisten bevorzugte und treueste Lehnsmann und Ratgeber Attilas. Als solcher hat er in der Schlacht von Mauriacum /451/ mitgekämpft. In der dem Kampftage vorangehenden Nacht stiessen die an der Seite der Römer anrückenden Franken mit den Gepiden zusammen. Die Zahl der Gefallenen betrug beiderseits ungefähr 15 000 Mann.

Iord. Get. 199, 200, 217:

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Rom. XIV. 2:

siehe oben.

Malalas XIX. p. 358, 5-12:

‘Ο δὲ βασιλεὺς Θεοδοσίος ἦν ἑλλόγιμος, παρὰ παντὸς τοῦ δήμου φιλούμενος καὶ τῆς συγκλήτου. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ Βαλεντινιανοῦ ἐπεστράπευσε κατὰ Ῥώμης καὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως Ἀττιλᾶς, ἐκ τοῦ γένους τῶν Γηπέδων, πλῆθος ἔχων μυριάδων πολλῶν, δηλώσας διὰ Γότθου ἐνδὺς πρεσβευτοῦ τῷ Βαλεντινιανῷ, βασιλεῖ Ῥώμης, Ἐκέλευσέ σοι δι’ ἐμοῦ ὁ δεσπότης μου καὶ δεσπότης σου Ἀττιλᾶς ἵνα εὐτρεπίσῃς αὐτῷ τὸ παλάτιόν σου.

Chron. Pasch. a. 450 p. 587, 7-10:

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστων ἐπεστράτευσεν κατὰ Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως Ἀττίλας ὁ ἐκ τοῦ γένους τῶν Γηπέδων Οὐννων ἔχων πλῆθος μυριάδων πολλῶν.

Sidon. Apol. carm. VII v. 321-322:

...Pugnacem Rugum comitante Gelono Gepida trux sequitur;

Roderic. Tolet. de reb. Hisp. II 8 p. 168:

...Sed Thurismundus Theodoredi filius et Etius dux Romanus cruento Marte collis supercilium occuparunt. Ardarico rege Gepidarum, qui ob nimiam fidelitatem consiliis intererat et secretis et Valamer rege Ostrogotthorum, qui erat secreti tenax, doli ignarus, blandus alloquio, cum essent audacia strenui et eos Hunni saepius infestassent, ne dixerim subiecissent, adiuvantibus supra modum venientes Hunnos collis beneficio facile turbaverunt.

Dic. 56-58. -- Schmidt 532-533. -- Mih. 586-587. -- Csal. 11 -- Ihm: RE VII 1231. -- Seeck: RE II 611. -- Bóna II 116. -- Wensk. 37, 474. -- Sevin 58-60. -- Dahn 15-16. -- Zeuss 423, 438.

Nach Attilas Tode, wahrscheinlich im Jahre 454 besiegten die germanischen Völker des Karpatenbeckens neben dem örtlich unbestimmbaren Flusse Nedao die Hunnen und schüttelten unter der Führung des Königs Ardarich deren Joch ab. Neben der Theiss

und in Siebenbürgen, wo sich vorher das Kerngebiet der hunnischen Stämme befand, ergriffen jetzt die früheren Lehnsleute, die Gepiden die Herrschaft. Kaiser Markianos beeilte sich mit den Gepiden ein Bündnis einzugehen; kraft des Vertrags bezogen sie regelmässige jährliche Hilfsgelder. In der langobardischen Quelle und den aus jener schöpfenden Gesten ist die Behauptung allem Anschein nach eine tendenziöse Entstellung, welche statt Ardarich den Ostgoten Valamer als den Anreger des Freiheitskampfes bezeichnet.

Iord. Get. 259-264:

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Rom. XV 11:

siehe oben.

Gesta Theod. Fuld. 2 p. 202:

Eodem tempore, mortuo Attala rege Hunorum, Walamer Hunis eisdem, quibus tributa persolvebat, propter insolentiam Attale regis ipsorum dominium avite libertatis memor excussit et Ardericum regem Gepidarum ceterasque gentes Hunis subiectas in eadem facienda provocavit.

Roderic. Tolet. Ostrogot. hist. I p. 135:

Mortuo Attila, Valamer rex Ostrogotthorum et Ardaricus rex Gepidarum contra Hunnos, qui remanserant, processerunt. Hunni autem ex adverso venientibus occurrerunt et conserto proelio Hunni cesserunt et tot ex Hunnis caesi fuerunt, quod deinceps Ostrogotthorum potentiam metuerunt.

Dic. 60-67, 101-102. -- Schmidt 532. -- Mih. 428-431. -- Stein: Hist. I 336, 353. -- Stein: Hist. II 308-309. -- Csal. 11. -- Ihm: RE VII 1231. -- Seeck: RE II 611. -- Bóna I 235. -- Bóna II 116. -- Bóna III 608. -- Sevin 63-87. -- Dahn 16. -- Zeuss 423, 438.

Bis zum Anfang der gepidisch-langobardischen Kriege

455 hat der einstige Buccellarius des Aetius, Thraustila /bei Iordanes: Thraufistila, bei Prosp. auct. Havn. in Ab-

lativ: Trasilane/ den Kaiser Valentinianus III. umgebracht;
der Mann dürfte dem Namen nach gepidischer Abstammung ge-
wesen sein. -- Die Gepiden schlugen in Gallien einen bur-
gundischen Angriff zurück.

Iord. Rom. 334:

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Rom. XV 15:

siehe oben.

Marcellin. com. a. 455 "Valentiniani VIII et Anthemii" p.86:

Valentinianus princeps dolo Maximi patricii, cuius etiam
fraude Aetius perierat, in campo Martio per Optilam et Thrausti-
lam Aetii satellites iam percusso Heraclio spadone truncatus
est.

Prosp. Tir. p. 483-484:

Mortem Aetii mors Valentiniani non longo post tempore
consecuta est, tam imprudenter non declinata, ut interfector
Aetii amicos armigerosque eius sibimet consociaret. Qui con-
cepti facinoris opportunitatem dissimulanter aucupantes eg-
ressum extra urbem principem et ludo gestationis intentum
inopinatis ictibus confoderunt, Heraclio simul, ut erat
proximus, interempto et nullo ex multitudine regia ad ultionem
tanti sceleris accenso.

Prosp. auct. Havn. 2 p. 303:

Egressum extra portam principem et in campo Martio pro
tribunali in sexto ad duos lauros residentem et ludo gestatio-
nis intentum veniente ex adverso Accilane Aetii buccillario
simulque veniente Trasilane genero Aetii insperatis et inopi-
natis ictibus confoderunt.

Io. Ant. fr. 201 4,5: EI p. 126-127:

...Ἐντεῦθεν τε ὁ μᾶξιμος ἀμφοτέρων διαμαρτιῶν ἐχάλεπαινεν,
καὶ τὸν Ὀπιήλαν καὶ Θραυστήλαν μεταπεμψάμενος, ἄνδρας Ἰκθύας
καὶ κατὰ πόλεμον ἀρίστους, οὖν Ἀετίῳ δὲ στρατευσαμένους καὶ
Βαλεντινιανῷ προσοικειωθέντας, ἐς λόγους ἦλθε, καὶ πιστεῖς
δοῦς καὶ λαβὼν τὸν βασιλέα ἐν αἰτίᾳ ἐτίθετο τοῦ φόνου τοῦ
Ἀετίου ἕνεκα, καὶ μετιέναι αὐτὸν ἄμεινον ἐδίδασκεν ἔσεσθαι
γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα ἀγαθὰ ἐν δίκῃ τῷ πεσόντι τιμωροῦσιν.

ἡμερῶν δὲ διαγενομένων οὐ πολλῶν, ἐδόκει τῷ Βαλεντινιανῷ ἵππασθῆναι κατὰ τὸ Ἄρεος πεδῖον ὀλίγοι ἅμα δορυφόροις καὶ τοῖς περὶ τὸν Ὀπτήλαν καὶ Θραυστήλαν. ὥς δὲ ἀποβὰς τοῦ ἵππου ἐπὶ τὴν τοξείαν ἐχώρει, ἔνθα δὴ ἐπέθεντο Ὀπτήλας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ τὰ παραιωρημένα αὐτοῖς ἐλκύσαντες εἶφῃ ὥρμησαν. καὶ ὁ μὲν Ὀπτήλας κατὰ τοῦ κροτάφου παθεῖ τὸν Βαλεντινιανόν, ἐπιστραφέντα δὲ ἰδεῖν τὸν πατάξαντα δευτέραν κατὰ τῆς ὄψεως ἐπαγαγὼν καταβάλλει· ὁ δὲ Θραυστήλας τὸν Ἡράκλειον καθεῖλε, καὶ ἅμω τε τὸ διαδόημα τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἵππον λαβόντες ἐς τὸν Μάξιμον ἀπέτρεχον. εἴτε δὲ πρὸς τὴν ἀδόκητον τόλμαν, εἴτε δὲ καὶ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις τῶν ἀνδρῶν δόξαν τῶν παρόντων ἐπτοημένων, ἀκίνδυνος αὐτοῖς ἡ ἐπιχειρήσις ἦν.

Prosp. auct. Havn. 5 p. 304:

At Gippidos Burgundiones intra Galliam diffusi repel-
luntur.

Dic. 51. -- Schmidt 532. -- Ensslin: RE VI A 595.

469 erlitten die Skiren von den Ostgoten eine Niederlage; deren Vergeltung halber kam eine Koalition zustande. Dabei beteiligten sich auch die Gepiden. Der Kaiser von Byzanz beschied -- wider dem Willen Aspars -- den Oberbefehlshaber von Illyricum die gegen die Ostgoten Vorkehrungen treffenden Verbündeten zu unterstützen. Der Zusammenprall erfolgte neben dem übrigens unbekannten pannonischen Flusse Bolia, wo die Ostgoten die Oberhand errangen.

Iord. Get. 277-279:

siehe oben.

Prisc. fr. 35:EL p. 587, 22-28

“Ὅτι Σκίροι καὶ Γότθοι ἐς πόλεμον συνελθόντες καὶ διαχωρισθέντες ἀμφοτέρω περὶ συμμάχων μετάκλησιν παρεσκευάζοντο· ἐν οἷς καὶ παρὰ τοῦ ἐξ ὧν Ῥωμαίους ἦλθον. καὶ Ἀσπαρ μὲν ἡγεῖτο μηδετέροις συμμαχεῖν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Λέων ἐβούλετο Σκίροις ἐπικουρεῖν. καὶ δὴ γράμματα πρὸς τὸν ἐν Ἰλλυριοῖς στρατηγὸν ἐπέμπευ ἐντελλόμενος σφῆσι κατὰ τῶν Γότθων βόθησιν τὴν προσήκουσαν πέμπειν.

Dic. 104-105. -- Schmidt 533. -- Stein: Hist. I 356. --
Csal. 11. -- Bóna III 609. -- Sevin 89-90. -- Dahn 16-17. --
Zeuss 424.

Ein oströmischer Heerführer mit dem gepidisch anmutenden
Namen Thraustelas nahm an einer Verschwörung gegen Kaiser
Zenon im Jahre 479 teil.

Io. Ant. fr. 211,4: EI p. 135 8-13:

...συνωμοσάν ποιεσάμενοι Ἐπίνικος τε καὶ Διονύσιος,
ὑπαρχὸς τῆς αὐλῆς ὢν, καὶ Θραυστήλας στρατηγικὴν ἀξίωσιν
ἔχων, ἀλόντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτιμωρήθησαν.

Schmidt 532. -- Stein: Hist. II 16-17. -- Ensslin: RE VI
A 595.

Irgendwann vor 488 verschied Giesmos, sodann kam sein Sohn
gepidisch-hunnischer Herkunft, Mundo nach Sirmium, wo sein
Mutterbruder, der Gepide Trapstila König war. Der nach Ita-
lien aufbrechende Theodorich der Grosse tötete Trapstila,
in Mundo aber gewann er damals oder später einen treuen An-
hänger.

Iord. Get. 301:

siehe oben.

Malalas XVIII p. 450-451:

Ἐπὶ δὲ τῆς ὑπατείας Δεκίου προσερρῶν Ῥωμαίοις Μοῦνδος
ὁ ἐκ γένους τῶν Γηπέδων καταγόμενος, υἱὸς ὢν ῥηγός, μετὰ
τὴν τελευτὴν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πατρὸς πρὸς Θραυστίλαν, θεῖον
αὐτοῦ γεγονώς, καὶ διῆγεν ἐν τῷ Σιρμίῳ. καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ
ῥῆς Ῥώμης ὁ Οὐαλεμεριακὸς ὁ καὶ Θεουδερῖχος, πέμψας προετρέ-
ψατο τὸν αὐτὸν Μοῦνδον. καὶ πεισθεὶς ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ καὶ διέτριψε πρὸς αὐτόν, ὑπερμαχῶν ὑπὲρ
τοῦ Οὐαλεμεριακοῦ τοῦ καὶ Θεουδερῖχου. ἀναχωρήσας δὲ Μοῦνδος
ἀπὸ Ῥώμης ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Δανούβιον ποταμὸν· καὶ πέμψας
πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν πρεσβευτὰς ἤτησεν αὐτὸν ὑπὸ
τὴν βασιλείαν αὐτοῦ γενέσθαι. καὶ ἐδέξατο αὐτὸν σὺν τοῖς
ἀνθρώποις αὐτοῦ, ποιήσας αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυριῶν
ἔθνους καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ στρατηλασίᾳ. καὶ κατα-

λαβόντος αὐτοῦ τὴν χώραν τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἐπέρριψαν αὐτῷ Οὐννοι μετὰ πολλοῦ πλήθους διαφόρων βαρβάρων· καὶ ἐξηλθὼν ὥρμησε κατ' αὐτῶν, καὶ πάντας κατανήλωσε· καὶ ἔπεμψε πραιδαν ἐξ αὐτῶν καὶ ἓνα ῥῆγα αὐτῶν· καὶ ἐγένετο εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ ἐκ τούτου φόβος κατεῖχε τὰ βάρβαρα ἔθνη.

Theoph. a.m. 6032 p. 218-219:

Τούτῳ τῷ ἔτει προσερρῦη Ῥωμαίοις Μοῦνδος, ἐκ τοῦ γένους τῶν Γηπαίδων καταγόμενος, υἱὸς Γιέσμου, ὅστις μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦλθε πρὸς Ῥῆγαν, τὸν θεῖον αὐτοῦ ἀπὸ μητρὸς, ῥῆγα ὄντα τοῦ Σερμίου· καὶ γνοὺς τοῦτο ὁ ῥῆξ Ῥώμης, ὁ Θεοδέριχος, πέμψας πρὸς αὐτόν, καὶ πεισθεὶς ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν, καὶ ἦν μετ' αὐτοῦ συμμαχῶν αὐτῷ· μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Θεοδερίχου ἦλθεν ἐπὶ τὸν Δανούβιον ποταμὸν καὶ ἡτήσατο τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν εἶναι ὑπὸ τὴν βασιλεῖαν αὐτοῦ· καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέλυσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ. καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικόν, ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι πλῆθος πολὺ, καὶ ὀρμήσας κατ' αὐτῶν πάντας ἀνήλωσεν. καὶ ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τὸν ἡγούμενον αὐτῶν μετὰ καὶ ἄλλων, καὶ ἐπόμπευσαν ἐν τῷ ἵππικῳ. καὶ ἐγένετο εἰρήνη βαθεῖα ἐν τῇ Θράκῃ, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δανούβιν.

Cedrenus vol. I p. 625:

Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει ποσερρῦη Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπέδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥῆξ τοῦ Σερμίου· καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας δὲ αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικόν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων, καὶ τούτους παντελῶς ἐκνικήσας τὴν κρεῖττονα αἰχμαλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει· οὓς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικήν καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέσπειρεν. ἔκτοτε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δανούβιν.

Dic. 69, 108, 114. -- Schmidt 349, 534. -- Stein, Hist. II 55. -- Sevin 130, 184 vö. 95. -- Ensslin:RE XVI 559.

Im Jahre 488, als sich Theodorich der Grosse zur Heerfahrt nach Italien rüstete, besiegte er im Schlachtgetümmel mit bewaffneter Hand neben dem Flusse Ulca/Hiulca palus bei Cibalae ?/ den ihm den Durchzug verwehrenden Gepidenkönig Trapstila, den Vater von Thrasarich. Der geschlagene Herrscher verlor sein Leben.

Paul. Diac. hist. Rom. XV 15:

siehe oben.

Ennodius VII 28-34 p. 206-207:

... Ulca fluuius est tutela Gepidarum, quae vice aggerum 28
munit audaces et in iugorum more latus provinciae quibusdam
muris amplectitur nullo ariete frustrandis. Ad nunc te callis
tui rigor adduxit, ubi pro legatis et gratiae postulatione
obsistendi animo gens diu invicta properavit, cum paene
cohortes tuas ante inimicos famis necessitas obsideret. Dic, 29
quaeso, clementissime domine, quid praeter te spei erat
residuum in populo harenae aut sideribus comparando? Instan-
tibus Gepidis amne pestilentia iter, quod declinasset fugiens,
contra nudatos vagina gladios transvolasti. Nullius inscii
mersa caeno haesere vestigia, nullus vitae prodigus periculum
ignarus incurrit. Vincitur humanae mentis auctoritas praevisi-
one discriminis, labascit fortium conscientia, quotiens formi-
danda oculis ingeruntur. Stetit ante indomitam iuventutem cer-
ta de mortibus optio, cum nulla videretur securitas de salu-
te....Cesserunt confertissimis hostium tuorum turmis quos 31
ulterior ripa susceperat. Urquebantur telis quos vorago aut
inruptio non tenebat; ieiunas pectorum crates acta validiori-
bus lacertis lancea transmeabat, cum inter naufragia terrena
et cruoris undas invictissimus ductor apparuit, tali muniens
adstantes alloquio: "qui in hostili acie viam desiderat me
sequatur; non respiciat alterum, qui dimicandi poscit exemplum! 32
Virtus multitudinem non requirit; ad paucos vadunt bella, bel-
lorum fructus ad plurimos. De me aestimabitur exercitus, et
in his, quae gesserō, gens triumphat. Adtollite signa, per
quae ne lateam providetur; noverint quem petant aut cuius
iugulis adquiescant! Qui congressui meo occurrerint, nobili-

33 tentur exitio." His dictis poculum causa poposcit auspicii
et laxatis in proelium habenis effusus est. Ut torrens sata,
ut leo armenta vastasti; nec concurrens quisquam substitit
nec evadere potuit insequentem. Portabare per universa iam
deficientibus telis adhuc ira crescente. Extemplo Gepidarum
versa condicio est: palantes visi sunt mutata sorte victo-
res. Nam tu, venerabilis, qui incommitatus gustum luctaminis
34 adripueras, vallatus milibus incedebas. Caesa est multitudo
adversaria, donec paucos eriperet nox vicina, dum ad vaga
horrea copiis urbium referta veniretur, quae non solum sa-
tisfacerent necessitati, sed sublevarent inter deliciarum
secunda fastidium. Ita prosperis tuis militavit adversitas
et contra famem tuorum excursus pugnavit hostilis. Vicit
inediam inimica congressio.

Gesta Theod. Fuld. 6 p. 203-204:

Egressus igitur Constantinopolim Theodericus Ostrogothos
revertitur hortaturque, ut quam primum parati sint, quatinus
possessuri Italiam proficiscantur. Attamen, priusquam Italiam
adventaret, Strapstilam Gepidorum regem, insidias sibi tenden-
tem, bello superans, extinxit; Busan quoque Bulgarorum regem
magna simul cum suis agminibus cede prostravit. Egressus
itaque a Misia cum omni Ostrogothorum multitudine univer-
saeque supellectili, per Sirmium Pannoniasque iter faciens,
ad Italiam venit.

Roder. Tolet. Ostrogot. hist. I p. 135-136:

Egressus igitur a Zenone venit ad Ostrogothos nuncians
eis, ut se pararent ad obtinendam Italiam sibi datam. Cumque
pergere incepissent, Gepidae et Bulgari se illis in itinere
obiecerunt, sed ex eis plurimi ceciderunt: et victor Theodo-
ricus exiens de Mysia et transiens per Pannonias Italiam est
ingressus.

Dic. 105-111 -- Schmidt 533. -- Mih. 344-347. -- Stein: Hist.
II 55. -- Csal. 12. -- Ihm: RE VII 1231. -- Ensslin: RE VI A
596. -- Bóna I 235. -- Sevin 128-130. -- Dahn 17. -- Zeuss 439.

Der um 500 wirkende Autor gedenkt der Gepiden, sie zwischen den Burgundern und den "Armolai" aufführend.

Ps.-Aethicus I 26 p. 84:

Oceanus occidentalis habet gentes:

Gotos Turingos Herulos Sarmatas Marcomannos Langobardos Suevos Alanos Francos Alamannos Tolosantes gentes VIIII. populum Narbonensem qui sunt gentes VIIII litem Armoricianum Morinos Amsibarios Langiones Burgundiones Gippidas Armolaos +manianos Quadi Vastos Ne Capi Dulos Hettios +Gypeos Hunnos +Saturianos +Franciscanos Rugos Hasmos Varros Tungros Basternas Carpi Gotos Senatum populumque Romanum Gentemque togatam.

Dic. 51. -- Schmidt 531.

Das 501 erlassene burgundische Gesetz verbietet den Gebrauch der unter dem Namen Ardaricianus umlaufenden Goldmünze. Die Prägung dieser Münzsorte wäre nach einigen Gelehrten auf den Gepidenkönig Ardarich zurückzuführen.

Lex Burgund. Constitutiones extravagantes XXI 7 p. 120:

De monetis solidorum iubemus custodire, ut omne aurum, quodcumque pensaverit, accipiatur praeter quattuor tantum monetas, hoc est: Valentiani, Genavensis prioris et Gotici, qui tempore Alarici regis adaerati sunt et Ardaricianos.

Dic. 102-103. -- Schmidt 164.

504 - 505 gerieten die um Sirmium sesshaften Gepiden unter die Herrschaft Theodorichs des Grossen. Sein Feldherr Pitzamus /Pitzia/ vertrieb an der Spitze der gotischen Jungmannschaft den König von Sirmium, Thrasarich und besetzte die Stadt ohne Schwertstreich. Der König der von Sirmium entfernt wohnenden, ihre Unabhängigkeit behauptenden Gepiden war damals Gunderith. /In den Kämpfen um Sirmium zeichnete sich Vitigis, der spätere Ostgotenking durch seine Tapferkeit aus. Es bleibt aber fraglich, ob diese Nachricht von den Ereignissen der Jahre 504 - 505, oder von den nach dem Tode Theodorichs des Grossen erfolgten Begebnissen kund-

gibt. Es fragt sich auch, ob Cassiodor. or. II: MGH AA XII 473 ss. über diesen Heerzug berichtet./

Iord. Get. 300:

siehe oben.

Proc. b. Goth. I 11,5 p. 58-59:

siehe oben.

Ennodius XII 60-69 p. 210-211:

- 60 ... Sermiensium civitas olim limes Italiae fuit, in qua
seniores domini excubabant, ne coacervata illinc finitimarum
vulnera gentium in Romanum corpus excurrerent. Haec postea
per regentium neglectum in Gepidarum iura concessit, unde
cottidiana insultatio et inconposita legationum frequentia
61 mittebatur. Urebant animum principis dolosi blandimenta con-
menti et circa alios Gepidas, quorum ductor est Gunderith,
intempestiva Traserici familiaritas. Credebas in tua iniuria
perire, quia diu licebat Italiae possessionem te dominante
retineri, nec sufficebat consolatio, quod eam tu non perdi-
deras, cum immensus esset dolor, cur illam retentator non
inter dominationis tuae exordia reddidisset. Minui aestimas
62 quod non crescit imperium. Postquam tamen liquido Traserici
patuere conmenta, Gothorum nobilissimos Pitzia Herduic et
pubem nullis adhuc dedicatam proeliis destinasti, ut si ob-
latis pactionibus adquiesceret, semel invasa locorum poti-
retur arbitrio. Sed usus inconstantis felicitati tuae ob-
secutus est: fugit sponte aliena et sine impulsu exercitus
tui deseruit quod debebat. Continuo Pitzia, qui et de te
eventus utiles sumpserat et consiliorum momenta librabat,
non adquisitam esse terram credidit sed refusam, nec rapinis
ut lucrativa populatus est, sed dispensationibus servavit ut
63 propria. Quibus ibi ordinationem moderantibus per foederati
Mundonis adtrectationem Graecia est professsa discordiam,
secum Vulgares suos in tutela deducendo, quibus inter Mar-
64 tios conflictus castelli vice usa minitatur. Tunc Mundo cre-
dens ad praesidium sufficere, si cohortes tuae quid patere-
tur agnoscerent, pernicibus nuntiis periculi sui fidem con-
misit. Qui ante defensores inire pro partibus suis conspexit
certamina, quam moliri didicisset. Ut tamen eminus Pitzia

indomitam Vulgarum iuventutem speculatus est, ardentes adulescentium impetus potioribus verborum armavit incendiis: 'meministis, socii, cuius ad haec loca conmeastis imperio. 65 Nemo absentes credat regis nostri oculos, pro cuius fama dimicandum est. Si caelum lancearum imber obtexerit, qui fortius telum iecerit non latebit. Ferro pectora immergite, ut veniat de horrore vitae spes manifesta victoriae. Credo regii testem roboris iam defunctum nec superesse qui illis quem habeamus dominum consueverat indicare. Aut forte gentem nostram dedignantur aestimare de principe? Intellegant ab eo fluxisse quod gerimus, nec liceat illis, quod rector noster transmisit ad originem, uni tantum debere personae.' Haec eloquia lituis conmutavit; continuo 66 ut adsolet ater nimbus tectis crepitantibus procellarum mugire discursu, sic se praecipitem plebs Martis inmiscuit. Incerta diu conflictus lance titubavit, dum par ex utroque latere pugnandi surrexisset asperitas. Concurrerant duae nationes, quibus numquam inter gladios fuga subvenerat. Miratae sunt mutuo sui similes inveniri et in humano genere vel Gothos resistentem videre vel Vulgares. Interea dum anceps esset fortuna certaminis et pinnatae 67 mortes sibi aethera vindicarent, superavit nostri memoria principis, dum agerent, ut singulorum apud eum merita campus adsereret. Versa est in fugam natio punita gravius, quod evasit. Tellus excita tremuit concussione cornipedum. Cum ingenti lamentatione properabant, postquam viderunt non esse se dubios de salute. Caeli arbiter deus, munera conlata multiplica! Illi numquam dubii de triumphis, illi quos suspexit universitas perditis bellorum signis et percussi incolumitate discedunt, terque et quater beatos esse clamitantes quos oppetere contigisset. Quid strages militum revolvam et Sabiniani ducis abitionem turpissimam, cum a ratione dividatur retexere exterminatis patrociniis quid evenerit indefenso? Tunc ne videretur celebrandus saeculis Pitzia non tam militasse gloriae quam cupiditati, liquit feris aut avibus campi laborem, cum ieiunum militem opulentis detrudere cadaveribus nihil iuberet. Sed haec qui- 69

bus linguis sufficienter explicanda sunt? Qua poterunt facundiae dote reserari? Diu tu vicisti in universis congressibus 'tuis , nunc incipiens in obsequio habere victores. Interea ad limitem suum Romana regna remearunt: dictas more veterum praecepta Sermiensibus, de suis per vicinitatem tuam dubitant qui hactenus nostra tenuerunt. Cassiod. Chron. a. 504 Caetheus v.c. cons. p. 160:

Hoc cons. virtute dn. regis Theoderici victis Vulgaribus Sirmium recepit Italia.

Cassiod. Var. VIII 10,4 p. 139-140:

...Toluin....ad expeditionem directus est Sirmiensem:egit de Hunnis inter alios triumphum et emeritam laudem primis congressibus auspiciatus neci dedit Bulgares toto orbe terribiles.

Dic. 111-112. -- Schmidt 533-534. -- Mih. 346-347. -- Stein: Hist. II 145. -- Csal. 12. -- Ensslin: RE VI A 559. -- Benjamin: RE VII 1937. -- Bóna I 235. -- Sevin 130-131. -- Dahn 17. -- Zeuss 439.

505 steht Mundo an der Spitze der Scamarae genannten Buschklepper. Es gelingt ihm die Besiegung der Söldnerscharen des ihn bedrängenden kaiserlichen Feldherrn Sabinianus am Flusse Margus /Morava/ nur dadurch, dass das Gotenheer seines Gönners, Theodorichs des Grossen ihm aus Sirmium unter dem Befehl des Pitzia zu Hilfe eilt.

Iord. Get. 300-301:

siehe oben.

Iord. Rom. 356:

siehe oben.

Ennodius XII 60-69 p. 210-211:

siehe oben S. 64-66.

Marcellin. Com. Chron. a. 505 "Sabiniani et Theodori" p. 96:

Idem Sabinianus Sabiniani Magni filius ductorque militiae delegatus contra Mundonem Getam arma construxit. Decem milia armatorum sibimet adscitorum plaustraque armis atque conmeatibus secum trahens pugnaturus accessit. Commissoque ad Horreo Margo proelio multis suorum militibus in hoc con-

flictu perditis et in Margo flumine enecatis, ammissis praeterea plaustis in castellum, quod Nato dicitur, cum paucis fugit.

Dic. 114-116. -- Schmidt 349. -- Stein: Hist. II 145-146, 156. -- Sevin 138. -- Ensslin: RE XVI 559-560.

509 oder 510 heiratete Wacho, König der Langobarden die Tochter des Gepidenkönigs Elemund, Austrigusa /Ostrogotho/. Paul. Diac. hist. Lang. I 21:

siehe oben.

Origo gent. Lang. 4 p. 3-4:

... Sederunt Langobardi in campis Feld annos tres. Pugnavit Tato cum Rodolfo rege Herulorum, et occidit eum, tulit vando ipsius et capsidem. Post eum Heruli regnum non habuerunt. Et occidit Wacho, filius Unichis, Tatonem regem barbanem suum cum Zuchilone. Et pugnavit Wacho, et pugnavit Ildichis, filius Tatonis, et fugit Ildichis ad Gippidos, ubi mortuus est. Iniuria vindicanda Gippidi scandalum commiserunt cum Langobardis. Eo tempore inclinavit Wacho Suavos sub regno Langobardorum. Wacho habuit uxores tres: Raicundam filia Fisud regis Turingorum; et postea accepit uxorem Austrigusa, filiam Gippidorum; et habuit Wacho de Austrigusa filias duas, nomen unae Wisigarda, quam tradidit in matrimonium Theudiperti regis Francorum; et nomen secundae Walderada, quam habuit uxorem Scusuald rex Francorum, quam odio habens, tradidit eam Garipald in uxorem. Filia regis Herulorum tertiam uxorem habuit nomen Silinga; de ipsa habuit filium nomine Waltari. Mortuus est Wacho, et regnavit filius ipsius Waltari annos septem.

Dic. 133-134. -- Schmidt 535. -- Stein: Hist. II 309, 333. -- Nagl: RE XVIII 1688. -- Bóna I 236. -- Sevin 132. -- Dahn 23.

Um 512 zogen die von den Langobarden geschlagenen Heruler an die Grenzen der Gepiden. Diese gestatteten den Flüchtlingen die Ansiedlung in ihrer Nachbarschaft; fingen jedoch

später an jene zu belästigen, worauf die Heruler den Kaiser Anastasios anflehten, der ihnen in seinem Reich eine Zufluchtsstätte gewährte.

Proc. b. Goth. II 14, 25-28 p. 212-213:

siehe oben.

Marcellinus Com. Chron. a. 512 "Pauli et Musciani" p. 98:

Gens Herulorum in terras atque civitates Romanorum iussu Anastasii Caesaris introducta.

Dic. 112-113. -- Schmidt 535. -- Mih. 436-439. -- Stein: Hist. II 151. -- Csal. 12. -- Rap.: RE VIII 1161. -- Bóna I 232. -- Wensk. 447. -- Sevin 134. -- Zeuss 480-481.

523 wurden die in der Umgebung von Sirmium ansässigen Gepiden durch Theodorich den Grossen zum Schutz der gallischen Grenzen umgesiedelt. Damit während ihres Durchzugs die Bevölkerung Oberitaliens unbehelligt bleibe, lässt ihnen der König je 3 Goldsolidi zur Bestreitung der Quartier- und Proviantkosten zufließen.

Cassiodor. Var. V 10 et 11, p. 149:

10

Verani Saioni Theodericus rex.

....devotioni tuae praesenti auctoritate delegamus, ut multitudinem Gepidarum, quam fecimus ad Gallias custodiae causa properare, per Venetiam atque Liguriam sub omni facias moderatione transire. Quibus ne aliqua excedendi praeberetur occasio, per unamquamque condamnatum sumptus eis tres solidos largitas nostra direxit, ut illis cum provincialibus nostris non rapiendi votum, sed commercii sit facultas. Illud plane pro cunctorum quiete laborantibus indulgentia nostra concedit, ut, si aut eorum carpenta itinere longiore quassantur aut animalia attrita languescunt, te custode atque mediante cum possessoribus sine aliqua oppressione mutantur, ut, qui daturi sunt corpore aut qualitate meliora, quamvis parvis sanis animalibus adquiescant, quia incerta est vita eorum, qui nimia fatigatione lassantur. Ita fit, ut nec illis desit subvectio necessaria et nullus se laesum

tali permutatione cognoscat.

11 Gepidis ad Gallias destinatis Theodericus rex.

Fuerat quidem dispositionis nostrae, ut vobis iter agentibus annonas iuberemus expendi: sed ne species ipsae corruptae aut difficile praeberentur, in auro vobis tres solidos per condamam elegimus destinare, ut et mansiones vobis, prout herbarum copia suppetit, possitis eligere et quod vobis est aptum magis, emere debeatis. Nam et possessorem haec res occurrere facit, si vos necessaria comparare cognoscit. Movete feliciter, ite moderati. Tale sit iter vestrum, quale decet esse qui laborant pro salute cunctorum.

Dic. 51, 118. -- Schmidt 534. -- Stein: Hist. II 250. -- Csal. 12. -- Sevin 134-135.

Am Anfang der Regierung der Gotenkönigin Amalasuntha /526-527 ?, 530 ?/ ergriff das Gotenheer wider dem Willen des Kaisers von der Donaulinie Besitz. Die Goten, als sie um Sirmium gegen die Gepiden ins Feld zogen, fügten der an der illyrischen Grenze gelegenen Römerstadt Gratiana erhebliche Schäden zu. Vielleicht in jenen Kämpfen /oder schon in 504-505 ?/ machte sich Vitigis, der spätere Gotenkönig einen Namen. /In der ihn preisenden Rede -- Cassiodor. or. II: MGH AA XII 476 -- wird die Stadt Singidunum erwähnt, in deren Umgegend damals Geplänkel zwischen den Goten und Gepiden entbrannt zu sein scheinen./

Proc. b. Goth. I 3,15-17 p. 17:

siehe oben.

Cassiod. Var. XI 1,10 p. 329:

....Sub hac autem domina, quae tot reges habuit, quot parentes, iuvante deo, noster exercitus terret externos: qui provida dispositione libratus nec assiduis bellis adteritur nec iterum longa pace mollitur. In ipsis quoque primordiis, quando semper novitas incerta temptatur, contra Orientis principis votum Romanum fecit esse Danuvium. Notum est quae pertulerint invasores: quae ideo praetermittenda

diiudico, ne genius socialis principis verecundiam sustineat perditoris. Quid enim de nostris partibus senserit, hinc datur intellegi, quando pacem contulit laesus, quam aliis concedere noluit exoratus. Additur quod tantis nos legationibus tam raro requisitus ornavit et singularis illa potentia, ut Italicos dominos erigeret, reverentiam Eoi culminis inclinavit.

Dic. 120-122. -- Schmidt 534. -- Mih. 434-437. -- Stein: Hist. II 307-308, 336. -- Sevin 136. -- Dahn 18.

529 - 530 kam Mundo, nachdem er mit seinen Mannen lange Theodorich dem Grossen und den Ostgoten gedient hatte, aus Italien zur Donau und bot samt seinem Sohne dem Iustinianos seine Dienste an. Der Kaiser ernannte ihn zum Heermeister /magister militum/ von Illyricum und er sorgte für die Ruhe der Provinz, die Angriffe mehrerer barbarischer Völker zurückschlagend.

Iord. Rom. 363:

siehe oben.

Malalas XVIII p. 450-451:

siehe oben S. 59-60.

Theoph. a.m. 6032 p. 218-219:

siehe oben S. 60.

Cedrenus I p. 652:

siehe oben S. 60.

Marcellin. Com. Chron. a. 530 "Lampadii et Orestis" p. 103:

Mundo Illyricianae utriusque militiae ductor dudum Getis Illyricum discursantibus primus omnium Romanorum ducum incubuit eosque haut paucis eorum interemptis fugavit. His autem deinde consulibus idem dux audaciae suae secundus in Thraciam quoque advolans praedantes eam Bulgares felicius pugnans cecidit, quingentis eorum in proelio trucidatis.

Dic. 116,122. -- Stein: Hist. II 307-308 vö. 329. -- Sevin 138. -- Ensslin: RE XVI 560.

Mundo, dem auch sein Sohn beistand, nahm am 18. Januar 532 an der Niederwerfung des Nika-Aufstandes zu Konstantinopel als Kommandant der aus Illyricum herbeigezogenen herulischen Truppen teil. Demgemäss hatte die kaiserliche Regierung allem Anschein nach seine Versetzung an den persischen Kriegsschauplatz rückgängig gemacht, bevor ihre Vollstreckung bewerkstelligt worden wäre.

Proc. b. Pers. I 24, 40-44, 52-53 p. 130-133:

siehe oben.

Malalas XVIII p. 466, 475-476:

καὶ μαθὼν Κωνσταντίνος τὰ συμβάντα παρὰ τοῦ μαγίστρου καὶ τῶν λοιπῶν ἐξάρχων, ἐξώρμησεν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἀνήγαγε τὰ συμβάντα τῷ βασιλεῖ. ἀκηκοὺς δὲ παρὰ Κωνσταντίνου τὰ περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ πολέμου, διεδέξατο μὲν Βελισάριον τῆς στρατηλασίας, προαγαγὼν δὲ Μοῦνδον ἐποίησεν αὐτὸν στρατηλάτην ἀνατολῆς...

...καὶ ἐξελθόντες οἱ περὶ Μοῦνδον καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασίλειον μετὰ βοηθείας κατὰ κέλευσιν τοῦ βασιλέως, βουλόμενοι κατασιγῆσαι τὰ στασιάζοντα πλήθη· κατέκραζε γὰρ τὸ πλῆθος Ἰωάννου τοῦ ἐπὶ κλην Καππάδοκος καὶ Τριβουνιανοῦ τοῦ Κοιναστῶρος καὶ τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς πόλεως Εὐδαίμονος· καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν ἀκηκοότες οἱ ἐκπεμφθέντες συγκλητικοὶ ἀνήγαγον τῷ βασιλεῖ· καὶ εὐθέως διεδέχθησαν τῆς ἀρχῆς ὃ τε Ἰωάννης καὶ Τριβουνιανὸς καὶ Εὐδαίμων. καὶ ἐξελθόντος Βελισαρίου μετὰ πλήθους Γοτθικοῦ, καὶ συμβολῆς γενομένης, πολλοὶ ἐκ τῶν δημοτῶν κατεσφάγησαν. θυμωθὲν δὲ τὸ πλῆθος καὶ ἐν ἄλλοις τόποις ἔβαλον πῦρ καὶ τινας ἀτάκτως ἐφόνεον. τῇ δὲ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἱππικῷ βαστάζων τὸ ἅγιον μεγαλεῖον· καὶ μαθόντες οἱ ὄχλοι ἀνῆλθον, καὶ προσεφώνησεν αὐτοῖς μεθ' ὄρκων μανδᾶτα· καὶ πολλοὶ μὲν τοῦ δήμου ἔκραζον αὐτὸν βασιλεῖα, ἕτεροι δὲ ἐστasiaζον, κράζοντες ὕπατιον. καὶ λαβόντες οἱ δῆμοι τὸν αὐτὸν ὕπατιον ἀπήγαγον αὐτὸν ἐν τῷ λεγομένῳ φόρῳ Κωνσταντίνου· καὶ στήσαντες αὐτὸν ἐν ὕψει εἰς τοῦς βαθμοὺς καὶ ἀφειλάμενοι ἐκ τοῦ παλατίου σίγνα καὶ μανιάκιον χρυσοῦν, περιέβηκαν αὐτῷ ἐν τῇ κεφαλῇ. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπήγαγον ἐν τῷ Ἱππικῷ, βουλόμε-

μενοι ἀναγάγει αὐτὸν ἐν τῷ βασιλικῷ καθίσματι. Ἔσπευδε γὰρ τὸ πλῆθος φορεσίαν βασιλικὴν ἐκβάλλει αὐτῷ ἐκ τοῦ παλατίου· ἦν γὰρ μαθὼν ὁ Ὑπάτιος ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησε· καὶ καθεσθεῖς ἐν τῷ καθίσματι μετὰ θράσους ἐτυράννει.

Ἀνελθόντων δὲ διὰ τοῦ καθίσματος ὀπισθεν Μοῦνδου καὶ Κωνσταντιδίου καὶ Βελισαρίου καὶ ἄλλων συγκλητικῶν καὶ βοηθείας ἐνόπλου, λαθραῖως ἐξελθὼν Ναρσῆς κουβικουλάριος καὶ σπαθάριος ὑπέκλεψε τινὰς τοῦ βενέτου μέρους, ῥογεύσας αὐτοῖς χρήματα. καὶ στασιάζαντές τινες ἐκ τοῦ πλῆθους ἔκραζον Ῥουστινιανὸν βασιλέα τῇ πόλει· διχονοῶσαν δὲ τὸ πλῆθος ὥρμησαν κατ' ἀλλήλων. τῶν δὲ στρατιηλατῶν εἰσελθόντων μετὰ βοηθείας ἐν τῷ ἵπποδρομῳ, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν εἰσόδων ἤρξαντο κόπτειν τὰ πλῆθη· καὶ ἄλλοι μὲν ἐτόξευον, ἕτεροι δὲ κατέσφαζον, κρυφῇ δὲ ἐξελθὼν Βελισάριος τὸν μὲν Ὑπάτιον καὶ Πομπήιον χειρὶ συνελάβετο, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς τῷ βασιλεῖ Ῥουστινιανῷ. καὶ προσέπεσαν ὑπὸ τοῦς πόδας τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἀπολογούμενοι καὶ λέγοντες, Δέσποτα, πολλὴς ἡμῖν κόπος ἐγένετο ὥστε συναγάγει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους ὑμῶν ἐν τῷ ἱπποδρομῳ. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εἶπε, Καλῶς μὲν πεποιθήκατε· εἰ δὲ ἐπείθοντο ὑμῖν προστατοῦσι, διὰ τί μὴ τοῦτο ἐποιήσατε πρὸ τοῦ καυθῆναι πᾶσαν τὴν πόλιν; καὶ ἐπιτραπέντες οἱ σπαθάριοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως παρέλαβον καὶ ἀπέκλεισαν Ὑπάτιον καὶ Πομπήιον. οἱ δὲ ἐν τῷ ἱπποδρομῳ σφαγέντες ἦσαν χιλιάδες τριάκοντα πέντε μικρῷ πλεον ἢ ἑλάσσον. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐσφάγησαν Ὑπάτιος καὶ Πομπήιος, καὶ ἐρρίφησαν τὰ λείψανα αὐτῶν ἐν θαλάσῃ. ὁ δὲ αὐτοῦ βασιλεὺς ἐσήμανε τὴν ἑαυτοῦ νίκην ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν τυράννων, ἐπιβαλλόμενος κτίζειν τοὺς καυθέντας τόπους.

Chron. Pasch. I p. 625-626:

...ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Μοῦνδος καὶ Κωνσταντίολος καὶ Βασιλεῖδης καὶ Βηλίσάρις καὶ ἄλλοι τινὲς συγκλητικοί. εἶχεν δὲ καὶ τὴν τοῦ παλατίου ἔνοπλον βοήθειαν μετὰ τῶν ἰδίων σπαθαρίων καὶ κουβικουλαρίων.

...καὶ ἐξελθόντες μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀνθρώπων ὥρμησαν εἰς τὸ Ἱππικόν, ὁ μὲν Ναρσῆς διὰ τῶν θυρῶν, ὁ δὲ

υἱὸς Μοῦνδου διὰ τῆς σφενδόνης, καὶ ἄλλοι διὰ τοῦ μονοπόρτου τοῦ δεσποτικοῦ καθίσματος εἰς τὸ πέλαμα, ἕτεροι δὲ διὰ τῶν Ἀντιόχου καὶ τῆς λεγομένης Νεκρᾶς πόρτας.

Theoph. a.m. 6024 p. 184-185:

...ὁ δὲ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἠθέλησε βαλεῖν εἰς δρόμωνα τὰ χρήματα καὶ ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν θράκην ἕως Ἡρακλείας, καταλείψας φυλάττειν τὸ παλάτιον τὸν στρατηλάτην Μοῦνδον μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ γ' ἀνδρῶν καὶ Κωνσταντίου, καὶ τοῦς κουβικουλαρίους. ...ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὰ παρὰ τοῦ δήμου καὶ Ὑπατίου τολμηθέντα εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὰ λεγόμενα Πούλιπτα ὅπισθεν τοῦ καθίσματος τοῦ ἵπποδρόμου εἰς τὸν τρικλινὸν τὸν ἔχοντα τὰς χαλκᾶς θύρας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Μοῦνδον καὶ Κωνσταντίου καὶ Βελισάριον καὶ ἄλλους συγκλητικoὺς καὶ ἐνόπλων στρατιωτῶν βοήθειαν καὶ κουβικουλαρίους καὶ σπαθάρους. ἐξελθὼν δὲ Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος ὑπέσχετο τινὰς ἐκ τοῦ Βενέτου μέρους ῥογεύσας χρήματα· ... καὶ ἐξελθόντες οἱ τοῦ παλατίου μετὰ τῆς αὐτῆς βοηθείας ἀπέσχισαν τινὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δήμου καὶ ὥρμησαν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, καὶ ὁ μὲν Ναρσῆς διὰ τῶν θυρῶν, ὁ δὲ υἱὸς Μοῦνδου διὰ τῆς σφενδόνης, ἄλλοι δὲ διὰ τοῦ μονοπάτου τοῦ καθίσματος εἰς τὸ πέλαμα, καὶ ἤρξαντο κόπτειν τοῦς δήμους, οἱ μὲν τοξεύοντες, οἱ δὲ κατασφάζοντες, ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἢ Βενέτων ἢ Πρασίνων εὐρεθέντων ἐν τῷ ἱππικῷ σωθῆναι....

Zachar. Rhet. IX 14 p. 189:

...Da erschrak der Kaiser und zuletzt ward der Palast geschlossen. Die Parteien versammelten sich im Hippodrom und machten einen grossen Aufruhr, schrieen betreffs des Hypat, er solle Kaiser werden; wenn nicht, so würden sie die Stadt verbrennen. Hypat ward gezwungen, zu ihnen hinauszugehen, und Pompejos schloss sich ihm an. Da nahmen sie die Kette eines der Soldaten, legten sie ihm ums Haupt und setzten ihn zum Kaiser ein, riefen ihm zu und priesen ihn. Während dies geschah, legte man auf Rat einiger Feuer an die dortige Grosse Kirche, damit, wenn das Unglück bekannt würde, das versammelte Volk sich zerstreue. Denn Kaiser Justinianos war gezwungen und erschrocken im Palaste. Ein gewisser Feldherr

Mundos mit seinen Truppen befand sich dort; und er, sowie die Palastwache und das Heer, das sich dort vorfand, erhielten Auftrag, schlossen das Thor des Hippodroms, hieben nieder und töteten alle Stände, die sich dort befanden, ohne dass es möglich gewesen wäre, aus dem Gemetzel zu entfliehen oder zu entkommen. Mehr als achtzigtausend Menschen kamen in diesem Aufruhr um; zuletzt wurden Hy-pat und Pompejos ergriffen und vor den Kaiser gebracht; als der die Sache erfuhr, wollte er die Männer am Leben lassen, konnte es aber nicht; denn seine Gattin hatte im Zorne bei Gott und bei ihm geschworen und auch /ihn/ schwören lassen, dass die Männer getötet würden. Da wurden sie ans Meer geschickt und darin getötet und /hinein/ geworfen.

Dic. 116. -- Schmidt 555-556. -- Stein, Hist. II 293, 313, 449-456.

Kurz nach dem Ausbruch des byzantinisch-gotischen Krieges /535/ geriet Sirmium in die Hände der Gepiden. Von dieser Zeit an bis 567 ist Sirmium als die Hauptstadt des ganzen Gepidenlandes zu betrachten. In der Zeitspanne der byzantinisch-gotischen Feindseligkeiten waren die germanischen Völker ringsumher vorgedrungen. Die Gepiden besetzten nicht nur Sirmium, sondern auch die südlich der Donau gelegene Dacia Aureliana und setzten dem Römischen Reiche tüchtig zu. Deshalb verweigerte ihnen der Kaiser das jährliche Hilfsgeld und die Gegend von Singidunum überliess er den Herulern. Diese Heruler vertrieben ihren König, den von Kaisers Gnaden regierenden Suartua, und aus Furcht vor den Römern schlossen sie sich den Gepiden an.

Proc. b. Goth. II 15,27-36; III 33, 8-11 p. 218-220, 443-444:

siehe oben.

Proc. hist. arc. 18,16-19 p. 114-115:

siehe oben.

Io. Lydus III 32: p. 120-121:

...ὁ δὲ Ἰστρος ἔδρας τὸν ἀδελφὸν Ῥήνον πρὸς δύνοντα ἥλιον ἀναχωροῦντα αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν μερίζεται. καὶ ἄχρι μὲν Παννονίας, ἣν Ἕλληνες Παιονίαν δι' εὐφωσαν καὶ φυγὴν βαρβαρισμοῦ καινοτομοῦντες ἐκάλεσαν, καὶ Σιρμιού, τῆς πάλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως, νῦν δὲ Γηπαιδῶν, τὴν ἰδὲν διασώζει προσηγορίαν· περὶ δὲ τὴν Θρακίαν εἰλούμενος ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος μετακληθεὶς· ...

Theoph. a.m. 5931 p. 94:

...ἦσαν δὲ τότε Γότθικα ἔθνη πολλὰ τε καὶ μέγιστα πέραν τοῦ Δανουβίου ἐν τοῖς ὑπερβορείοις τόποις κατωκισμένα. τοῦτων δὲ ἀξιολογώτερά εἰσι τέσσαρα, Γότθοι, Ἰσγοῖθοι, Γήπαιδες καὶ Οὐανδῆλοι ἐν ὀνόμασι μόνον καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μιᾷ διαλέκτῳ κεχρημένοι· πάντες δὲ τῆς Ἀρείου ὑπάρχουσι κακοπιστίας. οὗτοι ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου τὸν Δανούβιν διαβάντες ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων γῇ κατωκίσθησαν. καὶ οἱ μὲν Γήπαιδες, ἐξ ὧν ὕστερον διηρέθησαν Λογγίβαρδοι καὶ Ἀβαρείς, τὰ περὶ Σιγγιδόνα καὶ Σέρμιον χωρία ὤκησαν.

Anast. Biblioth. p. 103:

...Erant autem Gothi tunc et gentes multae ac maximae trans Danubium in Hyperboreis locis inhabitantes, ex quibus rationabiliiores quattuor sunt, Gothi scilicet Hypogothi Gipedes et Uandeli, nomen tantum et nihil aliud mutantes unaque lingua utentes. Omnes autem fidei erant Arrianae malignitatis. Isti sub Arcadio et Honorio Danubium transeuntes in terra locati sunt Romanorum. Et Gipedes quidem, ex quibus postmodum divisi sunt Langobardi et Avarēs, villas, quae sunt circa Siggedonem et Sirmium, habitaverunt.

Dic. 122-132. -- Schmidt 534-535. -- Mih. 444-447, 456-457, 494-495, 594-595. -- Stein, Hist. II 305-307, 528-529. -- Jones I 277. -- Csal. 12-13. -- Ihm:RE VII 1231. -- Bóna I 235. -- Szádeczky 66. -- Sevin 137. -- Dahn 18. -- Zeuss 439.

Bei der Eröffnung der byzantinisch-ostgotischen Feindseligkeiten, zwischen Sommer 535 und Frühling 536 verdrängen Mundo und sein Sohn Maurikios zuerst die Ostgoten aus Dalmatien, erliegen aber hernach dem zum Gegenangriff übergelenden Feinde und kommen in den Gefechten um.
Proc. b. Goth. I 5,2 et 11; I 7, 2-8 p. 25-26, 32-34:
siehe oben.

Dic. 116-117. -- Stein, Hist. II 339-340, 344-345. -- Sevin 138-139 vö. 95.

539 schlug sich der Heermeister /magister militum/ Calluc anfangs erfolgreich mit den Gepiden, fand jedoch in den weiteren Kampfhandlungen den Tod.

Iord. Rom. 387:
siehe oben.

Marcellin. Com. Chron. a. 539 "Appionis solius" p. 106:
Calluc magister militum cum Gepidis primum feliciter dimicans secundo infeliciter ruit.

Dic. 129. -- Schmidt 536. -- Stein, Hist. II 309. -- Bóna I 237. -- Sevin 138.

Mundos Enkel, der Sohn des Maurikios, Theodimund kämpfte in der Schlacht von Treviso 540 mit, wo die Goten des Königs Hildebad dem grösstenteils aus Herulern bestehenden kaiserlichen Heere eine Niederlage beibrachten; der byzantinische Offizier gepidischer Herkunft konnte nur mit grosser Mühe der Todesgefahr entrinnen.

Proc. b. Goth. III 1,36 p. 303-304:
siehe oben.

Dic. 117. -- Stein, Hist. II 566. -- Sevin 95.

In Hildebads, des Ostgoten Königs Diensten war ein Gepide, namens Wela gestanden, der den König 541 aus Rache ermordet hat. Er entstammte wahrscheinlich den aus Pannonia Sirmiensis umgesiedelten Gepiden oder ihrer Nachkommenschaft.

Proc. b. Goth. III 1, 37-49 p. 304-305:

siehe oben.

Stein, Hist. II 567. -- Ensslin: RE VIII A 612. -- Sevin 139-140.

546 /?/ schenkte Kaiser Iustinianos den Feinden der Gepiden, den Langobarden die Stadt der Noriker /Poetovio ?/, die Befestigungsanlagen Pannoniens, sowie eine Unsumme Gelds.

Proc. b. Goth. III 33, 8-13 p. 443-444:

siehe oben.

Dic. 134. -- Schmidt 536-537. -- Stein, Hist. II 528. -- Csal. 13. -- Ihm: RE VII 1231. -- Bóna I 235-237. -- Sevin 140-141. -- Dahn 18. -- Zeuss 440, 474.

Bis zum Untergang des Gepidenstaates

In den vierziger Jahren des VI. Jahrhunderts suchte der langobardische Thronbewerber Hildigis gegen König Wacho, dann gegen den Usurpator Audoin bei den Gepiden Unterstützung. Zur selben Zeit hat sich hingegen der gepidische Thronprätendent Ostrogotha vor dem gleichfalls durch Usurpation zur Herrschaft gelangten Thorisind zu den Langobarden geflüchtet. Die beiden Völker waren nämlich bald nach der Einwanderung der Langobarden in Pannonien /547 ?/ miteinander uneinig geworden und rüsteten sich gegenseitig zum Krieg. Zuerst beorderten sie beiderseits Gesandtschaften zum Kaiser Iustinianos, der sich der Langobarden annahm und gegen die Gepiden und die mit ihnen verbündeten Herulern Truppen entsandte. Die byzantinische Streitmacht besiegte die Heruler. Unter dem Eindruck dieses Ereignisses schlossen die Gepiden mit den Langobarden Frieden. Nach dem Friedensschluss bat Audoin Thorisind um die Auslieferung des Hildigis, den zwar die Gepiden nicht preisgaben, jedoch von dannen ziehen hiessen. Der Verbannte fand mit den Seinen und einigen ihm zugetanen Gepiden bei den Slawenen Auf-

nahme. -- Die byzantinische Heeresmacht verharrte nichtsdestoweniger in Kampfbereitschaft in Anbetracht dessen, dass die Gepiden Böses gegen Illyricum vorhaben könnten.

Proc. b. Goth. III 34; 35, 12-22 p. 444-453, 455-456;

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Lang. I 21;

siehe oben.

Origo gent. Lang. 4 p. 3:

...Et occidit Wacho, filius Unichis, Tatonem regem barbarum suum cum Zuchilone. Et pugnavit Wacho, et pugnavit Ildichis, filius Tatoni, et fugit Ildichis ad Gippidos, ubi mortuus est. Iniuria vindicanda Gippidi scandalum commiserunt cum Langobardis. ...

Hist. Lang. cod. Goth. 4 p. 9:

...Deinde occidit Wacho, filius Unichis, Tattone regem barbane suo cum Vinsilane; et regnavit Wacho, et expugnavit Heldechis, filio Tattoni; et fugit Heldechis ad Gibidos, et ibi mortuus est iniuriam vindicandum. Gibites scandalum commiserunt cum Langobardis. ...

Dic. 136-140. -- Schmidt 537. -- Stein, Hist. II 530-531.

-- Csal. 13. -- Benjamin: RE V 2319. -- Ensslin: RE VI A

653. -- Nagl: RE XVII 1687. -- Bóna I 233-235, 237, 238.

-- Sevin 141-147. -- Dahn 18-20. -- Zeuss 440, 474.

Der Frankenkönig Theudebert traf im Bunde mit den Gepiden und Langobarden Veranstaltungen zur Überrumpelung der byzantinischen Balkanprovinzen, erzürnt darüber, dass Kaiser Iustinianos sich mit der Annahme der Beinamen Franciscus, Alemannicus, Gepidicus und Langobardicus geschmeichelt hat. Der Frankenkönig verschied jedoch im Jahre 547, mitten in den Kriegsvorbereitungen.

Agathias I 4 p. 13-14:

Παραλαβὼν δὲ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ὁ Θεοδοῖβερτος τοὺς τε Ἀλαμανοὺς κατεστρέψατο καὶ ἄλλα ἅττα πρόσσοικα ἔθνη. τολμηρίας τε γὰρ ἦν ἐς τὰ μάλιστα καὶ παραχώδης καὶ πέρα τοῦ ἀναγκαίου τὸ φιλοκίνδυνον κεκτημένος. ἦνίκα γοῦν τοῖς

Ῥωμαίοις δὲ πρὸς Τωτίλαν τὸν ἡγεμόνα τῶν Γότθων ὠρίνετο πόλεμος, τοῦτῳ δὲ τότε τῷ Θεοδοίβερτῳ ἐβεβούλευτο οἱ καὶ διεσπύδατο, ἕως ἐν Ἰταλίᾳ Ναρσῆς τε καὶ τὰ στρατεύματα ἐμῶχει καὶ ἐνησχόλητο, αὐτὸς πλήθην ἀγέρας ἄλκιμά τε καὶ μαχιμώτατα ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀφικέσθαι χωρὶς ἅπαντά τε τὰ τῇδε καταστρεψάμενος ἀμφὶ τὸ Βυζάντιον τὴν πόλιν τὴν βασιλίδα τὸν πόλεμον μεταστῆσαι. οὕτω δὲ ἐνεργὸν τὸ βούλευμα ἐποιεῖτο καὶ τὴν παρασκευὴν ἐμβριθεστάτην, ὥς καὶ πρεσβεύεσθαι πρὸς τε Γήπαιδας καὶ Λαγγοβάρδους καὶ ἄλλα ἅττα πρόσσικα ἔθνη, ἐφ' ᾧ καὶ οἶδε συλλάβοιντο τοῦ πολέμου. οὐ γὰρ ᾤετο ἀνεκτὰ εἶναι, ὅτι δὴ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐν τοῖς προγράμμασι τοῖς βασιλεῖσι φραγγικὸς τε καὶ Ἀλαμανικὸς, ἔτι δὲ Γηπαιδικὸς τε καὶ Λαγγοβαρδικὸς καὶ ἑτέροις τοιοῖσδε ὀνόμασιν ἀνεκρηρύττετο, ὥς δὴ τοῦτων αὐτῷ τῶν ἔθνων ἁπάντων δεδουλωμένων. αὐτὸς τε δὴ οὖν χαλεπῶς ἔφερε τὴν ὕβριν καὶ τοῦς ἄλλους συγχαλεπαίνειν ἡξίου ἄτε δὴ καὶ ξυνυβρισμένους. οἶμαι μὲν οὖν, εἰ καὶ τήνδε τὴν ἐκστρατεῖαν ἐποίησατο, ἀπώνατο ἂν οὐκ ἐν καλῷ τῆς προπετείας, ἀλλὰ τυχὸν μὲν ἐν Θράκῃ, τυχὸν δὲ ἐν Ἰλλυριοῖς τάγμασι περιπεσὼν Ῥωμαίοις ἄκλεῶς ἂν διεφθάρη. τό γε μὴν ἐς ἔννοιαν ταῦτα βαλέσθαι καὶ εἴτα θελῆσαί τε καὶ ἐφίεσθαι καὶ τό γ' ἐκείνου μέρος ἅπαντα ἤδη πεπρᾶχθαι, κράτιστον ἂν εἴη τὸν ἄνδρα τεκμηριῶσαι, ὥς δεινὸς τε ἦν καὶ αὐθάδης καὶ οἷος τὸ μανιῶδες καὶ ἐμπληκτον ἀνδρείαν ἡγεῖσθαι. εἰ γὰρ μὴ ἔφθασεν ἡ τοῦ βίου τελευτὴ τὸ ἐγχείρημα, ἴσως ἂν καὶ ἐνήρξατο τῆς πορείας.

Dic. 126,128. -- Schmidt 536. -- Stein, Hist. II 525. -- Ihm;RE VII 1232. -- Bóna I 236. -- Sevin 137,147.

549 zog die gesamte Streitmacht der Gepiden und Langobarden gegeneinander ins Feld. Plötzlich wurden sie aber von panischen Schrecken befallen und beide Gegner ergriffen die Flucht. Danach vereinbarten sich der Gepide Thorisind und der Langobarde Audoin in einem Waffenstillstand auf die Dauer von zwei Jahren. Dessenungeachtet liessen die Gepiden

im Jahre 550, also vor dem Ablaufstermin der Waffenruhe eine hilfeschuchende Gesandtschaft zu den Fürsten der Kutriguren abfertigen, die sofort zwölftausend Bewaffnete unter dem Oberbefehl des Chinialus in Bewegung setzten. Die Gepiden überredeten sie Gebiete unter römischer Oberhoheit durchzustreifen, denn es war noch ein ganzes Jahr von dem mit den Langobarden eingegangenen Waffenstillstande übrig. Der Kaiser reizte daraufhin die Utiguren auf gegen das benachbarte Stammland der Kutriguren einen Angriff auszulösen. Auf die Schreckensbotschaft dieses Überfalls kehrten die Kutriguren, mit den Römern ihren Frieden machend, in ihre Heimat zurück.

Proc. b. Goth. IV 18 19, 1-7 p. 580-586:

siehe oben.

Dic. 140-142. -- Schmidt 538. -- Mih. 454-455. -- Stein, Hist. II 532. -- Csal. 13. -- Szádeczky: RE Suppl. XII 517. -- Ensslin: RE VI A 653. -- Bóna I 237, 238. -- Sevin 147-157. -- Dahn 19. -- Zeuss 440.

Der langobardische Thronbewerber Hildigis suchte nach abenteuerlichen Wanderungen in Byzanz Schutz. Der Kaiser empfing ihn herzlich, Hildigis brannte aber trotzdem auf die Zureden eines Goten, namens Goar durch. Mit Hilfe der mit ihm durchgegangenen, beziehungsweise sich ihm unterwegs zugesellenden Langobarden brachte er den unlängst /Ende 550 ?/ in Thrakien angesiedelten Kutriguren eine Schlappe zu und flüchtete sich wieder zu den Gepiden.

Proc. b. Goth. IV 27, 1-18 p. 635-638:

siehe oben.

Dic. 148-149. -- Stein, Hist. II 531, 533. -- Dahn 21.

Zur Zeit der Verfassung des Werks von Prokop /um 550/ besaßen die Gepiden Singidunum und Sirmium mitsamt den umliegenden Gebieten diesseits und jenseits der Donau.

Proc. b. Vand. I 2, 1-6 p. 311:

siehe oben.

Dic. 130-132. -- Mih. 434-435. -- Ihm:RE VII 1231. -- Bóna I 236,237. -- Wensk. 39-40. -- Rap. 12. -- Zeuss 439.

551 setzten die Slawenen mit Hilfe der Gepiden über die Donau. Die Balkanprovinzen des Reichs hatten sie übel zugerichtet, dann traten sie mit einer unermesslichen Beute den Rückzug an. Kaiser Iustinianos wünschte in der Erwägung, dass er nicht imstande sei den feindlichen Völkern den Donauübergang zu verwehren, mit den Gepiden einen Frieden herbeizuführen. Zu dieser Zeit -- nach dem Ablauf der Waffenruhe -- loderte die Kriegsflamme zwischen den Gepiden und Langobarden wieder auf. Die Gepiden schickten eine Gesandtschaft nach Byzanz. Sie ersuchten den Kaiser mit ihnen - so wie mit den Langobarden -- einen Vertrag abzuschliessen. Der Herrscher kam ihren Wünschen nach, dennoch entsandte er seine Hilfstruppen zugunsten der Langobarden gegen die Gepiden mit der Begründung, dass diese erneut slawische Plünderer über die Donau setzten. Unter den Heerführern der römischen Truppen finden wir jenen Suartua, dem -- nachdem er von den Herulern aus seinem Königreiche vertrieben wurde -- der Kaiser eine Zuflucht gewährte. Die byzantinische Armee mischte sich aber nicht in die Kämpfe, sondern blieb bei der Stadt Ulpiana unter dem Vorwand der Unterdrückung eines Aufstandes stehen. Die Langobarden warfen auf gepidischem Boden vordringend ihre Feinde in einer äusserst hitzigen Schlacht, wahrscheinlich auf dem Gebiet der Pannonia Secunda, nieder. Das ganze feindliche Lager wurde mit Sturm genommen, angeblich fielen auf jeder Seite gleicherweise mehr als 60000 Krieger. Der Sohn Audoins, Alboin tötete persönlich den Sohn Thorisinds, Thorismund. /In Zusammenhang mit diesem Ereignisse ist eine romantische Erzählung vom Besuch Alboins im Hofe Thorisinds bei Paulus Diaconus zu lesen./ -- Kurz darauf schlossen die Gepiden mit Kaiser Iustinianos und den Langobarden Frieden, die Sendboten zu Thorisind schickten, um die Auslieferung des Hildigis zu verlangen. Thorisind bestand gleichzeitig

auf die Überantwortung des Ostrogotha. Weil sie ohne die Zustimmung ihrer Völker ihre Gastfreunde vor der Öffentlichkeit nicht preisgeben konnten, brachten beide Vertragspartner die sich bei ihnen aufhaltenden Thronprätendenten im geheimen um.

Iord. Rom. 386, 387:

siehe oben.

Proc. b. Goth. IV 25, 1-15: 27, 19-20 p. 623-627, 638-639:

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Lang. I 23, 24:

siehe oben.

Paul. Diac. hist. Rom. XIV 20:

siehe oben.

Dic. 142-150. -- Schmidt 538-539. -- Mih. 454-457. -- Stein, Hist. II 533-535. -- Csal. 13. -- Ensslin:RE VI A 343, 653-654. -- Nagl:RE XVIII 1687. -- Bóna I 238-239. -- Wensk. 28, 371. -- Sevin 154-157, 159-161. -- Dahn 19, 20-25. -- Zeuss 440.

551 umsäumten das Land der Gepiden die folgenden Flüsse: Tisia, Danubius und Flutausis /Aluta ?/. Das alte Dazien beherrschte damals das Volk der Gepiden, die dasselbe Gebiet bewohnten, wo zur Zeit des Gotenkönigs Geberich die Wandalen gehaust hatten. -- Die Gepiden bezogen auch in diesem Jahr vom Kaiser das übliche Jahrgeld.

Iord. Get. 33, 73, 74, 113, 114, 264:

siehe oben.

Dic. 71-84, 90-93, 168. -- Schmidt 532. -- Mih. 410-413, 418-419. -- Patsch:RE VI 2504-2505. -- Bóna III 610. -- Rap. 37. -- Zeuss 438.

552 boten Asbad und seine gepidische Schar dem byzantinischen Feldherrn Narses eine wirksame Unterstützung gegen den Ostgoten Totila, den jener auch ums Leben brachte. Zur selben Zeit stand Philegagus, ein gepidischer Kavallerieoffizier an der persischen Front im Dienste Iustinians.

Proc. b. Goth. IV 8, 14-15, 29-31; 26, 13; 32, 22-30 p.

520-521, 631-632, 658-660:

siehe oben.

Dic. 119, 150. -- Schmidt 538, 539. -- Stein, Hist. II 600, 609. -- Jones I 263, 291. -- Ensslin:RE VI A 654, XIX 2136. -- Bóna I 238. -- Sevin 157-159. -- Dahn 19.

Um 565 entführte der Langobardenkönig Alboin mit Gewalt dem Gepidenkönig Kunimund seine Tochter, Rosamunde. In dem dadurch entfachten Kriege errangen die Langobarden den Sieg, doch entsandte i.J.566 Kaiser Iustinos II. auf Ansuchen der Gepiden Truppen unter dem Kommando des Baduarius. Mit ihrer Hilfe gewannen die Gepiden die Oberhand.

Corippus praef. 10-18; I 254-257, 262-263:

Quis totiens victos numeret per proelia Francos
edomitosque Getas? Captos stratosque tyrannos?
Langobardorum populos Gipidumque feroces,
mutua per latos inter se vulnera campos
miscentes feritate sua, cum milite tuto
alternas gentes domini fortuna necaret?
Pars inimicorum cecidit tum magna tuorum
perfidia punita sua. Nunc Marte peracto
victores victique simul famulantur in aula.

.....

En Auares Francique truces Gipidesque Getaeque
totque aliae gentes commotis undique signis
bella movent. Qua vi tantos superabimus hostes,
cum, virtus Romana, iaces?

.....

Iustini nutu gentes et regna tremiscunt:
omnia terrificat rigidus vigor.

Th. S. VI 10 p. 239-242:

Ἐν ταύταις τοιγαροῦν ταῖς ἡμέραις θεῖα φροντίδι τινὶ,
ὁ τὸν φόβον ἐπὶ τὴν Ἀγχίαλον ποιησάμενος, ὅτε τῆς ἐλάφου
πολλῶν περὶ τὸν αὐτοκράτορα δῖωξις ἐγεγόνει (οὐκ ἀπὸ δὲ
τρόπου καὶ τὴν αἰτίαν διεξελεῖν τῆς δραστηκῆς προνοίας,
τῆς περὶ τὴν οἰκουμένην διατρεχούσης ὁσημέραι ἀκαμάτω τε

ὀφθαλμῷ ἐπισκοποῦσης τὰ τῇδε τὰς τε ἀντιδόσεις τῶν βεβιω-
μένων πρὸς τοῖς ἀνθρώποις πρυτανευούσης αἰε.) ἤλω τῷ
δικτυῷ τῆς δίκης ὁ τοῦ φόβου πατήρ. μετὰ χρόνον γὰρ ἐπὶ
τὸ βασιλείον ἄστὺ γενόμενος τὰ τῆς χρυσῆς ζώνης ἐπίσημα
χρυσουργῷ τεχνίτῃ τινὶ διαχωνεῦσαι παρείχετο. ὁ μὲν οὖν
τεχνίτης τὰ μέλη τῆς ζώνης κατανοήσας λίσαν ἐπίδοξα τὸ τε
σχῆμα τῆς ἀφελώσεως ββαίον τὴν τε τοῦ προσώπου ποιότητα
βάρβαρον κλοπὴν δρασθῆναί τινα ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὑπειλήφει.
παραπεψάμενος τοῖσιν ἐκ τοῦ λεγομένου πραίτωρος τῶν δῆμων
ἄνδρας ἐπὶ παρεδίδου τῷ δικαστηρίῳ τὸν βάρβαρον. οἱ μὲν
οὖν ὑψαυχενιζόμενον καὶ λίσαν καταστασιάζοντα ἐν τῷ οἴκῳ
τῶν ἐγκλημάτων τὸν βάρβαρον διεκδύμιζον ἐρμηνεῖα τε προστη-
σάμενοι κατεπυνθάνοντο πόθεν αὐτῷ ζώνης περιβλέπτου καὶ
λίσαν μεγαλοπρεποῦς ὑπέστη λείψανά. ὁ μὲν οὖν φονευτῆς
(Γῆπαις δὲ οὗτος ἄρα ἐτύγχανεν ὢν) λίσαν σοφιστικῶς τὴν
ἀπολογίαν παρείχετο· ὁ δὲ εἶπεν, ταῦτα ἐκεῖνά ἐστίν. τοῦ
Λαγοβάρδου ἔθνους Ἀλβοῦίς τὴν ἡγεμονίαν ἐκέκτητο. οὗτος
εἰς ἔρωτα καταπίπτει νεανιδὸς τίνος· ἡ δὲ νεανίς θυγάτριον
ἐτύγχανεν ὃν Κονιμοῦνδου, τοῦ τῶν Γηπαίδων ἡγεμονεύοντος.
ἐπεὶ δὲ τοῖς λόγοις πείθειν οὐχ οἶδς τε ἦν, ββαί πρὸς τὴν
πρᾶξιν ἐχώρησεν. ἐνέδραν τοιγαροῦν συστησάμενος ἀδοκῆτως
τε ἐπιθέμενος ἀφαρπάξει τὴν παρθένον ὁ ἔραστής. ἐντεῦθεν
ὁ πόλεμος λαμβάνει τὰ σπέρματα. οἱ μὲν οὖν Λαγόβαρδοι κατὰ τὸν
πόλεμον ἐπροτέρησαν. διὰ τοι τοῦτο ὁ Κονιμοῦνδος πρέσβεις ἀπέστε-
λε πρὸς τὸν νεώτερον Ἰουστίνον τὸν αὐτοκράτορα συμμαχεῖν αὐτῷ
ποτνιόμενος. ὅπως δὲ τῷ αὐτοκράτορι αἰδέσιμα τὰ περὶ τὴν
πρεσβείαν προσγένειτο, δῶρα ὁ ἡδικοημένος μεγαλοπρεπῶς ἐπε-
πόμφει παρὰ τὸν Κασσάρα. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τὸ φιλότιμον θαυμάσας
τοῦ ἱκετεύσαντος πρὸς ἔλεον ἐπικλίνεται, ἐπιστολὴν τε συντά-
ξας προστάττει Βαδουαρίῳ στρατηγῷ τὰς περὶ τὴν Σκυθίαν καὶ
Μυσίαν δυνάμεις ἀθροίσαντι βοηθεῖν Κονιμοῦνδῳ. ἡγγέλαθαι τοῖσιν
ταῦτα τῷ Ἀλβοῦί, καὶ τὰς Ῥωμαίων ὀρωδήσας δυνάμεις συνθή-
καις ἡξίου καὶ δώροις λαμπροῖς πρὸς τὸν ἡδικοημένον ὥς ἔπος
εἶπεῖν διαλύσασθαι, ἐξήτει τε καὶ τὴν ἐπιγαμβρίαν γαμηλοῖς
νόμοις ποιήσασθαι. ὁ δὲ Κονιμοῦνδος τὸ δριμύ μὴ φέρων τῆς
ὑβρεως πολέμοις ἡξίου τὰς ὑβρεῖς τῶν ἐκβάσεων γίνεσθαι γεγο-

νύσας τοῖνυν τῆς παρατάξεως, νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ κόριοι τῶν σκόλων οἱ νενικηκότες καθίστανται. "ἐντεῦθεν" φησὶν "ἡ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ζώνης ἐπίκτησις." εἴτα ἀνακρίνεται ὑπὸ τῆς περιπόλου τάξεως τοῦ δικαστηρίου, "καὶ τίς οὗτος, ὃς τὴν ἐπιφανῇ ταύτην περιέκειτο ζώνην;" ὁ μὲν οὖν ἐπισυνάπτει πλάσμα τῷ πλάσματι καὶ φησὶν "υἷδς ἐκ παλλακῆς τοῦ λεγομένου τῶν λογγιβάρων ῥηγδς ἐτύγχανεν ὢν, ὃς τὴν ἐπιφανῇ ζώνην περιεβάλλετο. τοῦτον ἀνελὼν καὶ λαφυραγογήσας τὸν τεθνεῶτα μισθὸν τῶν κινδύνων ἀνειλόμην τὴν ζώνην." οὕτω μὲν οὖν ὁ βάρβαρος λίαν σοφιστικεῦει δεινῶς καὶ γίνεται πιθανὸς τῷ διηγήματι, καὶ τέως μικρὸν ἀποκρύπτει τὸν φόνον. ἀνέθῃ τοιγαροῦν τοῦ ἐγκλήματος. ἐπεὶ δὲ ἀφέθῃ, εἴς τις ἀνὴρ τῶν παρεστηκότων τῷ πραιτωρὶ συνετῶς ἀνακρίνει τοὺς λόγους καὶ πυθέσθαι διεγχειρεῖ τὸν χρόνον τῶν ἱστορηθέντων ὑπὸ τοῦ Γήπαιδος. διὰ τοι τοῦτο οἱ τοῦ δικαστηρίου ἐπιφθόνουσι δρόμῳ τὸν βάρβαρον καὶ ἐπανήκειν αὐθις εἰς τὸ δικαστήριον ἀναγκάζουσιν. εἰσεληλυθὸς γοῦν τοῦ βαρβάρου, ἡρώτα ὁ ἡγεμὼν τὸν χρόνον τῶν ἀφηγηθέντων αὐτῷ. ἐπεὶ τοῖνυν πρεσβυτέρων πραγμάτων ἔκθεσις ἦν, τριάκοντά τε ἔτεσι προτερεθεῖν τὴν ἱστορίαν διέγνωστο τοῦτον δὲ τῶν διηγηθέντων πεφυκέναι νεώτερον, πρὸς στρεβλώσεις ὁ προεστὼς τοῦ δικαστηρίου τὸν βάρβαρον ἔφερεν. τῆς τοῖνυν γλώττης ἀντιθέτους ποιούσης τοὺς λόγους, τῶν τε κολάσεων κατεπειγουσῶν πρὸς τὰ εἰκότα τὸν βάρβαρον, ὁ φονευτῆς αὐτοκατάθετος γίνεται, καὶ παραγυμνοῦνται τὰ σφάλματα ἑξαγορευθέντος τοῦ ἐγχειρήματος. ὁ μὲν οὖν παλαμναῖος ἐκεῖνος καὶ βάρβαρος δίκας τῆς ὠμότητος εἰσπρατιτόμενος ὁδοῦσι θηρίων παρεδίδοτο ψήφοις, εἴτα τῷ παμφάγῳ πυρὶ παρείχετο παρανάλωμα.

Dic. 152-155. -- Schmidt 540-541. -- Stein, Studien 8. -- Ihm: RE VII 1231-1232. -- Csal. 13. -- Bóna I 237, 238-239. -- Sevin 165. -- Dahn 25-26.

Der angelsächsische Dichter des VI. Jahrhunderts berichtet über sich, dass er auch bei den Gepiden war. Diese Bemerkung bezieht sich nach einigen Forschern auf einen Aufenthalt im Hofe des Kunimund zu Sirmium.

Wids. p. 24 v. 60:

Mid Gefpum ic waes & mid Winedum & mid Gefflegum.

Dic. 8. -- Schmidt 529. -- Wensk. 298. -- Sevin 164.

567 ist das Jahr des Endkampfes zwischen den Gepiden und Langobarden. Iustinos II. erhielt das von den Gepiden ihm zugesagten Sirmium nicht. Dessenungeachtet lehnte er das von Alboin angebotene Bündnis ab, zur gleichen Zeit liess er dem Kunimund bloss Versprechungen zukommen, tatsächliche Hilfe aber nicht. Alboin gewann sich durch grosse Zugeständnisse den Awarenkhagan Bajan zum Bundesgenossen. Es kam wahrscheinlich in der gegenwärtigen ungarischen Tiefebene zwischen der Donau und Theiss zum entscheidenden Treffen, währenddessen die Gepiden den Langobarden erlagen. Kunimund verlor in der Schlacht das Leben, seine Tochter, Rosamunde ging mit Alboin eine Ehe ein. Die Awaren besiegten bei einem Stromübergang der Donau ebenfalls ein Gepidenheer. Die geschlagenen Gepiden überliessen den kaiserlichen Truppen Sirmium. Daraufhin schmückte sich Iustinos II. mit dem Beinamen Gepidicus.

Paul. Diac. hist. Lang. I 27:

siehe oben.

Io. Bicl. VI. a. Iustini imp. p. 212-213:

Anno VI. Iustini imp. qui est Leovigildi regis III. annus

1. Gepidarum regnum finem accepit, qui a Langobardis proelio superati: Cuniemundus rex campo occubuit et thesauri eius per Trasaricum Arrianae sectae episcopum et Reptilanem Cuniemundi nepotem Iustino imperatori Constantinopolim ad integrum perducti sunt.

Ioh. Ephes. VI 24:

...Et, quoniam populus /sc. Avarorum/ fortis erant, et populis multis septentrionalibus divitiores ac fortiores facti sunt quos subiugaverunt et trucidaverunt, tandem apud transitum fluvii magni qui vocatur Dunabius populo alii potenti Gepidarum inciderunt, quibus trucidatis terram eorum

occupaverunt in ea terra bona consederunt et diffusi sunt.

Origo gent. Lang. 5 p. 4:

Et post Waltari regnavit Auduin; ipse adduxit Langobardos in Pannonia. Et regnavit Albuin, filius ipsius, post eum, cui mater est Rodelenda. Eo tempore pugnavit Albuin cum rege Gippidorum nomine Cunimund, et mortuus est Cunimund in ipsa pugna, et debellati sunt Gippidis. Tulit Albuin uxore Rosemunda, filia Cunimundi, quae praedaverat, quia iam mortua fuerat uxor ipsius Flutsuinda, quae fuit filia Flothario regis Francorum; de qua habuit filia nomine Albsuinda. Et habitaverunt Langobardi in Pannonia annis quadraginta duo.

Hist. Lang. cod. Goth. 5 p. 9:

Et post Waltarene regnavit Audoin. Mater autem Audoin nomine Menia uxor fuit Pissae regis. Audoin ex genere fuit Gausus. Ipse adduxit Langobardos in Pannoniam, et mortuus est Audoin in Pannonia. Et regnavit Albuin, filius eius, pro eo; cui mater fuit Rodelenda. Eo tempore pugnavit Albuin cum rege Gebedorum nomine Cunimundo; et occidit eum Albuin in ipsa pugna; et debellati sunt Gebeti validissime vehementer. Tunc tulit Albuin rex uxorem nomine Rosemoniam, filiam Chunimundi, quem ipse occiderat; et ipse praedaverat. Ante habuit mulierem nomine Ludusenda, quae fuit filia Flothari regis Francorum; de qua habuit filiam nomine Albsuinda.

Andr. Berg. 1 p. 221-222:

...Defuncto igitur Wachone, Walthari, suo filio, regnum reliquit. Hoc quoque defuncto, regnavit pro eo Auduin. Hic habebat filium Alboin nomine. Qui, cum Gepidi super Longobardos irruerent, magna eos strage stravit. Mortuo Audoin, Alboin, filius suus, in regno successit. Qui sibi in coniugio sociavit Clodisindam, filiam Lotharii regis Francorum. Et cum Avaris perpetuam pacem fecit, et Cunimund regem Gepidorum superavit; et tantam adepti sunt predam, ut iam ad amplissimas pervenirent divitias. Gepidi vero a Longobardis subiecti sunt. Lombardi vero in Pannonia habitaverunt, et longe lateque nomen eorum percrebuit.

Prosp. auct. Havn. 4 p. 337:

Narses patricius cum Italiam florentissime administra-

ret et urbes atque moenia ad pristinum decorem per XII annos restauraret et populos suo iure atque prudentia foveret, Sophiae Augustae Iustini coniugis minis motus et obprobriis ignavae feminae perturbatus Alboanum regem Longobardorum cum omni exercitu suo ab Pannoniis invitavit. Qui cum Gebodorum regem Cunemundem, qui tunc apud Syrmium regnabat, cum quo tunc proelium ob praecedentium iurgiorum fomenta inierat, devicisset filiamque eius sibi in matrimonio copulasset, collectis suorum hostium copiis cum omni gente Longobardorum Italiam intravit.

Theoph. a. m. 5931 p. 94:

siehe oben S. 75.

Men. fr. 24-25 EL p. 454-456:

Fr. 24. "Ὅτι Ἀλβούσιος ὁ τῶν Λογγιβάρδων μόναρχος, οὗ γὰρ αὐτῷ ἀπέληγεν ἡ πρὸς Κονιμοῦνδον ἀπέχθεια, ἀλλ' ἐκ παντὸς τρόπου ᾔετο δεῖν καταστρέψασθαι τὴν τῶν Γηπαίδων ἐπικράτειαν, ταύτῃ τοι πρέσβεις ἐξέπεμψεν ὥς τὸν Βαιανδὸν ἐξ ὁμαιχμίου παρακαλῶν. παραγενομένων δὲ τῶν πρέσβεων, ἠντιβόλουν μὴ περιδεῖν σφᾶς ὑπὸ Γηπαίδων τὰ ἀνήκεστα πεπονθότας, μάλιστα καὶ Ῥωμαίων τῶν ἄγαν ἐχθίστων Ἀβάρους συμμαχοῦντων τοῖς Γήπαισιν. ἐδίδασκον δὲ ὥς οὐ κατὰ τοσοῦτον πρὸς Γήπαιδας τὸν πόλεμον ἀναρρίψουσι καθ' ὅσον Ἰουστινῷ μαχήσονται, βασιλεῖ τῷ τῶν Ἀβάρων ἔθνει ἐς τὰ μάλιστα δυσμενεστάτῳ γε ὄντι, ὃς παρωσάμενος τὰς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μητραδέλφου σπονδὰς πρὸς Ἀβάρους ἐκ πολλοῦ γεγεννημένης τῶν εἰωθότων ἐστέρησεν. προσετίθεσαν δὲ ὥς, εἴ γε ἔσοιντο ἅμα Λογγιβάρδοις, ἀκαταμάχητοι γενήσονται πως, καὶ ὥς καταστρεφόμενοι Γήπαιδας τοῦ τε πλούτου σφῶν ἔτι γε μὴν καὶ τῆς ἐκείνων κοινῇ κρατήσουσι χώρας καὶ ὥς ἡ Σκυθία τὸ λοιπὸν αὐτοῖς εὐημεροῦσι γε ἐς αἰεί, καὶ μὲν οὖν ἡ θράκη αὐτῇ ἔσται ἐνεπρίβματος, καὶ ἀπλῶς ἐδὼν οὐδενὶ πόνῳ ἐκ γειτόνων ὀρμώμενοι τὴν Ῥωμαίων καταδραμοῦνται, καὶ ὥς ἄχρις αὐτοῦ γε δήπου τοῦ Βυζαντίου ἐλάσουσιν. ἔφασκον δὲ οἱ τῶν Λογγιβάρδων πρέσβεις ὥς καὶ συνοίσει τοῖς Ἀβάροις τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἀσπασσάσθαι μάχην· ἡ γὰρ ἂν ἐκείνοι προτερήσουσι καὶ ἐκ παντὸς τρόπου καθελοῦσι τὴν Ἀβάρων δύναμιν, ὅπου καὶ γῆς τυγχάνουσιν ὄντες.

Fr. 25. "Ὅτι ὁ Βαιανδὸς τοῦς τῶν Λογγιβάρδων πρέσβεις δεξάμενος ἐδόκει τούτους περιφρονεῖν τῷ βούλεσθαι γε αὐτὸς

κερδαλεώτερον θέσθαι ὥς αὐτοῦς τὴν συμμαχίαν· καὶ πῇ μὲν τὸ μὴ δύνασθαι, πῇ δὲ τὸ δύνασθαι μὲν προΐσχετο, μὴ βοῦ-
λεσθαι δέ. ξυνελθόντα δὲ εἰπεῖν ἅπαντα τρῶπον ἀπάτης τοῖς
δεομένοις ἐπισείσας ἔδοξε μὲν πείθεσθαι μολίς, οὐκ ἄλλως
δὲ ἢ εἰ τὸ δεκατημόριον τῶν τετραπῶδων ἀπάντων, ὅσα παρὰ
Λογγιβάρδοις ὑπῆρχεν, αὐτῶς κομίσαιντο, καὶ ὥς, εἰ γέ-
νοιτο καθυπέρτεροι, ἡμῖς μὲν τῆς λείας ἔξουσιν αὐτοί,
τὴν δὲ τῶν Γηπαίδων χώραν εἰς τέλος. ἃ δὲ καὶ ἐγένετο· καὶ
ἐχώρουν Γηπαισι πολεμήσοντες. ἐπειδὴ δὲ ἐπύθετο Κονιμοῦνδος,
λέγεται δεῖσας ὥς καὶ αὖθις παρὰ βασιλέα Ῥιουστίνον ἔπεμψε
πρέσβεις, καὶ ὥς οὐδὲν ἥττον ἢ πρότερον ξυνεπιλαβέσθαι οἱ
τοῦ κινδύνου ἰκέτευσεν, καὶ πάλιν τὸ Σίρμιον καὶ τὴν εἰς
Δράου ποταμοῦ χώραν ἐπηγγέλλετο δώσειν, αἰδῶς τε αὐτὸν οὐκ
εἶχεν ἡδὴ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμωμοκότα ἅπας καὶ τοῖς ὄρκοις
οὐχὶ ἐγκατερῆσαντα. διδὼ δὲ καὶ βασιλεὺς Ῥιουστίνος εὖ
εἰδῶς τε καὶ τεκμαιρόμενος τοῖς φθάσασιν, ὥς Κονιμοῦνδῳ
ἔνεστι πιστεῦσαι οὐδὲν ὀτιοῦν, ἀνῆνασθαι μὲν οὐτὶ ᾧ
χρῆναι τὴν συμμαχίαν, ἀναβολῇ δὲ ὅμως παρεκρούσατο τοῦ
βαρβάρου τὴν αἵτησιν. ἔφη γὰρ ὥς διεσκεδασμένα τὰ Ῥωμαϊκὰ
ὑπάρχει στρατεύματα, ἔδν σπουδῇ δὲ ὥς οἶδν τέ ἐστὶν ἀπορ-
σας αὐτῶς ἐκπέμψοι. ἀκήκοα δὲ περὶ Κονιμοῦνδου καὶ τοιαύδε,
ἐμοὶ δὲ οὐ πιστά· λίαν γὰρ ἀναιδὲς ὑπῆρχε τὸν παρασπονδή-
σαντα περὶ τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ πάλιν. λέγεται δὲ ὥς καὶ
Λογγιβάρδοι τὴνικαῦτα ἐπρεσβεύσαντο παρὰ Ῥιουστίνον, καὶ
ὅτι Γηπαίδας τῆς ὥς Ῥωμαίους ἀγνωμοσύνης πλεῖστα ὅσα κακ-
γορήσαντες τὴν ἐκ Ῥωμαίων μὲν θηρώμενοι συμμαχίαν ἤνυσαν
οὐδὲν, κατεπράξαντο δὲ ὅμως πρὸς τοῦ βασιλέως μηδετέρους
τῆς Ῥωμαίων ἀπολαῦσαι ἐπικουρίας.

Euagr. V 4 et 12 p. 197-198, 208:

Γράφει δὲ ὁ Ῥιουστίνος τοῖς ἑκασταχοῦ χριστιανοῖς
πρόγραμμα, αὐτοῖς ὀνόμασι τοῦτο·

"Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ῥιουστίνος, πιστὸς ἐν Χριστῷ,
ἡμερος, μέγιστος, εὐεργέτης, Ἀλαμανικὸς, Γοτθικὸς, Γερμα-
νικὸς, Ἀντικὸς, Φραγκικὸς, Ἑρουλλικὸς, Γηπαιδικὸς, εὐσεβὴς,
εὐτυχὴς, ἔνδοξος, νικητὴς, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος, Αὐγου-
στος..."

...Τούτων κατὰ τὴν ἑῶαν πεπραγμένων, τὸ Σίρμιον πρὸς

τῶν Ἀβάρων ἔαλω, πρῶην μὲν ὑπὸ Γηπαίδων κρατούμενον,
Ἰουστινῶ δὲ πρὸς αὐτῶν παραδοθέν.

Isid. Chron. p. 476:

...Et a Langobardis Gípidēs extinguntur.

Dic. 155-164, 215. -- Schmidt 541-542. -- Mih. 512-513, 526-529.
-- Stein, Studien 8-9.-Jones I 304-305. -- Csal. 13-14. -- Ihm:RI
VII 1231. -- Stech:RE I A 641. -- Ensslin:RE VI A 529. -- Bóna I
239. -- Bóna II 116, 121. -- Szádeczky 66, 68, 132. -- Wensk.
28. -- Sevin 165-173. -- Dahn 26-27. -- Zeuss 440, 474.

Nachrichten über gepidische Überreste

568 führte der Awarenhagan die Übergabe von Sirmium betreffend mit dem byzantinischen Feldherrn Bonos erfolglose Unterhandlungen; danach zog er sich nördlich der Donau, ins ehemalige Land der Gepiden zurück. Gleichzeitig forderte der Awarenfürst mehrere, nach Byzanz entkommene Gepiden, mit Usdibad an ihrer Spitze, als eigene Untertanen zurück, Bonos wies jedoch das Ansinnen ab. Weitere Verhandlungen awarischer Gesandten mit dem Kaiser blieben ebenfalls ergebnislos /569 ?/: die Byzantiner behielten die vormalige gepidische Hauptstadt, Sirmium.

Men. fr. 27-29 EL p. 195-198, 456-459:

Fr. 27. «Ὅτι ὁ Βαϊανδὺς μετὰ τὴν τειχομαχίαν στέλλει
τινὰς ἀμφὶ τῆς εἰρήνης διαλεχθσομένους. ἔνιοι δὲ τῶν ἐν
Σιρμῷ ἀνὰ τὸ ἡλίσβατον τοῦ βαλανείου, ὃ δῆτα τῷ δήμῳ ἐτύχα-
νεν ἀνειμένον, ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πολεμίων κατὰ τὸ σῶνηθες
ἐνιζάνοντες καὶ ἐν ἀπόπτῳ καταδοκοῦντές τε καὶ θεώμενοι, εἴ
που ἐπῆλυσις ἔσται βαρβαρική, ὥς κατενόησαν τοὺς τῶν Ἀβάρων
ἄγγελιαφόρους ἤδη προσιόντας, τῷ μήκει τῆς ἀτραποῦ ἀποπλανη-
θέντες καὶ οὕτω κατεγνωκότες τὸ ἀκριβὲς ὑπετόπησαν εἶναι
πληθὺν Ἀβαρικὴν, ἐδήλωσάν τε αὐτίκα καὶ τὸ σημεῖον καθεῖλον.
ὁ δὲ Βῶνος πρὸς τοῦτο δυσχεράνας σαφέστερον ἔσπευσε καταμα-
θεῖν τὰληθεῖς. γνοὺς δὲ ὀλίγους εἶναι τοὺς Ἀβάρους καὶ βού-
λεσθαι οἱ ἐπικηρυκεῦσασθαι, ἐξέπεμψε καὶ αὐτὸς τοὺς ποιησομέ-

νους τὰς καταλλαγὰς εἰς τὰ ἔξω τοῦ τείχους. ἔτι γὰρ ἐκ τοῦ
 ἔλκους περιώδυνος ἦν, καὶ ὁ θεόδωρος ὁ ἱατρὸς οὐκ εἶα τὸν
 στρατάρχον ἐν φανερῷ γίνεσθαι τοῖς ἐναντίοις. εἰκὸς γὰρ
 μηδὲ εἰδέναι ἔφασκε τοὺς πολεμίους ὡς ἐβλήθη. εἰ δὲ τοῦτο
 κατάδηλον ἔσται αὐτοῖς, τότε ἀνάγκη μὴ ὑποκρύπτειν, ὡς ἂν
 μὴ ὑπόνοια γένηται σφίσι τοῦ ἀποβεβιωκέναι αὐτόν. οἱ δέ,
 ἔπειθ' ἕτεροι περὶ τῆς εἰρήνης ἦλθον διαλεχθησόμενοι καὶ
 οὐχὶ αὐτός, ὑπενόησαν ὡς διώλετο ὁ στρατηγός, καὶ αὐτῷ
 ἐθέλειν ἔφασκον ἐν συνουσίᾳ γενέσθαι. τότε ὁ θεόδωρος τοῦ
 συνοῖσοντος εὖ μάλα στοχασάμενος ἔλεξεν ὡς τὸ λοιπὸν οὐ
 χρεῶν ἀποκρύπτεσθαι τὸν στρατηγόν, μᾶλλον μὲν οὖν εἰς τὰ ἔξω
 ἵέναι τῆς πόλεως καὶ εἰς ὅψιν γίνεσθαι τῶν βαρβάρων· καὶ
 φαρμάκῃ τινὶ τὸ ἔλκος περιστείλας ἀφίησιν αὐτόν. καὶ δὴ
 προελθὼν ὁ Βῶνος ἀγχοῦ τε τῶν βαρβάρων γενόμενος ἐφάνη
 σφίσι. τότε οἱ πρέσβεις τοιαύδε ἀμοιβαίῳ τῷ λόγῳ ἔφασαν·
 ταῦτα ἡμῖν, ὦ Ῥωμαῖοι, διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς ὁ τῶν Ῥαβάρων
 ἐκέλευσε δεσπότης· μή μοι μέψιν τινὰ ποιήσασθε πόλεμον
 ἀραμένω· ὑμεῖς γὰρ πρῶτοι τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου δεδώκατε.
 πολλοῖς γὰρ πόνοις ὁμιλήσας καὶ ἀποδημίας οὐχ ἥκιστα
 ποιησάμενος μόλις ἐχειρωσάμην ταυτηνὶ τὴν χώραν, καὶ ὑμεῖς
 ἀφείλεσθέ με βιαίως αὐτήν. πρὸς τοῖς καὶ τὸν Οὐσδίβαδον
 τῷ τῶν δοριαλώτων ἀνήκοντά μοι νόμῳ ἔχετε λαβόντες. ἀλλὰ
 γὰρ καὶ ὕβρεις εἰς τὰ μάλιστα πικρὰς ὁ καθ' ὑμᾶς κατέχεε
 μοι βασιλεὺς, οὐ μόνον ἅπαξ ἢ δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, τῶν
 δεόντων τε οὐδὲν ἡβουλήθη διαπράξασθαι. εἰ τοίνυν τοιαῦτα
 πρὸς ὑμῶν ἡδίκημένος τοῖς ὅπλοις ἐχρησάμην, οὐδαμῶς ὑπάρχω
 μεμπτέος. καὶ νῦν οὖν, εἴ γε βούλεσθε περὶ σπονδῶν τε καὶ
 εἰρήνης ἡμῖν θέσθαι λόγους, ἐτοιμότατα ἔχομεν, ἐν ὑμῖν τε
 κείσθω προτιμῆσαι τὸ συνοῖσον καὶ τὰ εἰρηναῖα πρὸ τοῦ
 πολέμου ἐλέσθαι. πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ Βῶνος· πρότεροι
 μὲν ἡμεῖς οὐκ ἠρξάμεθα πολέμου. οὐδὲ γὰρ καθ' ὑμῶν ἡλάσαμεν,
 εἰς τοῦναντίον μὲν οὖν σὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἡλάσας, λοιπὸν
 δέ, ὅτι καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν βουλῇ ἐποίησατο χρήματά σοι ἐπι-
 δοῦναι· τοιγαροῦν καὶ παρέσχε τοῖς κατὰ σὲ πρέσβεσιν. ἔπειθ'
 δὲ κατενόησεν αὐθαδιζόμενον καὶ ὑπὲρ αὐτὴν δῆπου τὴν βαρβα-
 ρικὴν ἀλαζονείαν ἐξωγκωμένον ῥήματά τε ὑπερήφανα σημάναντα

καὶ τῆς σῆς δυνάμεως καθυπέρτερα, τῆνικαῦτα καὶ αὐτὸς ἄτε ἀγχίνους ἐπετέλεσε τὰ οἰκεῖα. καὶ τὸ νῦν δὲ ἔχον ἡμέτερον ἐστὶν ὡς βασιλέα στείλαι οὕς ἂν σὺ βουλευθείης πρέσβεις τοῦς βεβαιώσοντας τὰ περὶ τῆς εἰρήνης. μηδὲ γὰρ ἐν ἡμῖν εἶναι νόμιζε κἂν γοῦν φθέγξασθαι τι, μήτι γε καὶ ἑτέρως ἢ καθὰ βασιλεῖ τῷ ἡμετέρῳ δοκεῖ διαπράξασθαι. ταῦτα βῶνου εἰρηκότος, εὖ ἔχειν ἔδοξε τῷ Βαιανῷ τὰ ῥήματα. ἐσήμανε δὲ αὐτοῖς· ἐπειδὴ τὰ ἐς ὁμαιχμίαν ἐπόμενά μοι ἔθνη αἰσχύνομαι, αἰδῶς τέ με ἔχει, εἴ γε πάντῃ ἀπρακτος ἐνθένδε ἀναχωρήσω μηδὲν τι ὀνήσας ἑμαυτόν, ὡς ἂν μὴ οὖν ὀδέω μάτην πεποιηκέναι καὶ ἀκεροδῇ τὴν ἐπιχειρήσιν, βραχέα μοι τινα πέμψατε δῶρα. καὶ γὰρ ἐν τῇ Σκυθίᾳ περαιωθεῖς οὐδὲν ὀτιοῦν ἐκομισάμην, καὶ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ κἂν τεῦθεν ἥκιστα ὠφεληθέντα με ἀπελεύσεσθαι. βῶνυ δὲ τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ὅσοι γε ἀμφ' αὐτὸν (ἦν δὲ ὁ τῆς πόλεως μέγιστος ἱερεὺς) ἔδοξεν εὐλογον μὲν εἶναι τὸ προτεινόμενον· οὐδὲ γὰρ πλεῖστα ἐβούλετο κομίσασθαι, ἀλλ' ἄχρι ὀσκου ἑνὸς ἀργυροποιήτου καὶ ὀλίγου χρυσοῦ, ἔτι γε μὴν καὶ ἀμπεχονίσου Σκυθοῦ. πλὴν ἐδεδίσαν οἱ περὶ βῶνον ἰδιοβουλῆσαι καὶ οὐχὶ γνώμῃ τοῦ αὐτοκράτορος ἅπαντα διαπράξασθαι. ἀντεσήμαναν τοιγαροῦν αὐτῷ ὡς· νῦν ἔχομεν βασιλέα φοβερόν τε καὶ ἐμβριθέστατον, καὶ οὐκ ἀνεξόμεθα οὐδὲ ὅσα οἶδόν τέ ἐστὶ διαλαθεῖν αὐτὸν ἐπιτελέσαι αὐθαιρέτως, ἄλλως τε δὲ ἡμεῖς, ἄτε ἐν ἐκστρατεύματι τυγχάνοντες, οὐκ ἐπιφερόμεθα χρημάτων περιουσίαν, ἢ μόνον στρατιωτικὴν ἐφ'esτρίδα, ἣν γε δῆπου καὶ περιβεβλήμεθα, ἔτι τε τὰ ὅπλα. δωροφορῆσαι δὲ οὖν τῷ τῶν Ἀβάρων ἡγουμένῳ ἐς ᾧ ἐνταῦθα ἦκομεν ἔχοντες εὐτελῶν, ἄθρει, ᾧ χαγάνε, μὴ καὶ ὕβρις πέφυκε τις. ἀξιότιμον δέ, καθὰ ἔφην, ὥδ' οὐκ ἔχομεν· τὰ γὰρ τιμαλφέστερα τῶν ἐφοδίων ἡμῖν ἐν ἑτέροις ὑπάρχουσι τόποις καὶ ὡς πορρωτάτῳ ἡμῶν. εἰ οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτωρ φιλοφρονήσεται σε δώροις, οὐκ ὀκνήσομεν δῆπου καὶ ἡμεῖς γεγενηότες τε καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπόμενοι ταῦτα διαπράξασθαι, καθ' ὅσον οἷοί τέ ἐσμεν, ὥσπερ φίλῳ προσφερόμενοι καὶ ὁμοδοσῶ. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ Βαιανὸς σὺν ὄρκῳ ἠπέφλησεν ἢ μὴν στρατεύμα ἐκπέμψειν τὴν Ῥωμαίων ἐπιδραμούμενον. καὶ δὴ τοῦ στρατηγοῦ κατάδηλον αὐτῷ πεποιηκότος, ὡς ἐξέσται μὲν οἱ ποιεῖν ὅσα ἂν δυνήσοιτο, εἰδέναι δὲ ὡς οὐ πάντως ἐπ' ἀγαθῷ τῶν

στελλομένων ἔσται ἡ ἐπιδρομή, αὐτοὺς ἔφη ὅτι· τοιοῦτους ἐπαφήσω τῇ Ῥωμαϊκῇ ὥς, εἰ καὶ συμβαίῃ γε σφίσι θανάτῳ ἀλῶναι, ἀλλ' ἔμοιγε μὴ γενέσθαι τινὰ συναίσθησιν. καὶ δὴ παρεκελεύσατο δέκα χιλιάδας τῶν Κοτριοῦρων λεγομένων Οὐννων διαβῆναι τὸν Σάον ποταμὸν καὶ δηῶσαι τὰ ἐπὶ Δελματίαν, αὐτοὺς δὲ ἔδν πάσῃ τῇ κατ' αὐτὸν πλῆθει διελθὼν τὸν Ἰστρον εἰς τὰ τῶν Γηπαίδων διέτριβεν ὅρια.

Fr. 28. Ὅτι· ὁ Βαϊανὸς ὁ τῶν Ἀβάρων ἡγεμὼν ἐν βουλῇ ἐποίησατο πρεσβεύσασθαι καὶ περὶ σπονδῶν λόγους προσαγαγεῖν. τὸν δὲ Βιταλιανὸν ἐζήτει χρυσὸν οἱ παρασχεῖν, ὥς ἂν μὴ λεηλασάτω χρῆσοιτο κατὰ δὴ τὸν τῆς ἐκεχειρίας καιρὸν. ὁ δὲ ἰδιοβουλῆσας καὶ εἰληθῶς ἐκ τοῦ τῆς Ἰλλυριδοῦς ὑπάρχου νομίσματα οὐ μείον ἢ ὀκτακόσια παρέσχετο τῷ Βαϊανῷ. ταύτην τοι καὶ ἔστειλε τὸν Ταργίτιον ὁ τῶν Ἀβάρων ἡγεμὸς, ἔδν τῷ καὶ Βιταλιανὸν τὸν ἑρμηνέα, τῷ βασιλεῖ λέγοντας ὥστε τὸ Σίρμιον οἱ ἐνδοθῆναι καὶ τὰ συνήθη χρήματα, ἅτινα οἱ Κοτράγιοι καὶ Οὐτίγιοι πρὸς Ἰουστινιανοῦ ἐκομίζοντο βασιλέως, οἷα δὴ αὐτοῦ ἅμῃ τῷ φύλῳ τούτῳ καθελόντος· πρὸς τοῖς καὶ Οὐσδίβαδον τὸν Γήπαιδα. ἔφασκε γὰρ τοῦς Γήπαιδας ἅπαντας αὐτῷ ἀνήκειν, ἅτε δὴ καὶ αὐτοὺς πρὸς αὐτοῦ καταπολεμηθέντας. ἀφικομένων δὴ οὖν τῶν πρέσβων κατὰ δὴ τὴν βασιλίδά πρὸν παρελθόντων τε ὥς τὸν αὐτοκράτορα, ἔφη ὁ Ταργίτης· ὦ βασιλεῦ, πάρεμι σταλεῖς ὑπὸ τοῦ σοῦ παιδός· πατήρ γὰρ αὐτοὺς ἀληθῶς Βαϊανοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς δεσπότης. πέποιθα δὴ οὖν ὥς ἐπιδείξασθαι προθυμείης τὴν περὶ τὸν παῖδα στοργὴν τῷ διδόναι τὰ τοῦ παιδός. οὕτω τοῖσιν ἐχόντων ἡμῶν, τάχα δὲ σοῦ καὶ ἡμῶν, ἄρα οὐχὶ παραχωρήσεις αὐτῷ τῶν γεῶν; οὐ γὰρ ἐς ἀλλότριον οὔτε μὴν πολέμιον τινα τὰ διδόμενα μεταθήσοις σχεδόν, οὐδὲ μεταβήσεται τῶν παρεχομένων ἡ κυριότης, ἢ πάλιν εἰς σὲ ἀναδραμεῖται διὰ τοῦ παιδός. εἴ γε παράσχοις αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς ἤκω, τὴν τε πόλιν τὸ Σίρμιον καὶ τὰ χρήματα κατ' ἔτος, ὅσα βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς Κοτραγήροις καὶ Οὐτιγοῦροις ἐδίδου, οἷα Βαϊανοῦ τήμερον δεσπόμενος τούτων γε δήπου τῶν ἐθνῶν· ἔτι καὶ Οὐσδίβαδον τὸν Γήπαιδα καὶ τοῦς περὶ αὐτόν· οὐδὲ γὰρ περὶ τούτων ἀντερεῖ τις ὥς οὐχὶ πεφύκασιν ἀνδράποδα Βαϊανοῦ. ταῦτα ὁ Ταργί-

της ἔλεξεν. ἀτὰρ ὁ βασιλεὺς οὐ πρεσβευσόμενος ἦκει, ὡς ἔοικεν, ὧ Ταργίτα, μᾶλλον μὲν οὖν πρὸς ἀγνοοῦντας ἡμᾶς τεκμηριώσασθαι βουλόμενος τῶν Ἀβάρων τοῦς τρόπους. εἰ γάρ, ὡς φατε, δοίημεν ὑμῖν τὰ ὅσα τοῖς πρώην οὖνοις, οἴκτῳ μᾶλλον καὶ οὐ φόβῳ, τῷ μὴ ἐθέλειν αἶμα ἐκχεῖν, Ἰουστινιανὸς ἐδίδου, γελοῖόν γε ἂν εἴη, † καὶ οἷς τὸ φιλόανθρωπον ἀπονέμειν δεῖ καὶ οἷς ἀντιτάττεσθαι, φανῶμεν οἱ αὐτοί, ὅποτε οἱ δεῖλαιοι κοτράγηροί τε καὶ οὐτίγουροι, οἷς διαβεβαίουσθε πρὸς ἡμῶν κομίζεσθαι χρήματα, τοῦτο μὲν φυγόντες ἡμᾶς, τοῦτο δὲ πεπτωκότες ὑφ' ἡμῶν τυγχάνουσιν ἄρδην ἠφανισμένοι. τί οὖν παρὰσχοιμεν ὑμῖν τὰ τῶν ἡσσωμένων; ἀλλ' οὐ τῇ φύσει ξυνάδει τῶν πραγμάτων καὶ κρατεῖν ἅμα καὶ ὑπὲρ τῶν κεκρατημένων ἑτέροις χρήματα καταθεῖναι. οὐ γὰρ ἀποχρῶν, εἰ φανεῖται ἅπαξ τοῦ τὰ δέοντα φρονεῖν ἑστερημένοι, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς συνήθειαν ἔλκειν τὴν ἀφροσύνην οἴεσθε δεῖν. τί οὖν ποιοῦμεν τὸν Οὐσδίβαδον; ὑμῖν ἀποδοίημεν; οὐχ οὕτω πεφύκαμεν ἡλίθιοι ὥστε τὰ ἡμέτερα καταπροέσθαι καὶ ταῦτα βαρβάροις καὶ λυμαينوμένοις τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτεῖα. ὁ γὰρ πρὸ ἡμῶν τὸ βασίλειον ἀναδεδεγμένος κράτος Γήπαιδας ἐπὶ ἡλῦδας ὄντας εἰσεποιήσατο καὶ χῶραν αὐτοῖς ἀπένειμε τὴν περὶ τὸ Σίρμιον, εἴτα καὶ πολέμου κινηθέντος αὐτοῖς ὡς Λογγιβάρδους, ὥσπερ εἰκός, ξυνεπελαβόμεθα τοῦ κινδύνου τοῖς οἰκέοις, καὶ ἂν ἐκράτουν οἱ Γήπαιδες τῇ Ῥωμαίων χειρί, εἴ γε μὴ ἀνδραποδώδεις ὥφθησαν καὶ τῷ τῆς γνώμης δολερῷ τοῦς εὐεργέτας ἐλύπησαν. ἀνθ' ὧν ἐπιβουλευσάντας ἡμῖν ἀσύγγνωστα οὐ Ῥωμαῖοις ἔδοξε μετελθεῖν τοῦς ἀγνοήσαντας, οἷς ἔνεστι μὴ ἀντιτιθέναι τὰς τιμωρίας ἰσορρόπους τοῖς πλημμελήμασι, μᾶλλον μὲν οὖν περιιδεῖν, ὡς ἂν ὑφ' ἑτέρων ἐς τὸ παντελὲς διαφθαρῇσιντο. εἰ τοίνυν ἄλλως οὐκ ἔχει ταῦτα, ἐπεὶ περ ἡμεῖς ἐπεγκαλεῖν ἄξιοι καθεστήκαμεν, ὅτι τοῦς ἡμῖν ἀνήκοντας ἔχετε Γήπαιδας, ἀντέστραπται καθ' ἡμῶν τὰ τῶν ἐγκλημάτων. ὑμεῖς μὲν γὰρ τὸν Οὐσδίβαδον, ἡμεῖς δὲ καὶ τοῦς Γήπαιδας ὑμᾶς τοῦς λοιποὺς εἰσπράξοιμεν. Ῥωμαῖοι γὰρ ἄνωθέν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς σωφρονίζειν ἐτάχθημεν τὸ ἀνόητον, οὐ μὴν ἀνόητοί τινες εἶναι νομίζεσθαι. ἀλλὰ τὸ Σίρμιον ἐγχειρίσωμεν βαρβάροις; οὐκ ἀρκέσει γὰρ ὑμῖν τὸ περιεῖναι μέχρις ὅπλα κινεῖν οὐ βούλονται Ῥωμαῖοι.

ἀλλ' ἔρεῖς, ὦ Ταργίτα, ὅτι διαβήσεται Ἰστρον ὁ χαγάνος, ἔτι γε μὴν καὶ τὸν Ἑβρον, καὶ ὅτι τὰς ἐπὶ θράκης αὐτοβοεῖ παραστήσεται πόλεις. ἀλλὰ προφθάσουσιν αἱ Ῥωμαῖκαὶ δυνάμεις καὶ τῆς ἐλπίδος αὐτὸν ἀφαιρήσονται, καὶ μᾶλλον αὐτοῖ σκευαγωγήσουσι τὰ Ῥαβάρων. καὶ οὐ παυσόμεθα καταβάλλοντές τε καὶ χειροῦμενοι, ἕως ἂν ἐφύβριση τὸ βάρβαρον. λυσιτελήσει δὲ Ῥωμαίοις ἀντὶ τῆς εἰρήνης ὁ πόλεμος. Ῥαβάρων γὰρ τῶν νομάδων τε καὶ ἐπηλύδων καθεστάναι φίλους τῆς ὡς αὐτοῦς δυσμενεῖας βαρύτερον, ἄλλως τε καὶ φίλας ὑποῦλου καθεστώσης. κρεῖσσον ἐν τοῖς σώμασιν καὶ οὐχὶ ταῖς ψυχαῖς φέρειν τὰ τραύματα. πρὸς ταῦτα, ὦ Ταργίτα, καὶ τόξα καὶ ἵπποι καὶ μυρταὶ δυνάμεις ὀπλιτῶν ἔστωσαν ἐν παρασκευῇ· οὐ γὰρ ἡσυχία τοῦ συνοίσοντος αἰρετώτερον. τοσαῦτα εἰπὼν ὁ αὐτοκράτωρ μεγαληγορία τε χρησάμενος πολλῇ τῶν Ῥαβάρων ἀφῆκε τοὺς πρέσβεις, πρότερον βῶν τῷ στρατηγῷ ἐν γράμμασι πλεῖστα ἐπιμεψάμενος ὅτι γε ὅλως αὐτῷ τοιάδε προῖσχομένους ἔστειλεν ἐς Βυζάντιον, πρὸς γε καὶ σημήνας ἔργου ἔχεσθαι καὶ πάντα τὰ πολεμιστήρια ὄργανα ἐπισκευάζειν, σαφῶς ἐπιστάμενος ὡς ξυγκροτηθήσεται ὁ πρὸς Ῥαβάρους πόλεμος καὶ μάλα αὐτίκα. καὶ δὴ ὁ βῶνος ἐπεὶ τὸ βασίλειον ἀνελέξατο γράμμα, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἔξηρτθετο.

Fr. 29. Ὅτι αὐθις ἦλθε Ταργίτιος βουλόμενος πρεσβεῦσασθαι ὡς βασιλέα, ἐκεῖνά τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἅπερ καὶ ἄλλοτε. τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομίσασθαι ἅτε οἰκεῖον ὃν αὐτῷ κτῆμα, ἐξότε τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διέφθαρτο πράγματα, ἔτι τε καὶ τὰ χρήματα, ἅπερ Ἰουστίνος τοῖς Οὐννοῖς ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἐδίδου· καί, οἷα μηδὲν εἰληφόντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροισχομένων ἐτῶν, ἅπαντα ὁμοῦ Ταργίτιος εἰσπράττειν ἡξίου οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐρρωμένας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδίβαδον ἐζητεῖ οἷα προσήκοντα τῷ τῶν δοριλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. καὶ ἕτερα δὲ τινα προεβάλλετο ὁ Ταργίτιος ὑπερηφάνιας ἀνάπλεα, ὧν οὐδένα λόγον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρῆτο τοῖς ῥήμασιν.

ἐπὶ τοῦτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖται φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη πλέον οὐδέν, διαφῆκε τὸν Ταργίτιον ὁ βασιλεὺς εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιβέριον αὐτοκράτορα στρατηγὸν περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

Dic. 166. -- Schmidt 542. -- Mih. 512-515. -- Stein, Studien 10-13, 119. -- Szádeczky 67-68. -- Sevin 170, 176-177. -- Zeuss 440.

Am 2. April des Jahres 568., am zweiten Feiertage des Osterfestes brachen viele Gepiden mit Alboin nach Italien auf. Im Zeitalter des Paulus Diaconus bewohnten sie dort ganze Dörfer.

Paul. Diac. hist. Lang. II 7, 26:
siehe oben.

Dic. 211, 214. -- Schmidt 542. -- Stein, Studien 10, 32. -- Csal. 14. -- Bóna I 239. -- Szádeczky 66-67. -- Wensk. 492, 498. -- Sevin 173, 176, 186. -- Dahn 26-27. -- Zeuss 440, 475.

Der Bezwingen der Gepiden, Alboin herrschte nur dreieinhalb Jahre in Italien. Anlässlich eines Festgelages zwang er nämlich seine Gattin, Rosamunde aus der Hirnschale ihres eigenen Vaters Kunimund zu trinken. Darüber empört brütete die Königin Rache, liess ihren Gemahl umbringen und zog im Monat August des Jahres 572 mit einer grossen Menge Gepiden und Langobarden nach Ravenna, wo sie bald einem Giftmorde zum Opfer fiel. Diese Begebenheit wird von den Geschichtsschreibern mit romanhaften Elementen üppig gefärbt vorgetragen.

Paul. Diac. hist. Lang. II 28-30:
siehe oben.

Origo gent. Lang. 5 p. 4-5:

....Regnavit Albuin in Italia annos tres, et occisus est in Verona in palatio ab Hilmichis et Rosemunda uxore sua per consilium Peritheo. Voluit regnare Hilmichis, et non potuit, quia volebant eum Langobardi occidere. Tunc mandavit Rosemunda ad Longinum praefectum, ut eam reciperet Ravenna. Mox ut audivit Longinus, gavisus est, misit navem angarialem, et tu-

lerunt Rosemunda et Hilmichis et Albsuindam, filia Albuin regis, et omnes thesauros Langobardorum secum duxerunt in Ravenna. Tunc ortare coepit Longinus praefectus Rosemunda, ut occideret Hilmichis et esset uxor Longini. Audito consilium ipsius, temperavit venenum, et post valneum dedit ei in caldo bibere. Cumque bibisset Hilmichis, intellexit, quod malignum bibisset; praecepit, ut ipsa Rosemunda biberet invita; et mortui sunt ambo. Tunc Longinus praefectus tulit thesauros Langobardorum, et Albsuinda, filia Albuin regis, iussit ponere in navem et transmisit eam Constantino-polim ad imperatorem.

Hist. Lang. cod. Goth. 5 p. 9-10:

....Et cum regnasset Albuin in Italia annos tres et menses sex, malo inito contra eum consilio per Rosemoniam uxorem et consilio Peredei cubicularii sui ab Elmechis spatario suo occisus est in Verona civitate. Et volebat Helmechis regnare, et non potuit propter metum Langobardorum et necem Albuini. Tunc mandavit Rosemonia festinanter Longino praefecto militi Ravenensi, ut eam in fugam susciperet ad Ravennam. Ut autem audivit Longinus haec verba, misit movere angareas, et tulerunt Rosemoniam et Alsuendam, filiam Albuin regis, et omnem thesaurum Langobardorum secum duxerunt et Helmechis. Unde plures annos scisma et bella inter Langobardos et Romanos fuerunt. Tunc - ut per fime-neum primum exordium accidit mala suasio peccati, inde usque ad praesentem diem feminalis tenet consuetudo peccandi - suasit ipsa Rosemonia Longino militi, sicut prius ab Elmechis, ut et ipsa occideret Helmechis et Longino esset uxor. Initio isto consilio, temperavit venenum Rosemonia et dedit Helmechis. Cumque gustasset, intellexit, quod malignum biberat; praecepit, ut et ipsa Rosemonia cum eo biberit invita; et mortui sunt ambo. Tunc Longinus praefectus tulit omnes thesauros Langobardorum, et Albsuenda, filia Albuin regis, iussit ponere in naves, et transmisit eam Constantinopolim ad imperatorem suum.

Andr. Berg. 1 p. 222:

....Rex Alboin postquam in Italia tres ann. et sex menses regnavit, insidiae suae coniuge interemptus est....

Agnellus 96 p. 339-341:

Igitur imperante Iustino II. anno 6. nepos Iustiniani, Alboin rex Langobardorum a suis occisus est in palatio suo, iussu uxoris suae Rosmundae, 4. Kal. Iulias. Causa vero interfectionis suae, quam scimus, non praetermittam, sed alacriter in medio proferam, ut caveatis. Quadam vero die, dum laetus duceret prandii horam, et cibus regius sibi ablatu fuisset, et crapula vini subsecutus esset, inter cetera pocula iussit deferri caput soceri sui, Rosmundae patris. Quod adductum iussit eum implere bacho usque ad summum, et sic eum totum ebibit; biberunt omnes simul vino laetificati. Tunc praecepit rex pincernae implere caput usque ad summum et Rosmunda uxori sua dari. Quod capud erat ex auro ligatum optimum margaritisque et diversis preciosissimis gemmis infixum. Quo porrecto, ait rex: "Bibe per totum". Illa mox ut accepit, gemuit, sed fronte serena dixit: "Iussa domini mei alacriter expleam". Postquam bibit, reddidit pincernam, dolorem geminavit in corde, duritie in pectore servans. Non vagemus per multa, interfectionem prodamus. Vir autem in illis diebus in ipso erat regis palatio vir fortis, nomine Helmegis, qui vesterariam reginae concubitu fruebat. Quem regina accersitum oratabatur, ut regem extingueret. Cui ille renuens voluntati, dixit: "Absit a me, ut manum meam contra dominum meum regem levem. Tu scis, quia vir fortissimus est, et non queo eum superare." Et illa: "Quamvis non facias, ne sciat quis." Et ille: "Certe numquam hic sermo de ore meo egredietur. Alium adibe interfectorem, ego non facio. Quando hoc facere voluisti, non debuisti te cum eo sociare, sed postquam rex effectus, fidem serva." Tunc recepit se furibundam in cubiculum suum, cogitare coepit, quomodo maritum posset extinguere. Quae, excogitato consilio, vocavit vesterariam suam et ait ad eam: "Iura mihi, quod non prodas me neque denudes consilium meum, et quae-

cumque dixerō tibi, facito." Postquam pollicita est, ut audistis, ait regina: "Animus meus cotidie mecum expugnat in amore istius iuvenis, qui tecum concubuit. Pone ei decretum in occultum locum, quando tecum dormire debeat, et dicito ei: 'Repente fruiere concubitum, quia festinans ego non possum morari.' Et induam ego vestimenta tua posita in abdito, et non cognoscar." Quadam die ille, cum vellet cum vesteraria dormire, sicut solitus erat, illa monita dixit: "Nisi veneris illa et illa hora in tali abdito loco, non possumus amplexibus constringi, quia frequenter vocata non possum aspectu regina deesse." Ille autem consentiens: "Sic fiat", inquit. Fecit illa, ut ammonita fuit, et omnia verba haec retulit regina. Hora autem facta tenebrosa, induit se Rosmunda vestimenta mancipiae suae, et stans in loco, ubi ad cunsummanda iniquitas fieri debere, tunc ille veniens, cum coepisset obscurari, subdita et levi voce dixit ad eum: "Hora est iam, revertar ad dominam meam, ne forte quaesita tribulatio mihi accrescat." Tunc ille mansit in eodem loco, illa se prosternente. Postquam expleto scelere dixit ad eum: "Qua ego sum?" Ille inquit: "Vesteraria regina." Cui illa subiunxit: "Nonquid non Rosmunda regina sum? Nonne dixi tibi, quod sponte facere noluisti, cogam invite?" Ille vero, cum agnovisset, quia regina esset, coepit plorare et dicere: "Heu mihi, quid induxisti super me hoc peccatum? Quare sine omni occidisti me gladio? Quis thronum regis aliquando maculavit aut reginam oppressit, sicut ego miser?" Tunc illa consolatoria coepit verba proferre et dicere: "Tace! Hac ad salutem facta sunt; tamen talis inter te et Albuinum regem misculata est, ut aut tu illum punieris, aut ille suo te gladio truncabit. Antequam haec divulgata sint, primus irruē in eum; et cum dies fuerit aptus, mittam ad te: tu vero veni ad locum paratum, interfice eum!" Diem vero quandam, paratum regale prandium, iocundatus est rex protelante convivium, et bibit tantum vinum, quantum nunquam plurimo biberat tempore, ortante uxore sua. Et postquam se strato

suo recepit, Rosmunda ingressa coepit capitis regis capillos huc illuc dividere et cutem unguibus attrectare, quasi pro delectamento ei fuisset. Qui subito somno arreptus, vino compulsus, tetigit bis et ter, ut probaret, forte num sopore gravi depressus esset, et misit vocare sceleris sui socium, ut citius veniret. Tunc illa abstulit gladium ancipitem, qui erat ad caput eius, qui utebatur lateri regis, quem spata vocamus, et alligavit iuxta capitalia lecti fortiter cum ipsa lora, qua regi praecingebatur lumbos, quod in ipsa infixa erat vagina. Interfector vero cum venisset, volens a tali evadere scelere, ut in eo manum non mitteret, illa cuntra exprobrabit eum: "Si proferas, infirmus quod sis viribus et non valeas illum interimere, ego in eum manum extendam. Dic tantum, quod imbecillis sis virtute; modo cunspicis, quid fragilis faciat sexus." Haec intentio inter eos adcrevit pene hora una. Cumque molesta ei esset et vim faciente, ut regem occideret, subiunxit dicens: "Gladium eius, quem expavescis, maxime involutum et fortiter ligatum est." Et ille: "Tu nosti, vir quia proelior est et fortis viribus est et validissimus manibus. Multa vicit bella, plurimos subiugavit, inimicorum castra prostravit, depopulatisque hostibus, alterius oppida termino suo iunxit. Et qui haec sine alterius metu omnia quassavit, quomodo eum solus ego possum iugulare?" At illa cum tristitia dixit illi: "Nullum mihi inpingere crimen aliquod potes. Recordare scelus, quod fecisti; quia si nudatus fueris, morieris; omnes enim praeter regem me diligunt. Si hoc quis scierit facinus, occulte interficere te faciam." Ad haec verba ille aporiat, ingressus est cubiculum, ubi rex ex parte vino digesto iacebat; et accesit ad stratum regis, eduxit gladium, ut interficeret eum. Ille vero sentiens, evigilans de somno surrexit. Voluit gladium evaginare, et non valuit, quia colligatus uxoris manibus fortiter fuerat. Tunc arripiens scabellum, ubi pedes ponere solitus erat, pro scuto usus est seque modice defendit; vociferansque, nullus erat qui

audiret, eo quod iussu uxoris suae, quasi regi quies, omnes ianuae palatii clausae erant. Superatusque rex interfectus est. Volueruntque Langobardi hunc interimere homicidam et reginam cum ipso; sed notum cunsilium, venit Veronam, donec furor populi cunquiesceret. Sed iurgantes fortiter Langobardi contra eam, depopulatum palatium, cum multitudine Gebedorum et Langobardorum mense Augusti Ravennam venit et honorifice a Longino praefecto suscepta est cum omni ope regia. Post aliquantos autem dies misit ad eam praefectus, dicens: "Si caritati mea copulata fuerit et se lateri meo adhaerere voluerit et connubio iunxerit, amplius erit post, quam modo regina est. Nonne ei melius est, ut regnum et principatus totius Italiae teneat, quam hoc perdat et regnum amittat?" Illa autem mandavit ei, dicens: "Si ille vult, infra paucos dies fieri potest." Die vero quadam, dum balneum parare iussisset, et vir, qui maritum occiderat, lavacrum ingrederet, postquam egressus de balneo, in ipso fervore corporis, quod calor obsederat, attulit Rosmunda calicem potione plenum, quasi ad regis opus; erat enim venenum mixta. Tunc ille sumens de manu eius vasculum, coepit bibere. At ubi intelligens, potum esset mortis, submovit ore suo poculum, dedit reginae dicens: "Bibe et tu mecum." Illa vero noluit; evaginatoque gladio stetit super eam et dixit: "Si non biberis de hoc, te percutiam." Volens nolens bibit, et ea hora mortui sunt. Tunc Longinus praefectus abstulit omnes Langobardorum thesauros et cunctas opes regias, quas Rosmunda de Langobardorum regno attulerat, una cum Rosmundae et Alboini regis filia ad Iustinianum imperatorem Constantinopolim transmisit; et gavisus est imperator et auxit praefecto plurima.

Greg. Tur. IV 41:

Mortua autem Chlodosinda, uxore Alboeni, aliam duxit coniugem, cuius patrem ante paucum tempus interfecerat. Quae causa mulier in odio semper virum habens, locum opperiebat, in quo possit iniurias patris ulcisci; unde factum est, ut unum ex famulis concupiscens, virum veninu medicaret. Quo

defuncto, cum famulo iit, sed adpraehensi, pariter
interfecti sunt.

Dic. 211-213. -- Schmidt 542. -- Stein, Studien 16-17.
-- Sevin 173-175. -- Zeuss 475.

Auf der mutmasslich vom letzten Drittel des VI. Jahr-
hunderts herrührenden Liste wird der Name "Gipedes" unter
den Volksnamen der Goten, Walagoten, Vandalen und Sach-
sen erwähnt.

Gener. regum p. 326:

Tres fuerunt fratres unde sunt gentes: Erminus
Inguo et Istio frater eorum. Erminus genuit Gotos Walago-
tos Wandalus Gepides et Saxones. Haec sunt gentes V.

Dic. 4-5.

Das Beowulf-Lied gewann seine endgültige Gestalt im
VIII. Jahrhundert, spiegelt aber vermutlich die Verhält-
nisse des VI. Jahrhunderts wider; nach dessen Zeugnis
waren noch Gepiden in der Gegend des Kattegat, in der
Nachbarschaft der Dänen und Schweden zu finden.

Næs him ænig þearf,
þæt hē tō Gifðum oððe tō Gār-Denum
oððe in Swio-ricē sēcean þurfe
wyrsan wīg-frecan, weorðe gecypan.

Dic. 8. -- Schmidt 529. -- Wensk. 298. -- Sevin 14-15.

582 folgten sieben Gepiden dem Oberschamanen Bookolab-
ras, als sich dieser den Zorn Bajans befürchtend vom
awarischen Machtbereich losriss und nach Byzanz hin-
kam.

Th. S. I 8, 1-9 p. 53-54:

8. Μετοπώρου δ' ἀρχομένου πάλιν οἱ βάρβαροι τῆς συν-
θήκας διέχεον τὴν τε θυαίχιμιν εἰς τὸ φανερὸν ἀνδραποδί-
ζονται. λέξω δὲ τὴν αἴτιαν, οὐδ' ἀναίνομαι. Ἐκθῆς ἀνὴρ
βοσκολαβρᾷ τὴν ἐπωνυμίαν περιηγόμενος (εἰ δέ τι καὶ τῆς
προσηγορίας τὸ σαφέστατον ὑπογλίχῃ μαθεῖν, παραυτίκα
πρὸς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μετοχετεσσω τὸ ὄνομα. μάγον,
ταῦτ' οὖν δὲ φάναι ἱερέα, τὴν τῶν Ἐκυθῶν ἐπὶ τὴν εὐγενίδα με-
ταμορφοῦντες φωνὴν τῆς ἑρμηνείας τευξόμεθα), οὗτος ἔδρα
τὸ τῆνικαῦτα καιροῦ φιλοκίνδυνον τόλμημα. παρευνάζεται
γὰρ ἐνὶ τῶν τοῦ Χαγάνου γυναικῶν ἡδονῇ τε βραχεῖα δαλεα-
σθεῖς εἰς μεγάλας ἄρκυς θανάτου ἐμπέπηχεν. ὑποτοπήσας δὲ
μὴ που τὸ κακὸν φωραθεῖ καὶ περίβλεπτον ὥδ' οἱ τὸν ἔλεγχον,
ὑποπέσας ἐκ τῶν ὑπηκόων Γηπαίδων ἄνδρας ἑπτὰ τὴν φυγὴν ἐπὶ
τὸ ἀρχέγονον ἐπεποίητο φύλον. Οὕνοιοι δ' οὗτοι, προσοικούντες
τῇ ἕω, Περσῶν πλησιδωροί, οὓς καὶ Τοσρκούς ἀποκαλεῖν τοῖς
πολλοῖς γνωριμώτερον. καὶ οὖν διαπορθμεῶν τὸν Ἰστρον,
ἐπὶ τὴν Λιβιδινῶν πόλιν φερόμενος, ἀλοῦς ὑπὸ τινος τῶν
Ῥωμαϊκῶν ἡγεμόνων τῶν ἐς φρουρὰν συντεταγμένων τοῦ Ἰστροῦ
τό τε γένος ἐδήλου καὶ τῆς πάλαι διατριβᾶς καὶ τὴν ἐντεῦθεν
ἐπελαύνουσαν ἡδονήν. ἐπεὶ δὲ πιθανῶς ἐδόκει τῇ διηγῆσαι τοῦ
ἀτυχήματος, παρὰ τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος παραπέμπε-
ται. κἀντεῦθεν ἐδόκουν αἱ Ῥωμαϊκαὶ σπονδαὶ διασχίζεσθαι,
καὶ παραγυμνοῦται ὁ πόλεμος, ἔτι Ταργίτιου τοῦ βασιλικοῦ
ἐπιβαίνοντος ἄστεος ἐν πρέσβων μοῖρᾳ καὶ τὸν ἐγκύκλιον
πλοῦτον παρὰ Ῥωμαίων ὑποθερίζοντος, ὃν αἱ συνῆλκεν τῷ
Χαγάνῳ ἂν' ἔτος ἐβλάστανον ἕκαστον. τοῦτό τοι καὶ βασιλέα
οὐκ ἀπὸ τρόπου πρὸς ὀργὴν ὑπέρθετιζεν οὐχ ἥκιστα φενακίζεσθαι
ὑπὸ τῶν Ἀβάρων διανοοῦμενον, τοῦ μὲν ἑξαιτουίντος τὸν
ἐγκύκλιον πλοῦτον καὶ τῆς εἰρηναίας προσόδου, τοῦ δὲ μὴ
ἀτρεμοῦντος, ἀλλὰ τὴν Εὐρώπην δηοῦντος καὶ ἀναστάτους ποιου-
μένου τῆς πόλεις. ἐξοστράκιζεται γοῦν ὁ Ταργίτιος ἐπὶ τὴν
Χαλκίτιδα νῆσον ἐπὶ μῆνας σκληραγωγούμενος ἕξ, καὶ μέχρι
τούτου ὁ τοῦ βασιλέως θυμὸς ὑπεφλέγμαινεν.

Dic. 215. -- Schmidt 542. -- Mih. 534-535. -- Csal. 14.
-- Szádeczky 73-74. -- Sevin 178.

Maurikios bedient sich in einem an den Frankenkönig Childebert II. zwischen 585 und 590 gerichteten Briefe des Beinamens "Gypedicus". Eine Inschrift bezeichnet den Kaiser ebenfalls als "Gipidicus".

Mauric. epist. p. 148:

In nomine domini dei nostri Iesu Christi. Imperatore Caesar Flavius Mauricius Tiberius, Fidelis in Christo, Mansuetus, Maximus, Beneficus, Pacificus, Alamannicus, Gothicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Erullicus, Gypedicus, Africus, Pius, Felix, Incleti, Victor ac Triumphator, semper Augustus, Childebertho, viro glorioso, regi Francorum.

Fiebiger 268 p. 137:

CIL XI 11 Ravenna: [Imp. Caes. Fl. Mauricius.....] Gipid(icus), Pius, Fel(ix), incl(itus) vict(or) a[c triumph(ator), semp(er) Aug(ustus),] fuisse ad necessariam in [staurationem a]quaeductuum eiuds(em) civi [tatis.....c]onstituta Smaragdum v(irum) [praeclsum]

Dic. 222. -- Sevin 178.

592 oder 595/96 hat ein, vielleicht mit dem awarischen Bookolabras nach Byzanz verschlagener gepidischer Jüngling bei Gelegenheit einer Jagd unweit bei Anchialos, in einem Walde einen Leibwächter des Kaisers Maurikios heimtückisch ermordet und ausgeplündert.

Th. S. VI 2,2-9 p. 222-223:

....τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παροδευομένων τῷ βασιλεῖ ἐντυγχάνει αὐτῷ ἐλάφῳ πληθὺς. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν αὐτοκράτορα τῶσι καὶ βέλεσι τῶν ζώων ἐπετοξάζοντο. πλήττεται γοῦν τὸ μέγιστον τῶν ἀγελαζομένων ἐλάφῳ, καὶ εἰκότως ἐπιδίωξις καρτερὰ ὑπὸ τῶν κυνηγετούντων ἐγίνετο. ἤλθου τε δυομένου, καὶ τῆς ἐλάφου ἐξαλλομένης καὶ τῷ τάχει τῶν ποδῶν ἀποκλινούσης τὴν θήραν, οἱ μὲν ἄλλοι ἐπαύοντο, τῶν δὲ τῷ βασιλεῖ τις

δορυφόρων καὶ Γήπαις τὸ γένος ἀνὴρ εἶχοντο τῆς διώξεως. ἐπὶ τινα τοίνυν δορυμὸν χωρησάσης ἐκείνη αὐτῇ τῆς ἐλάφου τῇ τοῦ δορυμὸς ὠκύτητι ἐγκρυπτομένης τε τῷ καταδόμῳ τῆς λόχμης, καὶ οἱ ἄνδρες ἐς τὸ πρόσω ἐχώρουν τῷ φιλονίκῳ τῆς θήρας παροτρυνόμενοι μᾶλλον πρὸς τὴν ἐπίτευξιν. ὁ μὲν οὖν Γήπαις τὸν νεανίαν ὄρων ἐσθῆτα περιβεβλημένον λαμπρὰν ζώνην τε χρυσοῦν ἐμπορησάμενον οὐκ ἄκουψον, τὸν τε ἵππον αὐτοῦ χρυσοχάλινον, ἀνείλε τὸν δαίλαιον δολοφονήσας αὐτὸν ὑπὸ τινα φάραγγα. ὁ μὲν οὖν δορυφόρος ἀντὶ τῆς ἐλάφου κακὸν κακίστης ἐφέσεως γέγονε θήραμα οἴκοθεν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν ἐνεγκάμενος· λῖνα γὰρ αὐτῷ καὶ ἄρκυς καὶ δίκτυα ὁ χρύσεος κόσμος ἐγίνετο, συνέκδημος κατάκοσμος καὶ συνοδοιπόρος ἐπίβουλος. πρώτης δὲ φυλακῆς τῆς νυκτὸς γενομένης, ὁ μὲν ἐργάτης τοῦ φόνου ἐς τὸν χάρακα ἐπανῆκεν, ὁ δὲ βασιλεὺς οἱ τε ἀμφ' αὐτὸν τὸν δορυφόρον μηδαμῇ που θεώμενοι ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ τὰς ψυχὰς κατεπλήττοντο. τοῦ ἵππου τοίνυν τηνάλλως πλανωμένου, γηπόνος ἀνὴρ τοῦτου περιτυχάνει καὶ ἐς τὴν τάφρον αὐτὸν ἀπεκόμιζεν. ὑποτοπήσας γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῦτον αὐτὸν κύριον καθεστάναι τοῦ φόνου ἐς βάσανον ἐξεδίδου κολάσεων.

Dic. 217. -- Sevin 178.

594/95 oder 596/97 leistete ein dem Christentume ergebener gepidischer Überläufer dem byzantinischen Feldherrn Priskos während seiner Kriegsoperationen gegen die Slawen an der unteren Donau nützliche Dienste: durch seine Ortskenntnis förderte er die Auskundschaftung und Überrumpelung des Feindes. Dieser Gepide kannte awarische Lieder. -- Im demselben Jahre wurde über den gepidischen Mordbuben Gericht gehalten, während dessen er mit der Behauptung herauskam, dass er den bei ihm gefundenen, reich verzierten Gürtel anlässlich des -- dem Endkampf der Langobarden und Gepiden vorangegangenen und zugunsten der Letzteren entschiedenen -- Zusammenstosses von dem durch seine Hand gefallenen Bastardsohne des Langobardenkönigs erbeutet hätte. Die gedachten Begebnisse ereigneten sich aber ungefähr dreissig

Jahre früher, als die betreffende Gerichtsverhandlung stattfand, damals also, als der angeklagte Gepide noch gar nicht im Begriffe war geboren zu werden. Es wurde klar das sein oben angeführtes Geständnis frei erlogen war, und er musste für seine Missetat mit dem Leben büssen.

Th. S. VI 8,9 - 9,15 p. 235-239:

8...Ὁ δὲ πολέμαρχος Πρίσκοις ἐπὶ κατασκοπῇ προθέειν ἀνδράσιν ἐκέλευεν. ἡμέρα δὲ δευτέρα, καὶ οὐ διέγνω ἀνὰ τοῦς χώρους πολέμιον. οὐκοῦν εἰς τὰ πρόσω τοῦ Ἡλιβακία ποταμοῦ ἐξ ἑωθινοῦ ποιεῖσθαι τὴν βάδισιν τῷ Ἀλεξάνδρῳ προστέταχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος τὸν γέστονα διανηξάμενος ποταμὸν ἐντυχάνει Σκλαυνοῖς. οἱ δὲ βάρβαροι πολέμιαν θεασάμενοι ὄψιν πρὸς τὰ πλησίον τενάγῃ ἐπὶ τε τὴν ὕλην τὴν βάρβαρον τὴν ἀποφυγὴν ἐποιοῦντο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺτους ἐνεχείρουν ἐλεῖν. ἐπεὶ δὲ τῇ ἰλῦι συγγίνονται, περιπίπτουσι δυσκαταγνώστῳ κακῷ καὶ ἂν διόλωλεν ἅπαν τὸ σύνταγμα, εἰ μὴ θᾶττον ὁ Ἀλέξανδρος ὑπεξήγαγε τοὺς Ῥωμαίους τοῦ τέλματος. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ὁ ταξίαρχος περιστοιχίσας τὸν χώρον παραδιδόναι τοὺτους ἐπειράτο πυρὶ· ἡ δὲ φλῆξ νοσηλευομένη ὑπὸ τῆς ὕγρας κατεμαλθακεύετο φύσεως, καὶ ἦν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὰ τῆς ἐπιβολῆς οὐκ εὐδόκιμα. τοῖσιν Γήπαις ἀνὴρ, ἐκ τῶν Χριστιανῶν θρησκείας πάλαι ποτὲ πεφυκώς, μετὰ τῶν βαρβάρων ὑπῆν. οὗτος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους αὐτωμολῶν δακτυλοδεικτεῖ καὶ τὴν εἴσοδον. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τῶν εἰσόδων γενόμενοι κύριοι κρατοῦσι τῶν βαρβάρων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀνετάζων κατεπυνθάνετο πόθεν τοῖς ἑαλωκόσι τὸ γένος. οἱ δὲ βάρβαροι ἐς ἀπόνοιαν καταπεπτωκότες θανάτου χαίρειν ἔφραζον ταῖς κολάσεσιν, ὥς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ σώματος τὰς ἐκ τῶν μαστίγων ἀλγηδόνας διατιθέμενοι.

9. ὁ δὲ Γήπαις διεξήει τε ἅπαντα καὶ διήλεγchen ἐξ ἐπιλέπτου τὰ πράγματα, φάσκων ὑπὸ Μουσώκιον τὸν λεγόμενον ῥῆγα τῇ τῶν βαρβάρων φωνῇ τοῦς ἐζωγρημένους ὑπεῖναι, τοῦτον δὲ τὸν Μουσώκιον ἐναυλίζεσθαι μετὰ παρασάγγας τριάκοντα, τοὺς δὲ ἄλδοντας ἐκπέμψαι ἐπὶ κατασκοπῇ τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως, ἀκηκοέναι τε καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀρδόγαστον γεγονότα πρὸ μικροῦ δυστυχήματα. παρῆνει τε Ῥωμαῖοις ἀθρόαν τὴν ἐπιστάσιν ποιήσασθαι τὸν τε βάρβαρον ἐλεῖν τῷ ἀδοκῆτῳ τῆς

ἐπιθέσεως. ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος παρὰ τὸν Πρίσκον γενόμενος τοῦ βαρβάρου ἠνέγκατο, ὁ δὲ πολέμαρχος ἀναιρέσει τοὺτους παρέδοτο. γίνεται γοῦν πρὸς τὸν στρατηγὸν ὁ Γήπαις ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος καὶ διεξείσι Πρίσκῳ τὰ τῶν βαρβάρων διανοήματα, εἰσηγεῖτό τε ἐπιστῆναι τῷ βαρβάρῳ τὸν Πρίσκον, καὶ πίστιν τῆς ἐπιτεύξεως ἐδίδου φενακίζειν ὁ Γήπαις τὸν βάρβαρον. ἐπιχαρῶς τοίνυν ὁ Πρίσκος τοῦς λόγους ἀράμενος δώροις τε λαμπροῖς τὸν ἡτομοληκότα λιπᾶνας ἐπαγγέλσας τε περιδόξοις ἐχυρωσάμενος, ἐξαπατῆσαι τοῦτον ἐπεπόμφει τὸν βάρβαρον. καὶ οὖν ὁ Γήπαις πρὸς Μουσώκιον γίνεται αἰτεῖ τε μονοξύλῳ πληθῇ ἀπὸ τοῦτου ἐλεῖν, ὅπως τοῦς ἡτυχηκότας περὶ τὸν Ἀρδάγαστον περαιώσῃται. ὁ μὲν οὖν Μουσώκιος ἔρμαιόν τι δοκῶν τὰ ὑπὸ τῆς ἀπάτης αὐτῷ καττυόμενα ἐδίδου μονόξυλα, ὅπως ὁ Γήπαις τοῦς περὶ τὸν Ἀρδάγαστον διασώσῃται. ἑκατὸν τοίνυν πρὸς τοῖς πεντήκοντα ἀκατίοις λαβὼν, καὶ προσκῶπους τριάκοντα, εἰς τὸ ἀντιπέραν τοῦ ποταμοῦ παραγίνεται, ὃν οἱ ἐγχώριοι Πασπίριον ὀνομάζουσιν. ὁ δὲ Πρίσκος κατὰ τὸ σὺνθημα ἐξ ἑωθινοῦ ἀπῆρχετο τῆς βαδίσσεως. ἀτὰρ ὁ Γήπαις ἀνὴρ τῶν συνεληλυθόντων κλέψας τὴν αἴσθησιν μεσοῦσης τῆς νυκτὸς πρὸς τὸν τῶν Ῥωμαίων πολέμαρχον γίνεται, καὶ ἡξίου ἑκατὸν ὀπλίτας ἀποΐσεσθαι, ὅπως στόματι μαχαίρας τοῦς πρὸς τῇ σκοπῇ βαρβάρους ὀλέσειεν. τοῦν ὁ στρατηγὸς ἄνδρας διακοσίους συμφράξας, τῷ ταξίάρχῳ δίδωσιν Ἀλεξάνδρῳ. ἐπεὶ δὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν τῷ Πασπίρῳ ἐπλησίαζε ποταμῷ, εἰς ἐνέδραν τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Γήπαις ἐκάθισεν. νυκτὸς τοιγαροῦν γεγонуίας οἱ μὲν βάρβαροι κατωφερεῖς περὶ τὸν ὕπνον ὄντες ἐτύγχανον ἔξοινοί τε γεγυνοῦτες λίαν τῶν ἐνυπνίων ἀντεῖχοντο. ὁ δὲ Γήπαις τοῦς βαρβάρους διαφθείρειν κατειρωνεύετο. τρίτῃ δὲ φυλακῇ, καὶ τι μικρὸν μεταστὰς καὶ πρὸς τὴν ἐνέδραν γενόμενος ὑπεξάγει τοῦ λόχου Ἀλέξανδρον. καὶ οὖν διιθύνας Ῥωμαίους ἐπὶ τὸν Πασπίριον ποταμὸν καὶ σὺνθημα λαβὼν τε καὶ δοὺς ἐπὶ τοῦς βαρβάρους ἐχώρησεν. ἔτι τοίνυν τῶν βαρβάρων προσομιλοῦντων τῷ ὕπνῳ, οἱ Ἀβαρικῶν ἄσμάτων ἐδίδου ὁ Γήπαις τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σὺνθημα. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπιστὰς τοῖς βαρβάροις ὕπνου καὶ ζωῆς τὴν ζημίαν παρείχετο. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀκατίων γέγονεν ἑγκρατής, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀγγέλους ἐξέπεμπε τῆς

ἐπιβολῆς τὰς ὁρμὰς ἐπιτείνων. ὁ δὲ Πρίσκοις τρισχιλίους ἀρά-
μενος καὶ διανείμας εἰς τὰ ἀκάτια τὸν Πασπίριον ποταμὸν
διενήξατο. καὶ δῆτα μεσοῦσης νυκτὸς τῇ ἐφῶδῳ παρεῖχον τὴν
ἔναρξιν. ὁ μὲν οὖν βάρβαρος κάτοιινος ὦν τῇ μέθῃ διέφθαρτο·
ἦν γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἐπιτάφιος ἑορτὴ ἐπὶ
ἀδελφῷ κατοικομένῳ, ὥς ἔθος αὐτοῖς. ὁ μὲν οὖν φόβος μέγας
ἐγένετο. ζωγρηθεὶς τοῖσιν ἦλθ ὁ βάρβαρος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι
κατεπαννυχίζοντο ἐν τοῖς αἵμασιν. ἡμέρας δὲ λαμπούσης
ἐλάβανεν ὁ φόβος ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ τὴν ἀνάπαυαν. ὑπὸ δὲ
τρίτῃν ἔω τὴν ἀποσκευὴν τὰς τε δυνάμεις ὁ στρατηγὸς διε-
πορθεύσατο. τοῖσιν οἱ Ῥωμαῖοι φρονηματισθέντες ἐπὶ τοῖς
συγκυρήσασιν πρὸς τρυφὴν κατεκλίνοντο. εἴτα τῇ μέθῃ συρρα-
πτονται, καὶ τῇ παροινίᾳ τὰς εὐπραξίας νοθεύσαντες τῆς
διαφρουρᾶς κατημέλησαν, ἣν σκοδλῆκαν σὺνηθες τῇ πατρίῳ φωνῇ
Ῥωμαίοις ἀποκαλεῖν. τὸ μὲν οὖν νενικημένον συναθροισθὲν
ἀντιταλαντεύει Ῥωμαίοις τὴν ἐφόδον καὶ ἦν ἂν ἡ ἀντίδοσις
χαλεπωτέρα τῆς ἐπιτεθείας, εἰ μὴ ὁ Γέντζων τὰς δυνάμεις τὰς
πεζικὰς περιστησάμενος τῆς μάχης ἐκράτησεν. ἐξ ἑωθινοῦ δὲ
ὁ Πρίσκοις τοῖς φρουράρχαις ἀνεσκοδόπισεν. ναὶ δὴ καὶ τινὰς
τοῦ ὀπλιτικοῦ πικρῶς ἐμαστίγωσεν.

Theoph. a. m. 6085 p. 270-271

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὸν Πρίσκον σὺν
πάσαις ταῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐπὶ τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν
ἐπέμψεν, ὥστε τὰ Σκλαυινῶν ἔθνη διαπερᾶσαι κωλύσῃ. τοῦτου
δὲ ἐλθόντος ἐπὶ τὸν Δορόστολον, ὁ Χαγάνος μαθὼν πρέσβεις
ἐξέπεμψε πρὸς αὐτόν, καὶ κατητιᾶτο Ῥωμαίους ἔναρξιν τῷ
πολέμῳ διδόντας. ὁ δὲ Πρίσκοις ἀπελογεῖτο, ὅτι "οὐ πρὸς
Ἀβάρους τὸν πόλεμον ποιῆσαι παραγέγονα, ἀλλὰ πρὸς τὰ Σκλαυι-
νῶν ἔθνη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεστάλην." ἀκηκοὺς δὲ ὁ
Πρίσκοις, ὅτι Ἀρδάγαστος τὰ πλήθη τῶν Σκλαυινῶν πρὸς τὸ
πραιδεῦειν διεσκοδόπισεν, διαπεράσας τὸν Ἰστρὸν μεσοῦσης
νυκτὸς ἀδοκῆτως τῷ Ἀρδαγαστῶ συνέμιξεν. ὁ δὲ Ἀρδάγαστος
τοῦ κινδύνου αἰσθόμενος ἵππου τε γυμνοῦ ἐπιβὰς μόλις διασώ-
ζεται. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνελόντες πλήθη Σκλαυινῶν καὶ τὴν περὶ
τὸν Ἀρδαγαστον διατεμνόντες χώραν αἰχμαλωσίας τε κρατήσαντες
πολλοὺς εἰς τὸ Βυζάντιον ἔπεμπον διὰ Τατίμερος. ὁ δὲ Τατίμερ

ἐκλύτως τὴν πορείαν ποιοῦμενος καὶ εἰς μέθην καὶ τρυφὴν ἐπιδίδους ἡμέλει. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πλήθη Σκλαυινῶν ἐπι-
τίθενται αὐτῷ· καὶ δειλὰ συσχεθεῖς, φεύγων εἰς τὸ Βυζάντιον
ἦκεν. οἱ δὲ σὺν αὐτῷ Ῥωμαῖοι ἐγκρατῶς τοῖς Σκλαυινοῖς
μαχησάμενοι κρατοῦσι τῶν βαρβάρων παραδόξως καὶ εἰς τὸ
Βυζάντιον τὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ ἀποσώζουσιν· ὁ δὲ
αὐτοκράτωρ εὐφρανθεῖς εὐχαρίστητους ὕμνους μετὰ πάσης τῆς
πόλεως τῷ θεῷ προσέφερεν. ὁ δὲ Πρίσκοις θαρρήσας εἰς τὰ ἐσώ-
τερα μέρη τῶν Σκλαυινῶν ἐχώρει. Γήπαις δὲ ἀνὴρ τῆς θρησκείας
τῶν Χριστιανῶν ὑπάρχων αὐτομόλει πρὸς Ῥωμαίους καὶ τὴν
εἴσοδον τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέδειξεν· καὶ τῶν βαρβάρων ἐκράτησαν·
ἔφησε δὲ καὶ Μουσοῦκιον, τὸν ῥῆγα τῶν βαρβάρων, ἀπὸ τριά-
κοντα σημείων διάγειν. προδοσὶα δὲ τοῦ Γήπαιδος διαβὰς τὸν
ποταμὸν ὁ Πρίσκοις μεσοῦσης νυκτὸς εὗρσκει τὸν Μουσοῦκιον
διεφθαρμένον τῇ μέθῃ· ἐπιτάφιον γὰρ ἑορτὴν τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ
ἑώρταzen· καὶ τοῦτον συλλαβόμενος ζῶντα φόνον πολλὸν ἐν τοῖς
βαρβάροις εἰργάσατο. πολλῆς δὲ αἰχμαλωσίας κρατήσαντες τρυφῇ
καὶ μέθῃ ἑαυτοὺς ἐκδεδώκασιν. συναθροισθέντες δὲ οἱ βάρβαροι
τοῖς νενικηκόσιν ἐφίστανται· καὶ ἦν ἂν ἡ ἀντιδοσις χαλεπω-
τέρα τῆς προῦπαρέδσης ἀνδραγαθίας, εἰ μὴ ὁ Γένζων μετὰ τῆς
πεζικῆς δυνάμεως τῶν Ῥωμαίων ἐπιστὰς μάχῃ κραταίᾳ διεκώλυσε
τὰς ὀρμὰς τῶν βαρβάρων. ὁ δὲ Πρίσκοις τοῦς τὴν φρουρὰν αὐτῷ
πεπιστευμένους ἀνεσκολόπισεν.

Anast. Biblioth. p. 167:

Priscus... ad interiores Sclavinorum partes accessit.

Gipes autem, vir Christianae religionis, transfugiens ad Ro-
manos et Ingressum Romanis ostendit et barbaros tenuit.

Itaque Gipedis proditione transfretato flumine Priscus media
nocte repperit Musacium, barbarorum regem, ebrietate corrup-
tum: funebrem quippe proprii fratris celebrat festivitatem; quo
comprehenso vivo caedem in barbaris operatus est, multaue
copiosa praeda capta ebrietati sese produnt et crapulae. Tum
barbari coacervati victoribus imminet, foretque vicissitudo
reciproca praecedenti virilitate saevior, nisi Genzo cum pe-
destri virtute Romanorum insistens pugna forti prohibuisset

impetus barbarorum.

Th. S. VI 10, 4-18 p. 239-242:

siehe oben S. 83-85.

Dic. 215-217. -- Schmidt 542. -- Mih. 604-607. -- Szádeczky 78-79. -- Sevin 178-181.

599 oder 600 erkor der Feldherr Priskos während der awarisch-byzantinischen Feldzüge nach einem Siege der Byzantiner 4000 Mann, damit sie über die nahe flissende Theiss setzten und die Bewegungen des Feindes auskundschafteten. Die Auserwählten überfielen nach dem Flussübergang drei gepidische Dörfer, deren Bewohner arglos feiernd die ganze Nacht mit Zechgelagen verbrachten. Die Römer griffen vor Sonnenaufgang die berauschten Barbaren an, verrichteten ein furchtbares Gemetzel, brachten 3000 Menschen um, überquerten mit reicher Beute beladen von neuem den Fluss und kehrten zu Priskos zurück.

Th. S. VIII 3, 8-15 p. 288-289:

...ὁ μὲν οὖν Χαγάνος ἐπικινδύνως διασθεῖς κατὰ τὸν Τισσὸν γίνεται ποταμόν. τριακοστῇ δὲ ἡμέρᾳ, καὶ ὁ βάρβαρος συνέλεξε δύναμιν. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τέταρτον πόλεμον τὴν ἐπιβολὴν ἐποιεῖτο. καὶ τούτων ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἠκηκόει, στρατοπεδεῦσι ὁ Πρίσκος ἐπὶ τὸν Τισσὸν ποταμόν. ὀρίζεται τοιγαροῦν ἑκατέρᾳ δυνάμει ἡμέρα πρὸς πόλεμον. ἐπεὶ δὲ τὸ διωρισμένον πέρας ἐλάβανεν, ὑπὸ πρῶτην ἕω ὁ Πρίσκος ἐναλλάξ τὰς δυνάμεις συνέταξεν, καὶ τὴν μὲν εὐώνυμον φάλαγγα δεξιὰν ἐποίησας, τὴν δὲ μέσσην εὐώνυμον. ὁ δὲ βάρβαρος δυοκαίδεκα συστήμασιν ἐξοπλίζει τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι ἡρωϊκώτερον τῆς μάχης ἀντεῖχοντο, τῇ τοῖσιν ἐνστάσει τοῦς βαρβάρους κατεπόλεμῃσαν, καὶ διδύλλεται καὶ κατὰ ταύτην τὴν μάχην πλῆθος πολεμίων πολὺ. ταύτην τοῖσιν τὴν νίκην ἐνδοξοτέραν τὸ τῶν Ῥωμαίων ὀπλιτικὸν ἀνεδόησας. ὁ δὲ Πρίσκος τέσσαρας χιλιάδας συντάξας τὸν Τισσὸν διανήξασθαι ἐκέλευε ταύταις ἀνερευνᾶσθαι τε τὰ τῶν πολεμίων κινήματα. οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ ἐκπεμφθέντες τὸν γέστονα ποταμόν διαπεραιοῦνται. περιτυγχάνουσι τοιγαροῦν χωρίοις Γηπαδῶν τρισίν. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν

τῶν ἐν τῇ προτερῇ διεγνωνκότες συμπόσιν τε καθίσαντες πανήγυριν ἑώρταρον ἐπιχώριον. τὰς τοίνυν φροντίδας ἀναθέντες τῇ μέθρ κατεπαννυχίζοντο εὐωχοῦμενοι. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ λεγόμενον λυκάφῳ, ἐπὶ λειψάνων ὑποσσης νυκτός, κραιπαλῶσι τοῖς βαρβάροις ἐπὶ κείνται καὶ μέγιστον ἀπεργάζονται φθον· ἀναιροῦνται γὰρ βαρβάρων χιλιάδες τριάκοντα. πλείστης τε αἰχμαλωσίας κρατήσαντες τὸν ποταμὸν ἀντενῆξαντο πρὸς τε τὸν Πρίσκον τὴν προνομὴν διεσώσαντο. ἡμέρα δὲ εἰκοστή, καὶ πάλιν ὁ βάρβαρος περὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν συναγείρει δυνάμεις. διὰ τοῦτο ὁ Πρίσκος παλιννοστεῖ περὶ τὸν Τισσὸν τὸν ποταμὸν. γίνεται τοιγαροῦν κατὰ τοῦτον τὸν χώρον μεγίστη καὶ ἀξιολογώτατη παράταξις. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι καταπολεμηθέντες ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐγκρατῶς κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἡμέραν ἐπὶ τὰ ῥεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀποπνίγονται, συναπδλλυνται δὲ τοῦτοις καὶ Σκλαυηνῶν πλείστη ἀπόμοιρα. ἐζωγρεῖτο δὲ μετὰ τὴν ἥτιταν τὸ βάρβαρον, καὶ ἦλθσαν Ὑάβαροι μὲν τρισχίλιοι, ἄλλοι δὲ βάρβαροι πρὸς ταῖς τέτρασι χιλιάσι δισχίλιοι τε καὶ διακόσιοι, καὶ Σκλαυηνῶν χιλιάδες ὀκτώ. οὕτω μὲν οὖν ζωγρηθέντες δεσμοῖς παρεδίδοντο, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐν Τόμει τῇ πόλει τοῦς λαφυραγωγηθέντας βαρβάρους ἐξέπεμπεν.

Theoph. a. m. 6093 p. 282:

...ὁ δὲ Χαγάνος συναθροίσας δυνάμεις πολλὰς κατὰ Ῥωμαίων ἐπῆρχετο· πολέμου δὲ κροτηθέντος, τρέπουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τοῦς βάρβαρους, καὶ πασῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπισημοτέραν ταύτην ἀπηνέγκαντο τὴν νίκην. ὁ δὲ Πρίσκος τῆσφρας χιλιάδας συντάξας τὸν Τισσὸν ποταμὸν περᾶσαι ἐκέλευσε καὶ κατασκοπῆσαι τὰ τῶν βαρβάρων κινήματα. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἐγνωνκότε ἐορτὴν ἐπιτελοῦντες συνεποσάζον. τοῦτοις οἱ Ῥωμαῖοι κρυπτῶς ἐπιπεσόντες μέγιστον φθον ἀπεργάζονται· τριάκοντα γὰρ χιλιάδας Γηπαίδων καὶ ἑτέρων βαρβάρων ἀπέκτειναν· καὶ πλείστην αἰχμαλωσίαν λαβόντες πρὸς τὸν Πρίσκον ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ Χαγάνος πάλιν δυνάμεις συναθροίσας ἐπὶ τὸν Ὑιστρον παραγίνεται· καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἥτιῶνται οἱ βάρβαροι καὶ εἰς τὰ ῥεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀποπνίγονται. συναπδλλυνται δὲ τοῦτοις καὶ Σκλαυινοὶ πολλοί. ζῶντας δὲ ἐκράτησαν Ὑάβαρους μὲν τρισχιλίους, Σκλαυινοὺς δὲ

ὀκτακοσfoύς καὶ Γήπαιδας τρισχιλοφous διακοσfoύς καὶ βαρβάρους δισχιλοφous. ὁ δὲ Χαγάνος εἰς Μαυρίκιον τὸν βασιλέα πρέσβεις ἀπέστειλεν ἀναλαβεῖν τοφς ζωγηθέντας πειρώμενος. ὁ δὲ Μαυρίκιος μήπω μαθὼν τὴν περιφανῇ τῶν Ῥωμαιοφν νίκην γράφει τῷ Πρίσκῳ ἀποδοῦναι τῷ Χαγάνῳ τοφς Ῥαβάρους καὶ μόνον.

Anast. Biblioth. p. 173-174:

...Chaganus vero coacervatis viribus copiosis contra Romanos progreditur; bello autem manente vertunt Romani barbaros et omnibus insigniorem hanc retulere victoriam. Interpea Priscus quattuor milibus praemissis Tisso amnem transmeare et explorare barbarorum praecipit motus. At vero barbari nil eorum, quae facta fuerant, agnoscentes festum diem concelebant et pariter convivantur. In hos Romani clanculo incidentes maximum operati sunt metum: triginta quippe milia Gipedorum barbarorumque aliorum occiderunt et copiosa praeda comprehensa revertuntur ad Priscum. Chaganus autem rursus potentatibus cumulatis venit ad Histrum, et inito bello barbari superantur et in amnis fluentis necantur, pereuntque simul cum his et plurimi quoque Sclavini: vivos autem optinerunt Avarum quidem tria milia, Sclavinos vero octingentos et Gipedum tria milia ducentos, nec non et duo milia barbarorum. Porro chaganus ad Mauricium imperatorem legatos misit captos recipere nisus. At ille nondum comperta inclyta Romanorum victoria scribit Prisco, quo Avars chagano redderet tantum.

Dic. 219, 222-227. -- Schmidt 542-543. -- Mih. 612-615. -- Csal. 14. -- Szádeczky 82. -- Sevin 181-182, 184. -- Zeuss 440-441.

626 befanden sich in der Konstantinopel belagernden Heeresmacht des Awarenfürsten nebst Bulgaren und Slawen auch gepidische Hilfstruppen.

Theoph. a. m. 6117 p. 315:

Τούτῳ τῷ ἔτει Χοσρόης, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, νέαν ἐποίησατο στρατεῖαν στρατεύσας ξένους τε καὶ πολλὰς καὶ

οἰκέτας, ἐκ παντὸς γένους ἐκλογὴν ποιοῦμενος· καὶ ταύτην τὴν ἐκλογὴν τῷ Σαΐν παραδοὺς στρατεῶν ἄλλας τε ν' χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου ἐπιλογὴν λαβὼν τοῦτω συνῆψε καὶ ὠνόμασε χρυσοδόγχεις· καὶ τοὺτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τῷ λοιπῷ αὐτοῦ στρατῷ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλεν, ὅπως τοὺς ἐκ δόσεως Οὐννους, οὓς Ἀβάρους καλοῦσιν, Βουλγάροις τε καὶ Σκλάβοις καὶ Γηπαΐδαις συμφωνήσας, κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι καὶ ταύτην πολιορκήσωσιν.

Anast. Biblioth. p. 195:

Anno imperii Heraclii sexto decimo Chosrohes, Persarum rex, novam fecit militiam proelium initurus, peregrinos et cives et servos ex omni natione facta electione coacervans; qua electione Sahin tradita praetori, alia quinquaginta milia ex phalange Sarbari electa tollens huic sociavit nominavitque illos aureos cumulos et hos adversus imperatorem direxit. Porro Sarbarum cum reliquo exercitu suo contra Constantinopolim misit, quatinus Hunnos, qui essent in Occidente, quos Avaros vocant, cum Vulgaribus et Sclavis atque Gipedibus concordia sociaret, sicque adversus urbem properarent et hanc unanimiter obsiderent.

Dic. 227, 229-230. -- Schmidt 543. -- Mih. 616-617. -- Csal. 14. -- Szádeczky 91-92. -- Sevin 185.

Nach dem in der ersten Hälfte des VII. Jahrhunderts entstandenen Werke hätten die Gepiden ihren Namen dem Umstande zu verdanken, dass sie sich für den Infanteriedienst geeigneter erwiesen hätten, als für die Erfordernisse der Kavallerie.

Isidorus Etym. IX 2, 92:

Gipedes pedestri proelio magis quam equestre sunt usi, ex hac causa vocati.

Dic. 5. -- Ihm:RE VII 1231. -- Sevin 16. -- Zeuss 436.

Es gibt einige Forscher, die dem verworrenen Berichte der nach der Mitte des VII. Jahrhunderts entstandenen Kompilation den Sinn unterlegen, wonach die unter awarischer Oberhoheit befindlichen Goten /diese wären für Gepiden zu halten/ fünfundzwan-

zig in Dazien ansässigen Slawenstämme auf balkanisches Gebiet verdrängt hätten.

Ps. - Mos. Coren. 10 p. 20:

Il a du côté du midi la Thrace propre et du côté arctique le grand pays de Dacie, habitation des Sclavines, qui forment 25 races; le pays tomba au pouvoir des Goths, venus de l' île de Scania /ou Scandia/ qui est l' Hoemius des Germains. Mais les Sclavines passèrent le fleuve Tanaïs et s' emparèrent des autres pays de la Thrace et de la Macédoine, et ils allèrent dans l' Achaïe et la Dalmatie.

Dic. 230. -- Csal. 14.

Laut eines späten Berichtes stellte sich der fränkische Hausmeier Karl Martell im Jahre 732 mit alemannischen und gepidischen Hilfstruppen dem arabischen Heerführer Abderrahman entgegen.

Roderic. Tolet. hist. Arab. 14 p. 721:

Abderamen proposuit interiorem Galliam penetrare et Eudonem ducem persequi non desistens, per Petragoream et Santoniam et Pictaviam civitates, oppida et ecclesias devastando et igne continuo consumendo, etiam Turonis civitatem, ecclesiam et palatia vastatione et incendio simili diruit et consumsit. Eudo autem, de quo diximus, ad consulem Franciae et Germaniae Carolum, virum belligerum et rei militaris expertum fugit, infelicitatis Francorum excidia relaturus. Carolus autem, dictus Martellus, Germanos et Gepidas secum ducens cum Francis qui remanserant, Abderamen se obtulit devastanti. Cumque per septem dies bellis particularibus sese impeterent, demum dispositis aciebus generali praelio dimicantes, alternis caedibus se laeserunt. Sed gens Austriae /id est Austrasiae/ membrorum praeminentia valida, et gens Germana corde et corpore praestantissima, quasi in ictu oculi, manu ferrea et pectore arduo Arabes extinxerunt et ipsum /Abderamen/ gladio peremerunt: sicque nocte praelium dirimente, ad castra sua exercitus redierunt. Mane autem diluculo apparente, viderunt Germani

Arabum tentoria, ut heri fuerant ordinata, et putaverunt Arabes velle praelium restaurare. Et cum exploratores officio vacua percepissent, iverunt ad spolia et manubia dividenda: et verentes, ne forte Arabes in stratis vel semitis insidias procurarent, Germani et Franci in patrias redierunt. Arabes autem, qui evaserant, per compendia ad Galliam Gothicam reversi sunt.

Dic. 52. -- Sevin 185.

Nach der um 800 /oder am Anfang des vorangegangenen Jahrhunderts ?/ entsprungenen Quelle führten die ehemaligen Dacia prima und secunda auch den Sammelnamen Gepidia. Zur Zeit des Verfassers bewohnten die Awaren /Uni/ das Land.

Anon. Raven. I 11 et IV 14 p. 10-11, 53-54:

Quarta ut hora noctis Northomanorum est patria, que et Dania ab antiquis dicitur. Cuius ad frontem batria Albis Maurungani certissime antiquitus dicebatur. In qua Albis patria per multos annos Francorum linea remorata est. Et ad frontem eiusdem Albis Datia minor dicitur et dehinc super ex latere magna et spatiosa Datia dicitur. Que modo Gipidia ascribuntur. In qua nunc Unorum gens habitare dinoscitur. Posthinc Illiricus usque ad provinciam Dalmatie pertinet...

...Iterum ad partem quasi meridianam, ut dicamus ad spatiosissimam terram, sunt patrie spatiosissime quae dicuntur Datia prima et secunda, que et Gipidia appellatur, ubi modo Uni, qui et Avari, inhabitant... Per quas Dacorum patrias transeunt plurima flumina, inter cetera quae dicuntur Tisia Tibisia Drica Marisia Arine Gilpit Gresia. Que omnia flumina in Danubio merguntur. Nam fluvijs Flautasis finit ipsam patriam. Tamen ipsas patrias praefatus Iordanis chronographus subtilius exposuit.

Dic. 233. -- Schmidt 532. -- Mih. 580-581. -- Csal. 11. -- Szádeczky 112. -- Sevin 185. -- Zeuss 439.

Für die siegreichen Franken sind die Güter von vielen Völkern erreichbar, so auch jene von den pannonischen Gepiden. Dies

lesen wir bei dem Dichter, der um den Anfang des IX. Jahrhunderts schrieb.

Theodulph. 7, 27-32 p. 461:

Quod crinitus amat Danus, flavusque Suevus,
Quaeque sub extremo gens Aquilone iacet.
Et quod habet Moesus, Dacus, Thrax, Atticus, Arcas,
Constantine, tua quicquid in urbe viget.
Graecia quod prudens, quod fert Germania fortis,
Quod deformis Abar Pannonicusque Gipes.

Dic. 8, 234. -- Schmidt 543. -- Sevin 186-187.

Ein angeblich um 826 erlassene Bulle von Papst Eugen II., die in Wahrheit von Pilgrim verfälscht wurde, erzählt, dass in der Zeit der Römer und Gepiden sieben Bistümer am Gebiet der späteren Avaria und Moravia bestanden. Es stellt sich die Frage, ob der Fälscher wirklich aus einer um 826 entstandenen Schrift schöpfte, die das Andenken an die Gepidenzeit bewahrt hatte. /Vgl. "Pilgrim VI et VII p. 44,50./
Pilgrim II p. 32:

...Urolfus sanctae Lauriacensis aecclesiae archiepiscopus... ad apostolorum limina orationis causa veniens novam aecclesiam nostris apostolicis benedictionibus informandam subnixae commendavit, quam domino auxiliante catholicae gubernandam in vestris partibus suscepit, in quibus etiam quondam Romanorum quoque Gepidarumque aetate, ut lectione certum est, in septem episcoporum parrochias antecessores sui iure metropolitano optinuerant diocesim...

Szádeczky 118.

Um 871-873 hatten noch Gepiden am linken Donauufer gewohnt.
Conversio 6 p. 131-132:

Item anazephaleos de Avaris. Antiquis enim temporibus ex meridiana parte Danubii in plagis Pannoniae inferioris et circa confines regiones Romani possederunt, ipsique ibi civitates et munitiones ad defensionem sui fecerunt, aliaque aedi-

ficia multa, sicut adhuc apparet. Qui etiam Gothos et Gepidos suae ditioni subdiderunt. Sed post annos nativitatis domini CCCLXXVII et amplius Huni ex sedibus suis in aquilonari parte Danubii in desertis locis habitantes, transfretantes Danubium expulerunt Romanos et Gothos atque Gepidos. De Gepidis autem quidam adhuc ibi resident.

Dic. 240. -- Schmidt 543. -- Szádeczky 121. -- Sevin 187. -- Zeuss 441.

Noch am Ende des X. Jahrhunderts hält der in der Poebene gelegene Flecken "Coguzo Gepidasco" die Erinnerung an die Gepiden wach, der in einer aus 996 datierten Urkunde des Kaisers Otto III. genannt wird.

Otto III dipl. 221 p. 634:

...Insuper conscribimus prefato monasterio /S. Mariae Theodotae/ pro remedio animae nostrae vadum unum in Pado ad piscandum quod nominatur Caput Lacti, habens terminum superiorem in Coguzo Gepidasco, inde percurrit ad eundem locum ubi Agonia influit Padum.

Dic. 214. -- Sevin 189.

Das in der ersten Hälfte des XII. Jahrhunderts zusammengestellte byzantinische Lexikon deutet den Namen der Gepiden so, als ob es sich um die Söhne der Geten /Goten/ handelte.

Etym. magn. 230 p. 666:

Οἱ λεγόμενοι Λογγίβαρδοι οἵονεῖ Γετῆπαιδες, οἱ Γετῶν παῖδες.

Ihm:RE VII 1231. -- Sevin 16-17. -- Zeuss 436.

BIBLIOGRAPHIE

Abkürzungsverzeichnis der benutzten Quellenausgaben

- Agathias Agathias Myrinaeus, Historiae
Agathiae Myrinaei Historiarum libri quinque.
Recensuit Rudolphus KEYDELL /Corpus Fontium
Historiae Byzantinae, vol. II./, Berolini 1967.
- Agnellus Agnellus Ravennas, Liber pontificalis eccle-
 siae Ravennatis
Agnelli qui et Andreas liber pontificalis
ecclesiae Ravennatis, ed. O. HOLDER-EGGER:
MGH Script. rer. Lang., Hannoverae 1878
/Neudruck 1964/, p. 265-391.
- Anast. Biblioth. Anastasius Bibliothecarius, Historia tripertita
Theophanis Chronographia, recensuit Carolus
De BOOR, vol. II. Theophanis vitas Anastasii
Bibliothecarii historiam tripertitam ... con-
tinens, Lipsiae 1885.
- Andr. Berg. Andreas Bergomas, Historia
Andreae Bergomatis historia, ed. G. WAITZ:
MGH Script. rer. Lang., Hannoverae 1878
/Neudruck 1964/, p. 220-230.
- Anon. Raven. Ravennas Anonymus, Cosmographia
Ravennatis Anonymi Cosmographia et Guidonis
Geographica, ed. Joseph SCHNETZ /Itineraria
Romana, vol. II./, Lipsiae 1940.
- Beow. Beowulf
Beowulf with the Finnesburg fragment. Edited
by C.L. WRENN. Revised and enlarged edition,
London 1958. Third edition, Cambridge 1959.
- Cassiod. Chron. Cassiodorus, Chronica
Cassiodori Senatoris chronica ad a. DXIX.:
Chronica minora saec. IV. V. VI. VII., edidit
Theodorus MOMMSEN. II.: MGH AA XI, Berolini
1894 /Neudruck 1961/, p. 109-161.

- Cassiod. Var. Cassiodorus, Variae
Cassiodori Senatoris Variae. Recensuit Th. MOMMSEN. Accedunt...Cassiodori orationum reliquiae, ed. Lud. TRAUBE: MGH AA XII, Berolini 1894 /Neudruck 1961/.
- Cedrenus Georgius Cedrenus, Chronicon
Georgius Cedrenus Ioannis Scylitzae ope ab Immanuele BEKKERO suppletus et emendatus I: CSHB 34, Bonnae 1838.
- Chron. Pasch. Chronicon Paschale
Chronicon Paschale. Ad exemplar Vaticanum recensuit Lud. DINDORFius I: CSHB 16, Bonnae 1832.
- Conversio Conversio Bagoariorum et Carantanorum
Milko KOS, Conversio Bagoariorum et Carantanorum /Rasprave znanstvenega društva v Ljubljani 11. Historični odsek 3./, Ljubljana 1936.
- Corippus Flavius Cresconius Corippus, In laudem Iustini Augusti minoris
Corippi Africani grammatici libri qui supersunt. Recensuit Iosephus PARTSCH: MGH AA III/2, Berolini 1879 /Neudruck 1961/. Es war mir unzugänglich die Textausgabe von PETSCHENIG: Berliner Studien für klassische Philologie IV 2., Berlin 1886.
- CSHB Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae
Editio emendatior et copiosior, consilio B.G. NIEBUHRii ... instituta, auctoritate Academiae Litterarum Regiae Borussicae continuata. Bonnae.
- Ennodius Ennodius, Panegyricus dictus Theoderico regi Magni Felicis Ennodi opera, recensuit Fridericus VOGEL: MGH AA VII, Berolini 1885 /Neudruck 1961/.

- Etym. magn. Etymologicon magnum
Etymologicon magnum seu verius Lexicon
saepiss. vocabulorum origines indagans ex
pluribus lexicis scholiastis et grammaticis
anonymi cuiusdam opera concinnatum. Recen-
suit Th. GAISFORD, Oxford 1848 /Reimpr.
Amsterdam 1962/.
- Euagr. Euagrius, Historia ecclesiastica
The Ecclesiastical History of Euagrius with
the Scholia, edited...by J. BIDEZ and L.
PARMENTIER, London 1898.
- Fiebigier Inscriptiones ab Ottone Fiebigier editae
O. FIEBIGER -- L. SCHMIDT, Inschriftensamm-
lung zur Geschichte der Ostgermanen /Denk-
schriften der kaiserl. Akademie der Wissensch.
in Wien, Phil.- Hist. Klasse. Band 60/, Wien
1917.
- Flav. Vop., Prob. Flavius Vopiscus, Vita Probi /SHA/
Scriptores Historiae Augustae, edidit E.
HOHL... Addenda et corrigenda adiecerunt
C. SAMBERGER et W. SEYFARTH, vol. II., Lip-
siae 1965.
- Gener. regum Generatio regum
Die fränkische Völkertafel: Deutsche Alter-
tumskunde von Karl MÜLLENHOFF. Dritter Band,
Berlin 1892, S. 325-332.
- Gesta Theod. Fuld. Gesta Theoderici regis: Vita Fuldensis
Fredegari et aliorum Chronica, Vitae Sanc-
torum, edidit B. KRUSCH: MGH Script. rer.
Mer. II, Hannoverae 1888 /Neudruck 1957/.
- Greg. Tur. Gregorius Turonensis, Historia Francorum
Gregorii Turonensis opera, ed. W. ARNDT et
B. KRUSCH I: Historia Francorum /MGH Script.
rer. Mer. I 1/. Editio altera cur. B. KRUSCH
et W. LEVISON, Hannoverae 1937, 1940, 1951
/Neudruck 1966/.

- Hieronym. epist. CXXIII Hieronymus, Epistola CXXIII ad Age-
ruchiam
Saint Jérôme, Lettres. Texte et tra-
duction ... de J. LABOURT. Vol. VII,
Paris 1961, p. 74-95.
- Hist. Lang. cod. Goth. Historia Langobardorum codicis Gothani
Historia Langobardorum codicis Gothani
/ed. G. WAITZ/: MGH Script. rer. Lang.,
Hannoverae 1878 /Neudruck 1964/, p.
7-11.
- Io. Ant. EI Iohannes Antiochenus, Chronicorum
fragmenta in "Excerptis de insidiis"
servata
Excerpta de insidiis, edidit C. De
BOOR /Excerpta historica iussu imp.
Constantini Porphyrogeniti confecta,
ediderunt U. Ph. BOISSEVAIN, C. De
BOOR, Th. BÜTTNER-WOBST. Vol. III./,
Berolini 1905.
- Ioh. Bicl. Iohannes Biclarensis, Chronica
Iohannis abbatis Biclarensis chro-
nica a. DLXVII-DXC: Chronica minora
saec. IV. V.VI. VII. Edidit Th. MOMM-
SEN. II: MGH AA XI, Berolini 1894
/Neudruck 1961/, p. 207-220.
- Ioh. Ephes. Iohannes Ephesius, Historiae eccle-
siasticae pars tertia
Iohannis Ephesini historiae eccle-
siasticae pars tertia, interpretatus
est E.W. BROOKS /Corpus Scriptorum
Christianorum Orientalium. Scriptores
Syri. Series III. Tomus III. Versio/
Lovanii 1936. - Der Textband /"Textus"/
des oben angeführten Übersetzungsban-
des /"Versio"/ erschien Parisiis 1935
/"edidit E.W. BROOKS"/ und enthält das
syrische Original.

- Io. Lydus Iohannes Lydus, De magistratibus populi Romani
Ioannis Lydi de magistratibus populi Romani libri III, ed. R. WUNSCH, Lipsiae 1903 /Neudruck 1967/.
- Iord. Get. Iordanes, Getica
Iordanis Romana et Getica, recensuit Th. MOMMSEN: MGH AA V 1., Berolini 1882 /Neudruck 1961/.
- Iord. Rom. Iordanes, Romana
Iordanis Romana et Getica, recensuit Th. MOMMSEN: MGH AA V 1., Berolini 1882 /Neudruck 1961/.
- Isid. Chron. Isidorus Hispalensis, Chronicorum epitome
Isidori Iunioris episcopi Hispalensis chronicorum epitome ed. a. DCXXVII. /Chronologia Isidoriana/: Chronica minora saec. IV. V. VI. VII., ed. Th. MOMMSEN II: MGH AA XI, Berolini 1894 /Neudruck 1961/, p. 421-480.
- Isidorus Etym. Isidorus Hispalensis, Etymologiae sive Origines
Isidori Hispalensis episcopi Etymologicarum sive Originum libri XX. Recognovit W.M. LINDSAY. Tomus I. libros I-X continens, Oxonii 1911.
- Iul. Capit., Marc. Iulius Capitolinus, Vita Marci Antonini Philosophi /SHA/
Scriptores Historiae Augustae, edidit E. HOHL...Addenda et corrigenda adiecerunt C. SAMBERGER et W. SEYFARTH, vol. I., Lipsiae 1965.
- Iul. Hon. Iulius Honorius, Cosmographia
Cosmographia Iulii Caesaris. Excerpta eius sphaerae vel continentia: Geographi Latini minores. Collegit, recensuit, prolegomenis instruxit Alexander RIESE, Heilbronnae 1878, p. 24-55.

- Lex Burgund. Lex Burgundionum
Leges Burgundionum, ed. L.R. De SALIS: MGH
LL II 1, Hannoverae 1892.
- Malalas Ioannes Malalas, Chronographia
Ioannis Malalae Chronographia ex recensione
Ludovici DINDORFI. Accedunt Chilmeadi Ho-
dliique annotationes et Ric. Bentlei epistola
ad Io. Millium: CSHB 15, Bonnae 1831.
- Mamertinus Cl. Mamertinus, Panegyricus genethliacus
Maximiano Augusto dictus
Mamertini panegyricus genethliacus Maximiano
Augusto dictus: Panégyriques Latins Tome I.
Texte établi et traduit par Édouard GALLETIER,
Paris 1949, p. 41-65.
- Marcellin. Com. Marcellinus Comes, Chronica
Chronica minora saec. IV. V. VI. VII., ed.
Th. MOMMSEN II: MGH AA XI, Berolini 1894
/Neudruck 1961/, p. 37-108.
- Mauric. epist. Mauricius imperator, Epistola ad Childe-
berthum II. regem Francorum
Epistolae Austrasicae, ed. W. GUNDLACH: MGH
Epist. III. /Epistolae aevi Merovingici et
Karolini I./, Berolini 1892 /Neudruck 1957/,
p. 110-153.
- Men. EL Menander Protector, Fragmenta in Excerptis
de legationibus servata
Excerpta de legationibus edidit Carolus De
BOOR /Excerpta historica iussu imp. Constan-
tini Porphyrogeniti confecta, vol. I./, Be-
rolini 1903.
- MGH Monumenta Germaniae Historica inde ab anno
Christi quingentesimo usque ad annum mille-
simum et quingentesimum. Edidit Societas
aperiendis fontibus rerum Germanicarum medii
aevi.

AA = Auctores antiquissimi.

Script. rer. Mer. = Scriptores rerum Mero-
vingicarum.

Script. rer. Lang. = Scriptores rerum Lango-
bardicarum et Italicarum
saec. VI. - IX.

Script. rer. Germ. = Scriptores rerum Germa-
nicarum in usum schola-
rum separatim editi.

LL = Leges in Quart.

Dipl. reg. imp. Germ. = Diplomata regum et
imperatorum Germaniae.

Epist. = Epistolae in Quart.

Poetae = Poetae Latini medii aevi.

Nennius Historia Brittonum cum additamentis Nennii
Chronica minora saec. IV. V. VI. VII., ed
Th. MOMMSEN III: MGH AA XIII, Berolini, 1897
/Neudruck 1961/, p. 143-222.

Origo gent. Lang. Origo gentis Langobardorum
Origo gentis Langobardorum /ed. G. WAITZ/:
MGH Script. rer. Lang., Hannoverae 1878
/Neudruck 1964/, p. 1-6.

Otto III. dipl. Otto III. imperator, Diplomata
Die Urkunden Otto des III., herausg. von Th.
SICKEL: MGH Dipl. reg. imp. Germ. II 2.,
Berolini 1893 /Neudruck 1957/.

Paul.Diac.hist.Lang. Paulus Diaconus, Historia Langobardorum
Pauli historia Langobardorum /ed. G. WAITZ/:
MGH Script rer. Germ. /48./, Hannoverae 1878
/Neudruck 1930/.

Paul.Diac.hist.Rom. Paulus Diaconus, Historia Romana
Eutropi Breviarium ab urbe condita cum ver-
sionibus Graecis et Pauli Landolfique addita-
mentis, recensuit et adnotavit H. DROYSSEN:
MGH AA II, Berolini 1879 /Neudruck 1961/, p.
183-224.

- Piligrim Litterae iussu Piligrimi episcopi Patavien-
sis confictae
Piligrim, Bischof von Passau, und die Lor-
cher Fälschungen... von Waldemar LEHR, Ber-
lin 1909.
- Prisc. EL Priscus Panita rhetor, Fragmenta in Excerptis
de legationibus servata
Excerpta de legationibus, edidit Carolus
De BOOR / Excerpta historica iussu imp.
Constantini Porphyrogeniti confecta, vol.
I., Berolini 1903.
- Proc. b. Goth. Procopius, De bello Gothico
Procopii Caesarensis opera omnia, recogno-
vit Jacobus HAURY vol. II, Die bellis libri
V-VIII. Editio stereotypa correctior, adden-
da et corrigenda adiecit Gerhard WIRTH,
Lipsiae 1963.
- Proc. b. Pers. Procopius, De bello Persico
Procopii Caesarensis opera omnia, recogno-
vit Jacobus HAURY vol. I: De bellis libri
I-IV. Editio stereotypa correctior, addenda
et corrigenda adiecit Gerhard WIRTH, Lipsiae
1962.
- Proc. b. Vand. Procopius, De bello Vandalico
Procopii Caesarensis opera omnia, recogno-
vit Jacobus HAURY vol. I: De bellis libri
I-IV. Editio stereotypa correctior, addenda
et corrigenda adiecit Gerhard WIRTH, Lipsiae
1962.
- Proc. hist arc. Procopius, Historia arcana
Procopii Caesarensis opera omnia, recogno-
vit Jacobus HAURY vol. III 1. Historia quae
dicitur arcana. Editio stereotypa correc-
tior, addenda et corrigenda adiecit Gerhard
WIRTH, Lipsiae 1963.

- Prosp. auct. Havn. Prosperi Tironis Aquitani auctarium
Havniense
Chronica minora saec. IV. V. VI. VII.,
ed. Th. MOMMSEN I: MGH AA IX, Beroli-
ni 1892 /Neudruck 1961/, p. 298-339.
- Prosp. Tir. Prosperi Tironis epitoma chronicon
Chronica minora saec. IV. V. VI. VII.,
ed. Th. MOMMSEN I: MGH AA IX, Bero-
lini 1892 /Neudruck 1961/, p. 385-485.
- Ps.-Aethicus Cosmographia olim Aethici dicta
Geographi Latini minores. Collegit,
recensuit, prolegomenis instruxit
Alexander RIESE, Heilbronnae 1878,
p. 71-103.
- s.-Mos. Coren. Pseudo-Moses Corenensis, Geographia
Géographie de Moïse de Corène d'après
Ptolémée. Texte arménien, traduit en
français par Arsène SOUKRY, Venise
1881 /der armenische Originaltext
und die französische Übersetzung wur-
de abgesondert paginiert; ich zitiere
hier die Übersetzung/.
- Roderic. Tolet. de reb. Hisp. Rodericus Toletanus, De rebus Hispaniae
Rerum Hispanicarum scriptores ali-
quot, ...Ex Bibliotheca...Roberti BELi
Angli. Nunc accuratius emendatiusque
recusi, et in duos tomos digesti,
adiecto in fine Indice copiosissimo.
Tomus prior, Francofurti 1579. /Mir
blieb die massgebende Textausgabe un-
zugänglich: F. De LORENZANA, Sancto-
rum patrum Toletanorum opera III.,
Madrid 1793./
- oderic. Tolet. hist. Arab. Rodericus Toletanus, Historia Arabum
Recueil des Historiens des Gaules et
de la France. Tome second. Ex Chronico

Isidori episcopi Pacensis. Par. M.
BOUQUET, Paris 1739, p. 721. /Bouquet
zitiert im Kommentar die uns beschäf-
tigende Stelle der Historia Arabum.
Die massgebende Ausgabe des Werkes
von Rodericus Toletanus steht mir
nicht zur Verfügung: F. De LORENZANA,
Sanctorum patrum Toletanorum opera
III., Madrid 1793./

Roderic. Tolet. hist. Hun. Rodericus Toletanus, Hunnorum et Van-
dalarum et Suevorum et Alanorum et
Silinguorum historia
Rerum Hispanicarum scriptores aliquot,
...Ex Bibliotheca...Roberti BELi Angli.
Nunc accuratius emendatiusque recusi,
et in duos tomos digesti, adiecto in
fine Indice copiosissimo. Tomus prior,
Francofurti 1579. /Was die massgeben-
de Ausgabe des Werkes betrifft, siehe
oben "Roderic. Tolet. de reb. Hisp."/

Roderic.Tolet.Ostrogot.hist. Rodericus Toletanus, Ostrogotthorum
historia
Rerum Hispanicarum scriptores aliquot,
...Ex Bibliotheca...Roberti BELi Angli.
Nunc accuratius emendatiusque recusi,
et in duos tomos digesti, adiecto in
fine Indice copiosissimo. Tomus prior,
Francofurti 1579. /Siehe oben meine
Bemerkung zu "Roderic. Tolet. de reb.
Hisp."/

SHA Scriptores Historiae Augustae

Salvianus Salvianus, De gubernatione dei
Salviani presbyteri Massiliensis libri
qui supersunt. Recensuit Carolus HALM:
MGH AA I 1, Berolini 1877 /Neudruck
1961/.

- Sidon. Apol. carm. Sidonius Apollinaris, Carmina
Gai Sollii Apollinaris Sidonii epistulae
et carmina, recensuit et emendavit Chris-
tianus LUETJOHANN: MGH AA VIII, Berolini
1887 /Neudruck 1961/.
- Tab. Peut. Tabula Peutingeriana
Itineraria Romana. Römische Reisewege an
der Hand der Tabula Peutingeriana dar-
gestellt von Konrad MILLER, Stuttgart
1961.
- Theodulph. Theodulphus, Carmina
Theodulphus Aurelianensis episcopus, Car-
mina, edidit E. DÜMMLER: MGH Poetae I,
Berolini 1880 /Neudruck 1964/.
- Theoph. Theophanes Confessor, Chronographia
Theophanis Chronographia. Recensuit Carolus
De BOOR, vol. I. textum Graecum continens,
Lipsiae 1883 /Neudruck 1963/.
- Th. S. Theophylactus Simocatta, Historiae
Theophylacti Simocattae Historiae, edidit
Carolus De BOOR, Lipsiae 1887 /Neudruck
mit Ergänzungen in Vorbereitung von P.
WIRTH./
- Trebel. Pol., Claud. Trebellius Pollio, Vita Claudii /SHA/
Scriptores Historiae Augustae, edidit
E. HOHL...Addenda et corrigenda adlecerunt
C. SAMBERGER et W. SEYFARTH, vol. II.,
Lipsiae 1965.
- Wids. Widsith
Widsith, edited by Kemp MALONE, Copenha-
gen 1962.
- Zachar. Rhet. Historia ecclesiastica Zachariae Rhetori
adscripta
Die sogenannte Kirchengeschichte des
Zacharias Rhetor in deutscher Übersetzung
herausgegeben von K. AHRENS G. KRÜGER

/Scriptores sacri et profani III./ Leipzig 1899. --- Die massgebende Ausgabe und lateinische Übersetzung des syrischen Originals steht mir nicht zur Verfügung: Historia ecclesiastica Zachariae Rhetori vulgo adscripta 1., 2. /Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium, Scriptores Syri, Ser. III. Tom. V et VI/ ed. et interpret. E.W. BROOKS, Parisiis, 1919, 1921 /Textus/, Lovanii 1924 /Versio/.

Die sichere bzw. vermutliche Zeitfolge der Entstehung
der einzelnen Quellen

Mamertinus	Cl. Mamertinus, Panegyricus genethliacus Maximiano Augusto dictus
Tab. Peut.	Tabula Peutingeriana
Flav. Vop., Prob.	Flavius Vopiscus, Vita Probi /SHA/
Iul. Capit., Marc.	Iulius Capitolinus, Vita Marci Antonini Philosophi /SHA/
Trebel. Pol, Claud.	Trebellius Pollio, Vita Claudii /SHA/
Hieronym. epist.CXXIII	Hieronymus, Epistola CXXIII ad Ageruchiam
Salvianus	Salvianus, De gubernatione dei
Prosp. Tir.	Prosperi Tironis epitoma chronicon
Prosp. auct. Havn.	Prosperi Tironis Aquitani auctarium Havniense
Prisc. EL	Priscus Panita rhetor, Fragmenta in Excerptis de legationibus servata
Sidon. Apol. carm.	Sidonius Apollinaris, Carmina
Ps.- Aethicus	Cosmographia olim Aethici dicta
Lex Burgund.	Lex Burgundionum
Ennodius	Ennodius, Panegyricus dictus Theoderico regi
Io. Lydus	Iohannes Lydus, De magistratibus populi Romani III

Mercellin. Com.	Marcellinus Comes, Chronica
Iul. Hon.	Iulius Honorius, Cosmographia
Cassiod. Chron.	Cassiodorus, Chronica
Cassiod. Var.	Cassiodorus, Variae
Proc. b. Pers.	Procopius, De bello Persico
Proc. b. Vand.	Procopius, De bello Vandalico
Iord. Get.	Iordanes, Getica
Iord. Rom.	Iordanes, Romana
Proc. b. Goth.	Procopius, De bello Gothico
Proc. hist. arc.	Procopius, Historia arcana
Zachar. Rhet.	Historia ecclesiastica Zachariae Rhetori adscripta
Corippus	Flavius Cresconius Corippus, In laudem Iustini Augusti minoris
Ioh. Ephes.	Iohannes Ephesius, Historiae ecclesiasticae pars tertia
Gener. regum	Generatio regum
Wids.	Widsith
Malalas	Ioannes Malalas, Chronographia
Agathias	Agathias Myrinaeus, Historiae
Men. EL	Menander Protector, Fragmenta in Excerptis de legationibus servata
Mauric. epist.	Mauricius imperator, Epistola ad Childe- berthum II. regem Francorum
Ioh. Bicl.	Iohannes Biclarensis, Chronica
Euagr.	Euagrius, Historia ecclesiastica
Greg. Tur.	Gregorius Turonensis, Historia Francorum
Th. S.	Theophylactus Simocatta, Historiae
Io. Ant. EI	Iohannes Antiochenus, Chronicorum Fragmenta in Excerptis de insidiis servata.
Isid. Chron.	Isidori Iunioris episcopi Hispalensis chronicorum epitome ed. a. DCXXVII
Isidorus Etym.	Isidorus Hispalensis, Etymologiae sive Origines
Chron. Pasch.	Chronicon Paschale
Gesta Theod. Fuld.	Gesta Theoderici regis: Vita Fuldensis

Origo gent. Lang.	Origo gentis Langobardorum
Ps.- Mos. Coren.	Pseudo - Moses Corenensis, Geographia
Beow.	Beowulf
Paul. Diac. hist. Lang.	Paulus Diaconus, Historia Langobardorum
Paul. Diac. hist. Rom.	Paulus Diaconus, Historia Romana
Anon. Raven.	Ravennas Anonymus, Cosmographia
Hist. Lang. cod. Goth.	Historia Langobardorum codicis Gothani
Theoph.	Theophanes Confessor, Chronographia
Theodulph.	Theodulphus Aurelianensis episcopus, Carmina
Agnellus	Agnellus Ravennas, Liber pontificalis ecclesiae Ravennatis
Nennius	Historia Brittonum cum additamentis Nennii
Conversio	Conversio Bagoariorum et Carantanorum
Anast. Biblioth.	Anastasius Bibliothecarius, Historia tripartita
Andr. Berg.	Andreas Bergomas, Historia
Piligrim	Litterae iussu Piligrimi episcopi Pataviensis confictae
Otto III. dipl.	Otto III. imperator, Diplomata
Cedrenus	Georgius Cedrenus, Chronicon
Etym. magn.	Etymologicon magnum
Roderic.Tolet.de reb. Hisp.	Rodericus Toletanus, De rebus Hispaniae
Roderic.Tolet. hist. Arab.	Rodericus Toletanus, Historia Arabum
Roderid.Tolet. hist. Hun.	Rodericus Toletanus, Hunnorum et Vandalorum et Suevorum et Alanorum et Silinguorum historia
Roderic.Tolet.Ostrogot.hist.	Rodericus Toletanus, Ostrogothorum historia I

Abkürzungsverzeichnis der angeführten Sekundärliteratur

Benjamin:RE V 2319	= BENJAMIN, Elemundus: RE V /1905/ 2319
Benjamin:RE VII 1937	= BENJAMIN, Gunderith: RE VII /1912/ 1937
Bóna I	= I. BÓNA, Die Langobarden in Ungarn. Acta

Archaeologica Academiae Scientiarum
Hungaricae VII /1956/ 183-242.

Bóna II

= BÓNA István, Későrómai és népvándor-
lás korszak: Orosháza története /hrsg.
v. NAGY Gyula/, Orosháza 1965 114-135.

Bóna III

= István BÓNA, Abriss der Siedlungsge-
schichte Ungarns im 5.-7. Jahrhundert
und die Awarensiedlung von Dunaujváros.
Československá Akademia věd Archeolo-
gické rozhledy XX /1968/ 605-618.

Csal.

= Dezső CSALLÁNY, Archäologische Denk-
mäler der Gepiden im Mitteldonaubecken
/454-568 u. Z./ = Archaeologia Hungarica
XXXVIII, Budapest 1961.

Dahn

= Die Könige der Germanen. Das Wesen des
ältesten Königtums der germanischen
Stämme und seine Geschichte bis zur Auf-
lösung des Karolingischen Reiches. Nach
den Quellen dargestellt von Felix DAHN.
II. Band, zweite Auflage, Leipzig 1911.

Dic.

= Constantin C. DICULESCU, Die Gepiden.
Vorschungen zur Geschichte Daziens im
frühen Mittelalter und zur Vorgeschichte
des rumänischen Volkes I. Band, Halle
/Saale/ 1922.

Ensslin:RE XIX 2136

= ENSSLIN, Philegagos: RE XIX /1938/ 2136

Ensslin:RE VI A 340-341

= ENSSLIN, Thorismud 1: RE VI A /1936/
340-341.

Ensslin:RE VI A 343

= ENSSLIN, Thorismud 3: RE VI A /1936/
343.

Ensslin:RE VI A 559

= ENSSLIN, Thrasaricus 1, 3: RE VI A /1936/
559.

Ensslin:RE VI A 595

= ENSSLIN, Thraustila 1, 2: RE VI A /1936/
595.

Ensslin:RE VI A 596

= ENSSLIN, Thraustila 3: RE VI A /1936/
595-596.

Ensslin:RE VI A 653

= ENSSLIN, Thurisind: RE VI A /1936/
653-654.

Ensslin:RE VIII A 612

= ENSSLIN, Wela: RE VIII A /1955/ 612.

Ihm:RE VII 1230,1231,1232

= IHM, Gepidae: RE VII /1910/ 1230-1232.

Jones I, II

= The later roman empire 284-602. A
social economic and administrative
survey. By A.H.M. JONES Volume I,
II, Oxford 1964.

Mih.

= Fontes Historiae Dacoromanae II.
Scriptores: 2. Ab anno CCC usque ad
annum M. Ediderunt Haralambie MI-
HĂESCU, Gheorghe ȘTEFAN, Radu HÎNCU,
Vladimir ILIESCU, Virgil C. POPESCU,
București 1970.

Nagl:RE XVIII 1687

= NAGL, Ostrogotha: RE XVIII /1942/
1687.

Nagl:RE XVIII 1688

= NAGL, Ostrogotha: RE XVIII /1942/
1687-1688.

Patsch:RE VI 2504-2505

= PATSCH, Flatausis: RE VI /1909/
2504-2505.

Rap.

= Die Einfälle der Goten in das Römi-
sche Reich bis auf Constantin. Von
Bruno RAPPAPORT, Leipzig 1899.

Rap.:RE VIII 1161

= RAPPAPORT, Heruli: RE VIII /1912/
1150-1163.

RE

= PAULYs Real-Encyclopädie der clas-
sischen Altertumwissenschaft. Neue
Bearbeitung begonnen von Georg WISSOWA,
Stuttgart 1894 ff.

Schmidt

= Geschichte der deutschen Stämme bis
zum Ausgang der Völkerwanderung. Die
Ostgermanen von Ludwig SCHMIDT. Ver-
besserter Neudruck der zweiten völ-
lig neubearbeiteten Auflage, München
1941 /Nachdruck 1964/.

- Seeck:RE II 611 = SEECK, Ardaricus: RE II /1895/ 611.
- Seeck:RE VI 2046 = SEECK, Fastida: RE VI /1909/ 2046.
- Sevin = Heinrich SEVIN, Die Gebiden, München 1955.
- Stech:RE I A 614 = STECH, Reptila: RE I A /1914/ 614.
- Stein, Hist. I = Ernst STEIN, Histoire du bas-empire, tome premier. De l' état Romain à l' état Byzantin /284-476/. Edition française par Jean-Remy PALANQUE, 1959.
- Stein, Hist. II = Ernst STEIN, Histoire du bas-empire. Tome II. De la disparition de l'empire d'occident à la mort de Justinien /476-565/. Publié par Jean-Remy PALANQUE, Paris-Bruxelles-Amsterdam 1949.
- Stein:RE X 771 = STEIN, Iulius 387: M. Iulius /Severus/ Philippus: RE X /1917/ 770-772.
- Stein, Studien = Ernst STEIN, Studien zur Geschichte des Byzantinischen Reiches vornehmlich unter den Kaisern Iustinus II. und Tiberius Constantinus, Stuttgart 1919.
- Szádeczky = Sámuel SZÁDECZKY-KARDOSS, Ein Versuch zur Sammlung und chronologischen Anordnung der griechischen Quellen der Awarengeschichte nebst einer Auswahl von anderssprachigen Quellen. Mitarbeiterin des Buches Teréz OLAJOS /Acta Universitatis de Attila József Nominatae. Acta Antiqua et Archaeologica Tomus XVI. Opuscula Byzantina I./, Szeged 1972.
- Szádeczky:RE Suppl.XII 517 = SZÁDECZKY, Kutriguroi: RE Supplementband XII /1970/ 516-520.
- Wensk. = Stammesbildung und Verfassung. Das Werden der frühmittelalterlichen gentes von Reinhard WENSKUS, Köln Graz 1961.
- Wot.:RE IV 70-71 = WOTAWA, Clodius 17: D. Clodius Albinus: RE IV /1900/ 67-76.
- Zeuss = Die Deutschen und die Nachbarstämme. Von Kaspar ZEUSS, München 1837.

EINIGE BERICHTIGUNGEN

/S.= Seite. - Z.= Zeile. - f.= fehlerhaft. - r.= richtig/

S.3 Z.8-9 f.19-36 De bello Vandalico....36-36 r.19-35 De bello Persico
35-36 De bello Vandalico....36 = S.5 Z.28 f./a.574/ r./a.547/ =
 Zur S.6 Z.12-20: Sei hier noch auf ein paar weitere Namen hingewiesen,
 die nach einigen Forschern gepidische Personen bezeichneten: Unguimeri
 /Rhythmus de Pippini victoria Avarica:MGH Poetae I p.116-117/, Ingo
 /Conversio 7/, vgl. N.Županić:Univerza v Ljubljani,Zbornik Filozofske
 Fakultete 2,1955,254-255. = Zur S.6 Z.21-28: Was die Funde von Apahida
 betrifft, siehe unter anderem N.Fettich, La trouvaille de tombe princière
 hunnique à Szeged-Nagyszécsós, Budapest 1953, 145,147 = S.6 Z.22
 f.inschriftlich r.inschriftlich = S.6 Z.23 f.gölde e r.goldene = Zur
 S.6 Z.29-35: Eine Übersicht über die gepidische Münzprägung bietet uns
 F.Stefan, Die Münzstätte Sirmium unter den Ostgoten und Gepiden, Halle
 /Saale/ 1925,12-28. = S.6 Z.31 f.beziehungsweiss r.beziehungsweise =
 S.10 Z.7 f.cepanta r.gepanta = S.10 Z.10 f.cepanta r.gepanta = S.11
 Z.22 f.supr r.supra = S.11 Z.23 f.Go s r.Gothus = S.15 Z.17 f.Adec r.Adeo
 = S.15 Z.22 f.li ertatis r.libertatis = S.15 Z.23 f.legato uos r.le-
 gatos suos = S.16 Z.4 f.Quorum r.Quorum = S.19 Z.5 f.πολεμῖα r.πολεμῖα
 = S.19 Z.6 f.ἐπεμφεν r.ἐπεμφεν. = S.19 Z.7 f.κομισθεῖ r.κομισθεῖς =
 S.19 Z.17 f.ἐκείνη r.ἐκείνη = S.19 Z.20 f.ἱκοντι r.ἱκοντο = S.19 Z.27
 f.ῆει r.ῆει = S.20 Z.3 f.ἐπου r.ἐπου = S.20 Z.21 f.ῶκνητο r.ῶκνητο =
 S.21 Z.16 f.εἶναι r.εἶναι. = S.21 Z.18 f.δε r.δὲ = S.20 Z.22 f.τω r.τῷ
 = S.21 Z.26 f.κρατερᾶς r.καρτερᾶς = S.21 Z.32 f.Θανάτου r.θανάτου =
 S.21 Z.36 f.ἀνὴρ r.ἀνὴρ, = S.21 Z.37 f.γυναικός r.γυναικὸς = S.22 Z.2
 f.ἐφοδον r.ἐφοδον, = S.22 Z.13 f.Γότθους r.Γότθους. = S.22 Z.21 f.οὐκέτ
 r.οὐκέτι = S.22 Z.31 f.πάσῃ r.πάσῃ ἑς = S.23 Z.4 f.ἐγνώσαν r.ἐγνώσαν,
 = S.23 Z.5 f.αὐ ὧν r.αὐτῶν = S.23 Z.17 f.ἀπλαύοντες r.ἀπολαύοντες
 = S.23 Z.19 f.φιλίαν r.φιλίαν = S.24 Z.11 f.φιλία r.φιλίας = S.24 Z.15
 f.Γήπαιδες r.Γήπαιδες = S.24 Z.33 f.εἶδον r.εἶδον = S.25 Z.23 f.δεη
 ὀμενοι r.δεσπόμενοι = S.25 Z.33 f.ἰέναι. r.ἰέναι, = S.26 Z.29 f.ἐβούλου
 r.ἐβούλου, = S.28 Z.2 f.ῆν r.ῆν = S.28 Z.3 f.δὲ r.δὴ = S.28 Z.5 f.αὐτοῦ
 r.αὐτοῦ = S.28 Z.7 f.ὄς r.ὄς = S.28 Z.11 f.εἷς r.εἷς = S.28 Z.26 f.ὄπη
 r.ὄπη = S.28 Z.30 f.αὐτῷ r.αὐτῷ = S.29 Z.12 f.ταζαμενοι r.ταζάμενοι =
 S.29 Z.25 f.πανικὲ r.πανικὰ = S.30 Z.17 f.οἶοι τε γε ενημένοι r.οἶοί τε
 γεγεννημένοι = S.31 Z.6 f.τῷ r.τῷ = S.31 Z.9 f.χουσοῦν r.χρυσσοῦν = S.31
 Z.14 f.δὲ r.δὴ = S.31 Z.28 f.λαγγοβαρᾶι r.λαγγοβαρᾶις = S.32 Z.15 f.
 εἶποντο r.εἶποντο = S.32 Z.25 f.ὅτε r.ᾗτε = S.33 Z.2 f.ἥπερ r.ἥπερ =

S.33 Z.19 f. ἤ r. ἤ = S.34 Z.2 f. ὑστερον r. ὑστερον = S.34 Z.23 f. δορατι r. δορατι = S.35 Z.21 f. ἐπειδὲ r. ἐπειδὴ = S.35 Z.31 f. ἤ r. ἤ = S.36 Z.11 f. οἱ r. οἱ = S.36 Z.15 f. ξανθοὶ r. ξανθοί, = S.36 Z.15 f. τὰ r. τὰς = S.36 Z.18 f. λεγομένη r. λεγομένη = S.36 Z.21 f. ἵορον r. ἵοτρον = S.36 Z.27 f. δὲ r. δὴ = S.39 Z.2 f. Langobardorum r. Langobardorum = S.39 Z.20 f. praeparat r. praeparatur. = S.42 Z.27 f. Sauvos r. Suavos = S.43 Z.1 f. veri atem r. veritatem = S.43 Z.23 f. omnia arma r. omnia alia arma = S.44 Z.28 f. Ardaricus. r. Ardaricus, = S.48 Z.4 f. Völke schaften r. Völkerschaften = S.48 Z.4 f. Aufzählung r. Aufzählung = S.48 Z.27 f. θράκη r. θράκη = S.53 Z.2 f. Zeuss 432 r. Zeuss 423 = Zur S.53 Z.20-22: Es ist möglich, dass der gepidische Königsschatz von Szilágyosmlyó nicht um 409, sondern etwas früher anlässlich der Niederlage der Gepiden an der Wende des IV-V. Jahrhunderts unter die Erde kam. = S.55 Z.6 f. ἐπεστράπευσε r. ἐπεστράτευσεν = S.55 Z.15 f. Οὐννων r. Οὐννων, = Zur S.56 Z.33-34 und S.57 Z.1-3: Es ist keineswegs sicher, dass Thraustila als ein gepidischer Personenname betrachtet werden muss; die Benennung konnte auch bei anderen ostgermanischen Völkern vorkommen. = S.58 Z.2 f. δλίγοι r. ὀλίγοις S.58 Z.10 f. εἶτε r. εἴτε = S.58 Z.32 f. ἐπίκουρεῖν r. ἐπικουρεῖν = S.58 Z.34 f. βοήθειαν r. βοήθειαν = Zur S.59 Z.5: Der Name Thraustelas /Thraustila/ konnte nicht nur einen Gepiden, sondern auch den Angehörigen irgendeines anderen ostgermanischen Volkes bezeichnen. = S.59 Z.7 f. 8-13 r. 10-13 = S.59 Z.23 f. υῖος r. υἱός = S.59 Z.25 f. αὐτοῦ r. αὐτοῦ, = S.60 Z.2 f. ἐξηλθὼν r. ἐξελθὼν = S.60 Z.12 f. αὐτῷ r. αὐτῷ. S.60 Z.22 f. ἤ r. ἤ = S.60 Z.24 f. 625 r. 652 = S.60 Z.25 f. προσερύη r. προσερύη = S.60 Z.28 f. δὲ r. τε = S.60 Z.30 f. Βουλγάρων, r. Βουλγάρων. = S.61 Z.12 f. nunc r. hunc = S.63 Z.12 f. Gentemque r. gentemque = S.66 Z.10 f. 139-140: r. 239-240: = S.69 Z.26 f. 15-17 r. 15-16 = S.71 Z.3 f. Kommandant r. Kommandant = S.72 Z.3 f. Υπάτιος r. Υπάτιος = S.72 Z.14 f. κατέσφαζον, r. κατέσφαζον. = S.72 Z.20 f. αυτοὺς r. αὐτοὺς = S.72 Z.36 f. εἰς r. εἰς = S.73 Z.23 f. Βενέτων r. Βενέτων = S.75 Z.3 f. ἔψαν r. ἔψαν = Zur S.77 Z.22: "Pannonien" bezeichnet hier das pannonische Gebiet zwischen Drau und Save, nicht aber das ganze Territorium des einstigen römischen Pannoniens. = S.78 Z.32 f. ἀρχὴν r. ἀρχὴν = S.79 Z.2 f. δὲ r. δὴ = S.79 Z.8 f. προσβε- r. προσβεύ- = S.79 Z.9 f. ὑεσθαι r. εσθαι = S.80 Z.13 f. 18 19 r. 18; 19 = S.82 Z.8 f. 1-15: r. 1-15; = S.83 Z.10 f. i.J. 566 r. i.J. 566 = S.84 Z.16 f. παρείχετο r. παρείχετο* = S.85 Z.22 f. τοῖνδ' r. τοῖνδ' = S.86 Z.19 f. Gepidicus. r. Gepidicus. Der Enkel oder eher der Neffe

Kunimunds, Reptila war nach Byzanz geflohen. Mit ihm trafen auch der gepidische Königsschatz und der Arianerbischof Thrasarich ein. = S.87 Z.1 f.occupaverunt in ea terra r.occupaverunt, et in ea in terra = S.88 Z.28 f.της r.της = S.88 Z.29 f.χώρας r.χώρας, = S.88 Z.29 f.εὐήμεροῦσι r.εὐήμεροῦσί = S.88 Z.30 f.ἐν ἐπιβάτοις r.ἐν ἐπιβάτοις = S.89 Z.6 f.αὐτίκα r.αὐτίκα = S.89 Z.7 f.ἔξουσιν r.ἔξουσιν = S.90 Z.9 f.474 r.475 = S.90 Z.18 f.erg₃bnis- r.ergebnis- = S.91 Z.12 f.βαρβαρων' r.βαρβαρων' = S.91 Z.17 f.δεσπότης' r.δεσπότης' = S.91 Z.18 f.ἀραμένω' r.ἀραμένω' = S.92 Z.33 f.ὄρκω r.ὄρκω = S.93 Z.5 f.δρῶσαι r.δρῶσαι = S.93 Z.10 f.οἱ r.οἱ = S.93 Z.22 f.πρόλιν r.πόλιν = S.93 Z.30 f.παιδός. r.παιδός, = S.95 Z.16 f.αὐτῷ r.αὐτῷ = S.95 Z.32 f.δέ r.δέ = S.99 Z.3 f.concubuit r.cuncubuit = S.99 Z.5 f.concubitum r.cuncubitum = S.99 Z.19 f.mansit in eodem loco r.mansit cum ea in eodem loco = S.99 Z.26 f.thronum r.thorum = S.100 Z.4 f.compulsus r.cumpulsus = S.101 Z.33 f.Quae r.Quae de = S.102 Z.12 f.Gepides r.Gipedes = S.102 Z.19 ist ausgeblieben, soll also nachgetragen werden und zwar folgendermassen: Beow. v. 2493-2496 p.160: = S.105 Z.2 f.ἐκείνη αὐτῇ r.ἐκείνης αὐτῆς = S.105 Z.4 f.ἄνδρες r.ἄνδρες = S.106 Z.1 f.betreffene r.betreffende = S.106 Z.16 f.κακῷ r.κακῷ = S.106 Z.23 f.αὐτομολῶν r.αὐτομολῶν = S.106 Z.30 f.διεξήει r.διεξήει = S.107 Z.26 f.ὄντες r.ὄντες = S.108 Z.8 f.αἵμασιν r.αἵμασιν = S.108 Z.16 f.ἔφοδον r.ἔφοδον' = S.108 Z.19 f.ἀνεσκολόπισεν. r.ἀνεσκολόπισεν, = S.110 Z.14 f.3000 r.30000 = S.110 Z.20 f.ἔποιεῖτο. r.ἔποιεῖτο, S.111 Z.4 f.ἐπὶ r.ἐπὶ = S.111 Z.12 f.μὲν r.μὲν = S.111 Z.27 f.ἐγνωκότε r.ἐγνωκότες = S.111 Z.28 f.ἐπιπесόντες r.ἐπιπесόντες = S.112 Z.20 f.optinerunt r.optinuerunt = S.113 Z.2 f.στρατηγῷ r.στρατηγῷ = S.113 Z.11 f. et r.ac = S.120 Z.16 f.Rasprave r.Razprave = S.125 Z.16 f.ed r.ed. = S.126 Z.14 f.Die r.De = S.129 Z.10 f.1961 r.1916 = S.131 Z.1 f.Mercellin. r.Marcellin. = S.132 Z.26 f.Roderid. r.Roderic. = S.133 Z.22 f.Vorschungen r.Forschungen = S.134. Z.35 f. /Nachdruck 1964/ r./Nachdruck 1969/ = S.137 Z.2 f.Kardos r.Kardoss

F. k. : Szádeczky-Kardos Samu tszv. egyetemi tanár

Készült a JATE sokszorosító műhelyében Szeged,

Engedélyszám: 475/73.

Méret: B/5 .

Példányszám: 650

F. v. : Lengyel Gábor